

Gheorghe I. FLORESCU

**NICOLAE TITULESCU ȘI PROBLEMA DATORIILOR DE RĂZBOI
ALE ROMÂNIEI FAȚĂ DE SUA,
ÎN PAGINILE ZIARULUI „THE NEW YORK TIMES” (1925 - 1926)**

Cuvinte-cheie: *Primul Război Mondial, România, SUA, datorii de război, „The New York Times”, Nicolae Titulescu.*

În anul 1925, acela care a marcat sfârșitul primului sfert al secolului XX, Europa și nu numai ea făceau încă eforturi serioase pentru a depăși consecințele schimbărilor intervenite după încheierea Primului Război Mondial, privite cu bucurie, dar și eclipsate, în unele cazuri, de drame ce perpetuau o stare de spirit revanșardă, improprie unei evoluții firești a bătrânului continent și a noilor raporturi internaționale. Dintre numeroasele dificultăți, inerente unui asemenea context, care ridicau serioase semne de întrebare, soluționarea acelor care priveau datoriile contractate de țările europene în Statele Unite ale Americii, în anii 1914 - 1918, rămase încă în suspensie, ajunseseră a nu mai suporta promisiunile reluate mereu, dar amânate de fiecare dată. De altfel, această chestiune devenise de un timp obiectul unor dezbateri energice și a unor aranjamente speciale, care aveau în vedere calcule și eșalonări temporale complicate¹.

Abordat contingentul un timp, datorită unor implicații delicate, de natură diplomatică, dar și informațională, bineînțeles, acest subiect continuă a ridica și azi semne de întrebare, întrucât aria sa problematică are în vedere chestiuni economice și politice importante, personalități exponențiale ale unor state situate pe meridiane diferite, cu interese politice și economice delicate, care privesc un timp problematic, deosebit de complex, ce continuă a fi de actualitate și azi.

După Primul Război Mondial, între diferite state situate pe meridiane îndepărtate au apărut unele diferende politice și economice, manifestate în diverse arii problematice, de interes comun, apropiindu-le sau obligându-le a se așeza la aceeași

¹ Cf. George G. Potra, *N. Titulescu în SUA și Canada*, în "Revista Româno-Americană", Nr. XXII - XXIII, Ianuarie 2012, *passim*; Nicolae Titulescu, *Opera politico - diplomatică. Corespondență*, Vol. I (1921-1931), partea I, vol. îngrijit de George G. Potra; colaboratori: Delia Răzdolescu, Gilbert Monney Câmpeanu, Daniela Boriceanu, Cristian Păușan, București, Fundația Europeană Titulescu, 2004; Ion Stanciu, *In umbra Europei. Relațiile României cu Statele Unite în anii 1919 - 1939*, București, Silex, 1996, pp. 55 - 60; Ion M. Oprea, *Nicolae Titulescu*, București, EȘ, 1966; Acad. V. Malinschi, *Economia, dreptul, diplomația în viziunea lui N. Titulescu. Studiu sociologic*, București, EARSR, 1985; Emilian Bold, *De la Versailles la Lausanne (1919-1932). Activitatea diplomației românești în problema reparațiilor de război (contribuții)*, Iași, EJ, 1976; idem, *Dimensiuni economice și financiare ale activității lui Nicolae Titulescu. Contribuții la reglementarea problemei reparațiilor primului război mondial*, în *Titulescu și strategia păcii*, Iași, EJ, 1982, pp. 112 - 131; Gh. Buzatu, *N. Titulescu, Pagini de "Jurnal"*, în *Titulescu și strategia păcii*, pp. 375 - 447.

¹ Cf. George G. Potra, *N. Titulescu în SUA și Canada*, în "Revista Româno-Americană", Nr. XXII - XXIII, Ianuarie 2012, *passim*; Nicolae Titulescu, *Opera politico - diplomatică. Corespondență*, Vol. I (1921-1931), partea I, vol. îngrijit de George G. Potra; colaboratori: Delia Răzdolescu, Gilbert Monney Câmpeanu, Daniela Boriceanu, Cristian Păușan, București, Fundația Europeană Titulescu, 2004; Ion Stanciu, *In umbra Europei. Relațiile României cu Statele Unite în anii 1919 - 1939*, București, Silex, 1996, pp. 55 - 60; Ion M. Oprea, *Nicolae Titulescu*, București, EȘ, 1966; Acad. V. Malinschi, *Economia, dreptul, diplomația în viziunea lui N. Titulescu. Studiu sociologic*, București, EARSR, 1985; Emilian Bold, *De la Versailles la Lausanne (1919-1932). Activitatea diplomației românești în problema reparațiilor de război (contribuții)*, Iași, EJ, 1976; idem, *Dimensiuni economice și financiare ale activității lui Nicolae Titulescu. Contribuții la reglementarea problemei reparațiilor primului război mondial*, în *Titulescu și strategia păcii*, Iași, EJ, 1982, pp. 112 - 131; Gh. Buzatu, *N. Titulescu, Pagini de "Jurnal"*, în *Titulescu și strategia păcii*, pp. 375 - 447.

După Primul Război Mondial, între diferite state situate pe meridiane îndepărtate au apărut unele diferende politice și economice, manifestate în diverse arii problematice, de interes comun, apropiindu-le sau obligându-le a se așeza la aceeași

deosebit de complex, ce continuă a fi de actualitate și azi. Abordat contingentul un timp, datorită unor implicații delicate, de natură diplomatică, dar și informațională, bineînțeles, acest subiect continuă a ridica și azi semne de întrebare, întrucât aria sa problematică are în vedere chestiuni economice și politice importante, personalități exponențiale ale unor state situate pe meridiane diferite, cu interese politice și economice delicate, care privesc un timp problematic,

deosebit de complex, ce continuă a fi de actualitate și azi. Abordat contingentul un timp, datorită unor implicații delicate, de natură diplomatică, dar și informațională, bineînțeles, acest subiect continuă a ridica și azi semne de întrebare, întrucât aria sa problematică are în vedere chestiuni economice și politice importante, personalități exponențiale ale unor state situate pe meridiane diferite, cu interese politice și economice delicate, care privesc un timp problematic, deosebit de complex, ce continuă a fi de actualitate și azi.

Cuvinte-cheie: *Primul Război Mondial, România, SUA, datorii de război, „The New York Times”, Nicolae Titulescu.*

**NICOLAE TITULESCU ȘI PROBLEMA DATORIILOR DE RĂZBOI
ALE ROMÂNIEI FAȚĂ DE SUA,
ÎN PAGINILE ZIARULUI „THE NEW YORK TIMES” (1925 - 1926)**

Gheorghe I. FLORESCU

dat semne de întrebare justificate, ale căror consecințe se vor repercuta, inevitabil, dar mai ales prejudiciabil, asupra unei personalități a cărei posteritate nu ar fi comportat, altfel, asemenea subterfugii. Până nu demult, chiar și prezența sa în America și misiunea încheiată cu reglementarea chestiunii datoriilor de război ale României către Lumea Nouă au fost discutate conjunctural sau, doar, numai până într-un punct⁵. Referindu-se la acel moment important, Valentin Lipatti își va aminti că "o situație nu mai puțin delicată a avut Titulescu în 1925 în ultima fază a tratativelor pentru reglementarea datoriei de război față de Anglia, iar în noiembrie același an, la Washington, ca negociator al României pentru reglementarea datoriei de război față de Statele Unite"⁶. Savel Rădulescu, la rândul său, evoca și el "săptămânile de «nopti albe» la care șeful delegației își obligase colaboratorii la Washington, în noiembrie - decembrie 1925, când negocia datoriile de război cu Statele Unite"⁷.

Elucidarea acestei chestiuni, deosebit de importantă pentru România de atunci, era, bineînțeles, la fel și pentru America, dar și pentru relațiile dintre cele două țări, delicate din punct de vedere diplomatic și economic. Nu doar România era implicată în acei ani în aria dificultăților care decurgeau din obligația achitării datoriilor de război către America și nu numai. Franța, Italia și multe alte state erau serios preocupate de rezolvarea aceleiași pretențioase probleme. Semnatar al Tratatului de pace de la Trianon și negociator al sensibilului subiect al reparațiilor, Nicolae Titulescu considera că amânarea soluționării datoriilor de război "echivala cu o reală ruină financiară"⁸. În această dificultate rezidau, de fapt, delicatețea și anxietatea încheierii acordului reclamat de rezolvarea chestiunii reparațiilor.

Peste experiența americană a lui Titulescu, consumată între 6 noiembrie 1925 și 9 ianuarie 1926, s-a trecut repede, în general, fiind consemnată îndeosebi de presa timpului, dar tratată cu propensiunea necesară abia în anii din urmă⁹. O perioadă

George G. Potra ne-a ajutat la completarea documentării, astfel încât am decis a publica textul de față. nu ne încheiasem, încă, documentarea reclamată de o asemenea întreprindere. Exemplarul demers al lui SUA, contractate în anii Primului Război Mondial. Am tot amânat editarea acestor texte, considerând că Lumea Nouă, ca șef al delegației care a elucidat subiectul datoriilor de război ale României față de cele care au avut în vedere prezența lui N. Titulescu, la sfârșitul anului 1925 și începutul următorului, în numai, la această țară. După ce am editat o parte dintre ele, în diferite ocazii, am pregătit pentru tipar pe York Times", în intervalul 1914 - 1928, care privesc România, dar și cele care se refereau, tangențial pp. 149 - 244. În anii 1984 - 1986, am identificat și xeroxat articolele și notele publicate în "The New York Times", în intervalul 1914 - 1928, care privesc România, dar și cele care se refereau, tangențial sau intitulat N. Titulescu în SUA și Canada, în "Revista româno-americană", București, Ianuarie 2012, intervenție, pe care o aveam în vedere de mai mulți ani, a fost definitivată după publicarea excursului sale diplomatice, îi aparține, într-o măsură oricând relevabilă, istoricului George G. Potra. Prezența Meritul restituirii operei scrise a lui N. Titulescu, ca o prefață, iar uneori ca o prelungire a activității București, Imprimeriile statului, 1925, p. 498.

⁵ Cf. Ion M. Oprea, *op. cit.*; Vasile Netea, *Nicolae Titulescu*, București, Edit. Meridiane, 1969; Savel Rădulescu, *Diplomași iluștri*, Vol. I, București, EP, 1969; Acad. V. Malinschi, *op. cit.*; Nicolae Drăgușin, *Nicolae Titulescu: patriot sau trădător?*, în "România liberă", 15 mai 2008.

⁶ Valentin Lipatti, *Titulescu văzut de contemporani*, în *Mari figuri ale diplomației românești*, Nicolae Titulescu, Colectiv de coordonare Aurel Duma, Dumitru Aninoiu, Vasile Șandru, Constantin I. Turcu, București, EP, 1982, p. 129.

⁷ *Ibidem*, p. 130.

⁸ *Anexe, acte și documente referitoare la chestiunea reparațiilor și datoriilor interaliate ale României*, București, Imprimeriile statului, 1925, p. 498.

⁹ Meritul restituirii operei scrise a lui N. Titulescu, ca o prefață, iar uneori ca o prelungire a activității sale diplomatice, îi aparține, într-o măsură oricând relevabilă, istoricului George G. Potra. Prezența intervenției, pe care o aveam în vedere de mai mulți ani, a fost definitivată după publicarea excursului său intitulat N. Titulescu în SUA și Canada, în "Revista româno-americană", București, Ianuarie 2012, pp. 149 - 244. În anii 1984 - 1986, am identificat și xeroxat articolele și notele publicate în "The New York Times", în intervalul 1914 - 1928, care privesc România, dar și cele care se refereau, tangențial numai, la această țară. După ce am editat o parte dintre ele, în diferite ocazii, am pregătit pentru tipar pe cele care au avut în vedere prezența lui N. Titulescu, la sfârșitul anului 1925 și începutul următorului, în Lumea Nouă, ca șef al delegației care a elucidat subiectul datoriilor de război ale României față de SUA, contractate în anii Primului Război Mondial. Am tot amânat editarea acestor texte, considerând că nu ne încheiasem, încă, documentarea reclamată de o asemenea întreprindere. Exemplarul demers al lui George G. Potra ne-a ajutat la completarea documentării, astfel încât am decis a publica textul de față.

îndelungată, această temă a fost evitată de istoriografia din România din considerente de natură ideologică, iar abordările, atâtea câte au fost, nu au putut evita, întotdeauna, subiectivismul de neînțeles, impus ca unică judecată de valoare.

Dincolo de considerațiile temporale, dar mai ales de realitățile relevate în timp, de un spațiu distinct, cum era Lumea Nouă, "*dialogul cu America*" a avut o semnificație specială pentru o personalitate ca Nicolae Titulescu. Referindu-ne la diplomația românească, suntem obligați să recunoaștem că momentul acela a marcat începutul unor raporturi diplomatice și economice - firești și necesare - intervenite între București și Washington, DC. După ce războiul încheiat în urmă cu șapte ani a deschis între cele două capitale un contencios de natură financiară, a cărui soluționare nu mai putea fi amânată, prezența unei delegații române în capitala Lumii Noi a avut - dincolo de considerațiile de moment -, o importanță aparte pentru un dialog diplomatic inevitabil, judecat mai ales din perspectiva orizontului românesc.

Recurgerea la serviciile lui N. Titulescu, în cazul soluționării unei chestiuni a cărei delicatețe era una specială nu a fost întâmplătoare. În 1925, el era o personalitate politică afirmată în țară și nu numai, ca fost parlamentar și ministru al finanțelor, dar și ca membru al delegației române care a participat la definitivarea Tratatului de Pace de la Trianon. Cu patru ani mai înainte, fusese numit ca trimis extraordinar și ministru al României în Anglia, demnitate care i-a permis să cunoască realitățile internaționale ale aceluși timp, privite dintr-o capitală aflată în centrul diplomației europene. Avea o experiență financiară incontestabilă, ca fost negociator în delicata chestiune a reparațiilor. A participat, ca delegat al țării sale la Conferința de la Spa, organizată în vederea soluționării aceleiași probleme, căreia i s-a acordat o atenție specială la Conferința de Pace¹⁰. La 16 iulie 1920, prin acordul semnat la Spa, României i se rezervase un quantum insignifiant, de 1,1%, din reparațiile germane și 10,55% din cele impuse Austriei, Ungariei și Bulgariei. N. Titulescu și I. Cantacuzino au refuzat semnarea aceluși document, cerând un tratament echitabil, care să corespundă realităților vremii¹¹.

Ca membru al delegației României la Conferința de Pace, Titulescu declara, la 28 februarie 1919, la o reuniune neoficială româno - americană, care a avut loc Restaurantul "*Laurent*", din Paris, că, neîndoielnic, la "*ceea ce națiunile mici datorează mai ales Americii, se adaugă egalitatea în materie de drept într-o lume nouă și mijloacele materiale capabile să o impună*."

România este cu adevărat îndreptățită să aprecieze darul care i se face. [...] Dar să știi că de acum înainte niciun dușman nu va putea să amenințe o țară izolată, [...]

În acest an - adică 2013 -, se împlinesc nouă decenii și jumătate de la încheierea Primului Război Mondial, eveniment deosebit de important pentru Europa, la care România a participat, începând cu 15 / 28 august 1916, în gruparea de state căreia i se va alătura, la 6 aprilie 1917, și America.

¹⁰ Cf. Acad. V. Malinschi, *op. cit.*, pp. 115 - 117. Vezi și N. Titulescu, *Documente diplomatice*, București, 1967, p. 99; Emilian Bold, *De la Versailles la Lausanne (1919 - 1932). Activitatea diplomației românești în problema reparațiilor de război (contribuții)*, Iași, EJ, 1976, *passim*; Idem, *Dimensiuni economice și financiare ale activității lui Nicolae Titulescu. Contribuții la reglementarea problemei reparațiilor primului război mondial*, în *Nicolae Titulescu și strategia păcii*, pp. 112 - 125.

¹¹ Emilian Bold, *Contribuții la reglementarea problemei reparațiilor primului război mondial*, pp. 117 - 125.

În acest an - adică 2013 -, se împlinesc nouă decenii și jumătate de la încheierea Primului Război Mondial, eveniment deosebit de important pentru Europa, la care România a participat, începând cu 15 / 28 august 1916, în gruparea de state căreia i se va alătura, la 6 aprilie 1917, și America.
¹⁰ Cf. Acad. V. Malinschi, *op. cit.*, pp. 115 - 117. Vezi și N. Titulescu, *Documente diplomatice*, București, 1967, p. 99; Emilian Bold, *De la Versailles la Lausanne (1919 - 1932). Activitatea diplomației românești în problema reparațiilor de război (contribuții)*, Iași, EJ, 1976, *passim*; Idem, *Dimensiuni economice și financiare ale activității lui Nicolae Titulescu. Contribuții la reglementarea problemei reparațiilor primului război mondial*, în *Nicolae Titulescu și strategia păcii*, pp. 112 - 125.
¹¹ Emilian Bold, *Contribuții la reglementarea problemei reparațiilor primului război mondial*, pp. 117 - 125.

novă și mijloacele materiale capabile să o impună.
România este cu adevărat îndreptățită să aprecieze darul care i se face. [...] Dar să știi că de acum înainte niciun dușman nu va putea să amenințe o țară izolată, [...]

Restaurantul "*Laurent*", din Paris, că, neîndoielnic, la "*ceea ce națiunile mici datorează mai ales Americii, se adaugă egalitatea în materie de drept într-o lume nouă și mijloacele materiale capabile să o impună*".
Ca membru al delegației României la Conferința de Pace, Titulescu declara, la 28 februarie 1919, la o reuniune neoficială româno - americană, care a avut loc Restaurantul "*Laurent*", din Paris, că, neîndoielnic, la "*ceea ce națiunile mici datorează mai ales Americii, se adaugă egalitatea în materie de drept într-o lume nouă și mijloacele materiale capabile să o impună*".
Cantacuzino au refuzat semnarea aceluși document, cerând un tratament echitabil, care să corespundă realităților vremii¹¹.
României i se rezervase un quantum insignifiant, de 1,1%, din reparațiile germane și 10,55% din cele impuse Austriei, Ungariei și Bulgariei. N. Titulescu și I. Cantacuzino au refuzat semnarea aceluși document, cerând un tratament echitabil, care să corespundă realităților vremii¹¹.
Recurgerea la serviciile lui N. Titulescu, în cazul soluționării unei chestiuni a cărei delicatețe era una specială nu a fost întâmplătoare. În 1925, el era o personalitate politică afirmată în țară și nu numai, ca fost parlamentar și ministru al finanțelor, dar și ca membru al delegației române care a participat la definitivarea Tratatului de Pace de la Trianon. Cu patru ani mai înainte, fusese numit ca trimis extraordinar și ministru al României în Anglia, demnitate care i-a permis să cunoască realitățile internaționale ale aceluși timp, privite dintr-o capitală aflată în centrul diplomației europene. Avea o experiență financiară incontestabilă, ca fost negociator în delicata chestiune a reparațiilor. A participat, ca delegat al țării sale la Conferința de la Spa, organizată în vederea soluționării aceleiași probleme, căreia i s-a acordat o atenție specială la Conferința de Pace¹⁰. La 16 iulie 1920, prin acordul semnat la Spa, României i se rezervase un quantum insignifiant, de 1,1%, din reparațiile germane și 10,55% din cele impuse Austriei, Ungariei și Bulgariei. N. Titulescu și I. Cantacuzino au refuzat semnarea aceluși document, cerând un tratament echitabil, care să corespundă realităților vremii¹¹.

Recurgerea la serviciile lui N. Titulescu, în cazul soluționării unei chestiuni a cărei delicatețe era una specială nu a fost întâmplătoare. În 1925, el era o personalitate politică afirmată în țară și nu numai, ca fost parlamentar și ministru al finanțelor, dar și ca membru al delegației române care a participat la definitivarea Tratatului de Pace de la Trianon. Cu patru ani mai înainte, fusese numit ca trimis extraordinar și ministru al României în Anglia, demnitate care i-a permis să cunoască realitățile internaționale ale aceluși timp, privite dintr-o capitală aflată în centrul diplomației europene. Avea o experiență financiară incontestabilă, ca fost negociator în delicata chestiune a reparațiilor. A participat, ca delegat al țării sale la Conferința de la Spa, organizată în vederea soluționării aceleiași probleme, căreia i s-a acordat o atenție specială la Conferința de Pace¹⁰. La 16 iulie 1920, prin acordul semnat la Spa, României i se rezervase un quantum insignifiant, de 1,1%, din reparațiile germane și 10,55% din cele impuse Austriei, Ungariei și Bulgariei. N. Titulescu și I. Cantacuzino au refuzat semnarea aceluși document, cerând un tratament echitabil, care să corespundă realităților vremii¹¹.

Dincolo de considerațiile temporale, dar mai ales de realitățile relevate în timp, de un spațiu distinct, cum era Lumea Nouă, "*dialogul cu America*" a avut o semnificație specială pentru o personalitate ca Nicolae Titulescu. Referindu-ne la diplomația românească, suntem obligați să recunoaștem că momentul acela a marcat începutul unor raporturi diplomatice și economice - firești și necesare - intervenite între București și Washington, DC. După ce războiul încheiat în urmă cu șapte ani a deschis între cele două capitale un contencios de natură financiară, a cărui soluționare nu mai putea fi amânată, prezența unei delegații române în capitala Lumii Noi a avut - dincolo de considerațiile de moment -, o importanță aparte pentru un dialog diplomatic inevitabil, judecat mai ales din perspectiva orizontului românesc.

Recurgerea la serviciile lui N. Titulescu, în cazul soluționării unei chestiuni a cărei delicatețe era una specială nu a fost întâmplătoare. În 1925, el era o personalitate politică afirmată în țară și nu numai, ca fost parlamentar și ministru al finanțelor, dar și ca membru al delegației române care a participat la definitivarea Tratatului de Pace de la Trianon. Cu patru ani mai înainte, fusese numit ca trimis extraordinar și ministru al României în Anglia, demnitate care i-a permis să cunoască realitățile internaționale ale aceluși timp, privite dintr-o capitală aflată în centrul diplomației europene. Avea o experiență financiară incontestabilă, ca fost negociator în delicata chestiune a reparațiilor. A participat, ca delegat al țării sale la Conferința de la Spa, organizată în vederea soluționării aceleiași probleme, căreia i s-a acordat o atenție specială la Conferința de Pace¹⁰. La 16 iulie 1920, prin acordul semnat la Spa, României i se rezervase un quantum insignifiant, de 1,1%, din reparațiile germane și 10,55% din cele impuse Austriei, Ungariei și Bulgariei. N. Titulescu și I. Cantacuzino au refuzat semnarea aceluși document, cerând un tratament echitabil, care să corespundă realităților vremii¹¹.

să simțim că nici o persoană nu ne va mai putea atinge în viitor, fără ca lumea întreagă să se pună în mișcare, fără ca drapelul sacru al Americii să se amestece cu culorile naționale, aceasta, domnilor, depășește toate visurile noastre, aceasta sfidează exprimarea, aceasta semnifică, pur și simplu, să dai muritorilor o trăire dumnezeiască!

Pentru a ne fi făcut să întrededem cerul albastru deasupra negurii compacte a bătațiilor și pentru a ne fi dat securitate și fericire, pentru a ne fi dat certitudinea de a putea, în fine, realiza misiunea istorică, care clocotește în venele noastre, vă asigurăm că de acum înainte în marea noastră patrie nu va ieși din buzele noastre strigătul **Trăiască România** fără ca buzele noastre să nu dorească să adauge mecanic cuvintele **Trăiască America!**¹².

Dincolo de solemnitatea de moment a unor asemenea recunoașteri, răzbate și azi intenția sinceră a unui ilustru diplomat de a asigura țării sale interesul și considerația Lumii Noi. SUA ajunseseră a reprezenta pentru acele vremuri emblema unei noi ordini internaționale, preocupată a asigura statele afirmate după Marele Război o implicare firească în noua evoluție diplomatică a lumii. Dar, înainte de identificarea realității diplomatice internaționale, statele europene s-au trezit confruntate cu obligațiile de soluționare a datoriilor de război, chestiune care, în paralel cu implicarea firească în noua evoluție diplomatică a lumii. Dar, înainte de identificarea ordinii internaționale, preocupată a asigura statele afirmate după Marele Război o implicare firească în noua evoluție diplomatică a lumii. Dar, înainte de identificarea realității diplomatice internaționale, statele europene s-au trezit confruntate cu obligațiile de soluționare a datoriilor de război, chestiune care, în paralel cu implicățiile ei de natură economică, privea, într-o măsură decisivă chiar, noua ordine diplomatică internațională. După 1918, anul încheierii Marelui Război, SUA au devenit un actor important al scenei diplomatice internaționale, care a impus o restructurare a realităților politice, dar și economice, ale lumii postbelice. Nu numai Europa s-a văzut confruntată cu o nouă ordine internațională, ci întreaga lume, nutrind intenții asemănătoare, chiar dacă interesele naționale nu erau circumscrise într-un tot și întotdeauna acelorași temeuri sau doar intenții.

În virtutea acestor realități, la 9 februarie 1922 s-a instituit în SUA o Comisie a datoriilor externe din Primul Război Mondial, prin care se propunea consolidarea acestora care aparțineau țărilor debitoare Lumii Noi, deci și ale României¹³. Atenț cu interesele sale, Washingtonul a avut grijă să-și revadă toate calculele, indiferent de natura lor, înainte ca această chestiune să fie tratată ca o obligație internațională. La 10 iulie 1924, Peter A. Jay, ministrul SUA la București, îl informa pe I.G. Duca, ministrul de Externe al României, că "tocmai am primit din partea guvernului meu instrucțiuni să mă reîntorc la Washington pentru a fi consultat de către Departamentul de Stat asupra atitudinii guvernului român vizavi de interesele americane". Adoptarea noii legi a minelor, preciza diplomatul american, a reprezentat "obiectul unor preocupări serioase din partea guvernului meu, dat fiind că în aplicarea sa această lege ar putea aduce prejudicii intereselor americane. În plus, își continua el acuzațiile - pe un ton nu tocmai diplomatic -, această lege nu este decât cea mai recentă din suita de măsuri luate de guvernul român de-a lungul

¹² George G. Potra, op. cit., pp. 151 - 152. Vezi și Luchian Deaconu, *Franța și România unite în comunitatea de sacrificiu în anii 1916-1918. Documente externe din arhivele: Consiliului Național al Unității Române de la Paris, redacției ziarului "La Roumanie", coloniei române din Paris, vol. II, p. 255.*

¹³ George G. Potra, op. cit., p. 157.

să simțim că nici o persoană nu ne va mai putea atinge în viitor, fără ca lumea întreagă să se pună în mișcare, fără ca drapelul sacru al Americii să se amestece cu culorile naționale, aceasta, domnilor, depășește toate visurile noastre, aceasta sfidează exprimarea, aceasta semnifică, pur și simplu, să dai muritorilor o trăire dumnezeiască!

Pentru a ne fi făcut să întrededem cerul albastru deasupra negurii compacte a bătațiilor și pentru a ne fi dat securitate și fericire, pentru a ne fi dat certitudinea de a putea, în fine, realiza misiunea istorică, care clocotește în venele noastre, vă asigurăm că de acum înainte în marea noastră patrie nu va ieși din buzele noastre strigătul **Trăiască România** fără ca buzele noastre să nu dorească să adauge mecanic cuvintele **Trăiască America!**¹².

Dincolo de solemnitatea de moment a unor asemenea recunoașteri, răzbate și azi intenția sinceră a unui ilustru diplomat de a asigura țării sale interesul și considerația Lumii Noi. SUA ajunseseră a reprezenta pentru acele vremuri emblema unei noi ordini internaționale, preocupată a asigura statele afirmate după Marele Război o implicare firească în noua evoluție diplomatică a lumii. Dar, înainte de identificarea realității diplomatice postbelice, statele europene s-au trezit confruntate cu obligativitatea soluționării datoriilor de război, chestiune care, în paralel cu implicațiile ei de natură economică, privea, într-o măsură decisivă chiar, noua ordine diplomatică internațională. După 1918, anul încheierii Marelui Război, SUA au devenit un actor important al scenei diplomatice internaționale, care a impus o restructurare a realităților politice, dar și economice, ale lumii postbelice. Nu numai Europa s-a văzut confruntată cu o nouă ordine internațională, ci întreaga lume, nutrind intenții asemănătoare, chiar dacă interesele naționale nu erau circumscrise într-un tot și întotdeauna acelorași temeuri sau doar intenții.

În virtutea acestor realități, la 9 februarie 1922 s-a instituit în SUA o Comisie a datoriilor externe din Primul Război Mondial, prin care se propunea consolidarea acestora care aparțineau țărilor debitoare Lumii Noi, deci și ale României¹³. Atenț cu interesele sale, Washingtonul a avut grijă să-și revadă toate calculele, indiferent de natura lor, înainte ca această chestiune să fie tratată ca o obligație internațională. La 10 iulie 1924, Peter A. Jay, ministrul SUA la București, îl informa pe I.G. Duca, ministrul de Externe al României, că "tocmai am primit din partea guvernului meu instrucțiuni să mă reîntorc la Washington pentru a fi consultat de către Departamentul de Stat asupra atitudinii guvernului român vizavi de interesele americane". Adoptarea noii legi a minelor, preciza diplomatul american, a reprezentat "obiectul unor preocupări serioase din partea guvernului meu, dat fiind că în aplicarea sa această lege ar putea aduce prejudicii intereselor americane. În plus, își continua el acuzațiile - pe un ton nu tocmai diplomatic -, această lege nu este decât cea mai recentă din suita de măsuri luate de guvernul român de-a lungul

¹² George G. Potra, op. cit., pp. 151 - 152. Vezi și Luchian Deaconu, *Franța și România unite în comunitatea de sacrificiu în anii 1916-1918. Documente externe din arhivele: Consiliului Național al Unității Române de la Paris, redacției ziarului "La Roumanie", coloniei române din Paris, vol. II, p. 255.*

¹³ George G. Potra, op. cit., p. 157.

ultimilor doi ani, care n-au încetat să ne dea impresia că guvernul român nu este dispus să acorde intereselor americane tratamentul la care cei interesați s-ar putea aștepta pe bună dreptate din partea autorităților române". Enumerând mai multe "măsuri" adoptate de România în ultimul timp, Jay avertiza guvernul de la București, pe un ton care eluda unele principii diplomatice elementare, că "guvernul meu apreciază că toate aceste fapte nu constituie, în niciun fel, mărturii din partea guvernului român ale dorinței de a ameliora relațiile cu Statele Unite". Judecând, exclusiv, o relație bilaterală doar prin prisma intereselor țării sale, oficialul american renunța la obligatoriul ton diplomatic, devenind amenințător chiar, "pentru a atrage atenția într-o manieră care nu eluda echivocul, cum pretindea el fără menajamente, guvernului român, privind neliniștea cu care aceste evoluții recente au fost urmărite de Guvernul Statelor Unite"¹⁴. Continuându-și "avertismentul" cu aceeași obstinație, el pretindea că "guvernul meu mi-a dat ordinul să precizez nu numai guvernului regal, ci și colegilor mei, faptul că revenirea mea în Statele Unite a fost decisă în vederea unei conferințe privind atitudinea guvernului român, considerată de guvernul american drept nesatisfăcătoare față de naționalii americani și interesele lor"¹⁵.

Titulescu a redactat, la rândul său, înainte de Conferința interaliată de la Londra, unde urma a fi discutat raportul comisiei de experți privitor la chestiunea reparațiilor de război și la modalitatea punerii ei în practică, un memoriu în care comenta cererile României, considerându-le întru totul justificate¹⁶. Însă, discutarea demersului său privitor la "revendicări", ca și întregul proiect de altfel, a fost amânată până la Conferința miniștrilor de Finanțe, ale cărei lucrări fuseseră programate a se desfășura la Paris, în ianuarie 1925¹⁷.

Toate aceste inițiative lăsau a se întrevădea că problema datoriilor de război ale statului român către America nu era privită ca una oarecare, iar implicațiile ei ajunseseră a fi tratate cu mult interes și cu autoritate, chiar, dincolo de Atlantic. Așa cum s-a afirmat nu o singură dată, doar, "comparativ cu creditele avansate în timpul războiului și imediat după război altor state de către guvernul american, datoria României nu era dintre cele mai mari". "Guvernul american eliberase în aceste scopuri credite totale, pentru aprovizionarea civilă, de 23.209.819 \$, și pentru materiale militare un credit de 12.922.675 \$, ceea ce constituia un principal cumulat de 36.128.494 \$ cu dobânzi de 5 și 6 %"¹⁸.

Diplomația americană urmărea cu atenție modalitatea tratării de către România a chestiunii datoriilor ei de război față de Washington, DC. Nici diplomația română nu era mai puțin interesată de această problemă. Date fiind dificultățile cu care se confruntau Europa după încheierea războiului, America a fost înțelegătoare pentru un timp cu România și nu numai cu ea. Treptat, însă, așteptarea prelungită a luat sfârșit,

¹⁴ *Ibidem*, p. 158.

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ N. Titulescu, *Les revendications de la Roumanie*, London, 1924, p. 6; Idem, *Discursuri*, București, EȘ, 1967, pp. 242 - 243; Ion M. Oprea, *op. cit.*, p. 137.

¹⁷ Acad. V. Malinschi, *op. cit.*, p. 122.

¹⁸ Ion Stanciu, *op. cit.*, p. 55. Vezi și Gh. Dobrovici, *Istoricul dezvoltării economice și financiare a României. 1823 -1933*, București, 1934, pp. 528 - 529.

¹⁴ *Ibidem*, p. 158.
¹⁵ *Ibidem*.
¹⁶ N. Titulescu, *Les revendications de la Roumanie*, London, 1924, p. 6; Idem, *Discursuri*, București, EȘ, 1967, pp. 242 - 243; Ion M. Oprea, *op. cit.*, p. 137.
¹⁷ Acad. V. Malinschi, *op. cit.*, p. 122.
¹⁸ Ion Stanciu, *op. cit.*, p. 55. Vezi și Gh. Dobrovici, *Istoricul dezvoltării economice și financiare a României. 1823 -1933*, București, 1934, pp. 528 - 529.

Diplomația americană urmărea cu atenție modalitatea tratării de către România a chestiunii datoriilor ei de război față de Washington, DC. Nici diplomația română nu era mai puțin interesată de această problemă. Date fiind dificultățile cu care se confruntau Europa după încheierea războiului, America a fost înțelegătoare pentru un timp cu România și nu numai cu ea. Treptat, însă, așteptarea prelungită a luat sfârșit,

Toate aceste inițiative lăsau a se întrevădea că problema datoriilor de război ale statului român către America nu era privită ca una oarecare, iar implicațiile ei ajunseseră a fi tratate cu mult interes și cu autoritate, chiar, dincolo de Atlantic. Așa cum s-a afirmat nu o singură dată, doar, "comparativ cu creditele avansate în timpul războiului și imediat după război altor state de către guvernul american, datoria României nu era dintre cele mai mari". "Guvernul american eliberase în aceste scopuri credite totale, pentru aprovizionarea civilă, de 23.209.819 \$, și pentru materiale militare un credit de 12.922.675 \$, ceea ce constituia un principal cumulat de 36.128.494 \$ cu dobânzi de 5 și 6 %"¹⁸.

Titulescu a redactat, la rândul său, înainte de Conferința interaliată de la Londra, unde urma a fi discutat raportul comisiei de experți privitor la chestiunea reparațiilor de război și la modalitatea punerii ei în practică, un memoriu în care comenta cererile României, considerându-le întru totul justificate¹⁶. Însă, discutarea demersului său privitor la "revendicări", ca și întregul proiect de altfel, a fost amânată până la Conferința miniștrilor de Finanțe, ale cărei lucrări fuseseră programate a se desfășura la Paris, în ianuarie 1925¹⁷.

Toate aceste inițiative lăsau a se întrevădea că problema datoriilor de război ale statului român către America nu era privită ca una oarecare, iar implicațiile ei ajunseseră a fi tratate cu mult interes și cu autoritate, chiar, dincolo de Atlantic. Așa cum s-a afirmat nu o singură dată, doar, "comparativ cu creditele avansate în timpul războiului și imediat după război altor state de către guvernul american, datoria României nu era dintre cele mai mari". "Guvernul american eliberase în aceste scopuri credite totale, pentru aprovizionarea civilă, de 23.209.819 \$, și pentru materiale militare un credit de 12.922.675 \$, ceea ce constituia un principal cumulat de 36.128.494 \$ cu dobânzi de 5 și 6 %"¹⁸.

Diplomația americană urmărea cu atenție modalitatea tratării de către România a chestiunii datoriilor ei de război față de Washington, DC. Nici diplomația română nu era mai puțin interesată de această problemă. Date fiind dificultățile cu care se confruntau Europa după încheierea războiului, America a fost înțelegătoare pentru un timp cu România și nu numai cu ea. Treptat, însă, așteptarea prelungită a luat sfârșit,

astfel încât, după mai multe avertismente, ea a decis, la 28 octombrie 1924, să someze Bucureștii, cerând achitarea imediată a datoriilor de război¹⁹. La un moment dat, însă, această dispută părea a fi ajuns într-un punct fără ieșire, pentru România. Într-o asemenea împrejurare, s-a sugerat ca Vintilă Brătianu să meargă în SUA, pentru a încerca o depășire a unui context agravant, intenție abandonată în cele din urmă, întrucât Departamentul de Stat nu a considerat-o necesară²⁰.

La 14 ianuarie 1925, Nicolae Titulescu și Vintilă Brătianu au prezentat la Conferința miniștrilor de Finanțe de la Paris un memoriu în care era reluată încercarea de explicare a drepturilor țării lor în problema reparațiilor de război, propunându-se revizuirea procentului de 1% avansat la Conferința de la Spa²¹.

România nu era prima și nici singura țară care s-a confruntat, la începutul anului 1925, cu dificila și sensibilă problemă a datoriilor de război față de SUA. Belgia, Franța, Italia, dar și alte state europene, s-au aflat în aceeași situație, în vara și în toamna anului 1925²². Dar ea, adică România, nu făcea parte din categoria statelor importante ale Europei și nici dintre cele față de care SUA nutrea sentimente de înțelegere și de recunoștință chiar, așa cum erau Polonia și statele nordice, printre altele. Totuși, România suscita un interes aparte pentru Washington, DC, justificat de bogățiile ei petroliere, în primul rând. Tratatul rezervat acestei țări după încheierea războiului lăsa a se înțelege că America intenționa a se comporta într-o manieră specială, în cazul ei. Dar, în momentul în care a observat că planurile Bucureștilor nu consunau cu interesele sale, diplomația americană a renunțat la o afabilitate afișată ca o certitudine, la un moment dat. Totuși, un asemenea subiect a fost și a rămas unul actual, întrucât aria sa problematică avea în vedere o serie de realități politice și economice interesante, dar și personalități de mare suprafață, aparținând unor țări situate pe meridiane diferite, cu interese economice și diplomatice proprii, privite și tratate ca aparținând unui interval deosebit de complex și delicat.

Pentru prima dată în istoria umanității, între unele țări situate pe meridiane atât de îndepărtate au apărut subiecte din sfere politice, diplomatice și economice de interes comun - ca urmare a Marelui Război -, apropiindu-le și obligându-le apoi a se așeza la aceeași masă a unor tratative obligatorii pentru viitorul diplomației mondiale. Două țări îndepărtate, de dimensiuni diferite - România și SUA -, care au luptat într-un război incomparabil pe aceeași baricadă, fără a fi existat între ele o înțelegere oficială în acest sens, au ajuns a avea probleme comune sau dintr-o arie de interese complinitorii, acceptând a le discuta la aceeași masă a tratatelor diplomatice. Așa se explică faptul că unele personalități ilustre ale timpului, provenite din cele două țări îndepărtate, s-au întâlnit la un moment dat în capitala Americii, pentru a discuta și clarifica subiecte circumscrise unor sfere financiare și politico-diplomatice bilaterale, care interesau ambele state.

¹⁹ Ion Stanciu, *op. cit.*, p. 57.

²⁰ *Ibidem*, p. 58; Hamilton Fish Armstrong, *Rumanian Politics Today. A Review of Internal Conditions and Politics With a Glance at Foreign Policies*, în *"The New York Times"*, 4 mai 1925, p. 18.

²¹ C.I. Turcu, I. Voicu, *op. cit.*, p. 211.

²² Cf. *"The New York Times"*, 16 august 1925, p. 1; 29 august 1925, p. 1; 1 septembrie 1925, p. 6; 18 septembrie 1925, p. 36; 10 noiembrie 1925, p. 40.

¹⁹ Ion Stanciu, *op. cit.*, p. 57.
²⁰ *Ibidem*, p. 58; Hamilton Fish Armstrong, *Rumanian Politics Today. A Review of Internal Conditions and Politics With a Glance at Foreign Policies*, în *"The New York Times"*, 4 mai 1925, p. 18.
²¹ C.I. Turcu, I. Voicu, *op. cit.*, p. 211.
²² Cf. *"The New York Times"*, 16 august 1925, p. 1; 29 august 1925, p. 1; 1 septembrie 1925, p. 6; 18 septembrie 1925, p. 36; 10 noiembrie 1925, p. 40.

Pentru prima dată în istoria umanității, între unele țări situate pe meridiane atât de îndepărtate au apărut subiecte din sfere politice, diplomatice și economice de interes comun - ca urmare a Marelui Război -, apropiindu-le și obligându-le apoi a se așeza la aceeași masă a unor tratative obligatorii pentru viitorul diplomației mondiale. Două țări îndepărtate, de dimensiuni diferite - România și SUA -, care au luptat într-un război incomparabil pe aceeași baricadă, fără a fi existat între ele o înțelegere oficială în acest sens, au ajuns a avea probleme comune sau dintr-o arie de interese complinitorii, acceptând a le discuta la aceeași masă a tratatelor diplomatice. Așa se explică faptul că unele personalități ilustre ale timpului, provenite din cele două țări îndepărtate, s-au întâlnit la un moment dat în capitala Americii, pentru a discuta și clarifica subiecte circumscrise unor sfere financiare și politico-diplomatice bilaterale, care interesau ambele state.

Pentru prima dată în istoria umanității, între unele țări situate pe meridiane atât de îndepărtate au apărut subiecte din sfere politice, diplomatice și economice de interes comun - ca urmare a Marelui Război -, apropiindu-le și obligându-le apoi a se așeza la aceeași masă a unor tratative obligatorii pentru viitorul diplomației mondiale. Două țări îndepărtate, de dimensiuni diferite - România și SUA -, care au luptat într-un război incomparabil pe aceeași baricadă, fără a fi existat între ele o înțelegere oficială în acest sens, au ajuns a avea probleme comune sau dintr-o arie de interese complinitorii, acceptând a le discuta la aceeași masă a tratatelor diplomatice. Așa se explică faptul că unele personalități ilustre ale timpului, provenite din cele două țări îndepărtate, s-au întâlnit la un moment dat în capitala Americii, pentru a discuta și clarifica subiecte circumscrise unor sfere financiare și politico-diplomatice bilaterale, care interesau ambele state.

Pentru prima dată în istoria umanității, între unele țări situate pe meridiane atât de îndepărtate au apărut subiecte din sfere politice, diplomatice și economice de interes comun - ca urmare a Marelui Război -, apropiindu-le și obligându-le apoi a se așeza la aceeași masă a unor tratative obligatorii pentru viitorul diplomației mondiale. Două țări îndepărtate, de dimensiuni diferite - România și SUA -, care au luptat într-un război incomparabil pe aceeași baricadă, fără a fi existat între ele o înțelegere oficială în acest sens, au ajuns a avea probleme comune sau dintr-o arie de interese complinitorii, acceptând a le discuta la aceeași masă a tratatelor diplomatice. Așa se explică faptul că unele personalități ilustre ale timpului, provenite din cele două țări îndepărtate, s-au întâlnit la un moment dat în capitala Americii, pentru a discuta și clarifica subiecte circumscrise unor sfere financiare și politico-diplomatice bilaterale, care interesau ambele state.

Pentru a încerca o depășire a unui context agravant, intenție abandonată în cele din urmă, întrucât Departamentul de Stat nu a considerat-o necesară²⁰.

La 14 ianuarie 1925, Nicolae Titulescu și Vintilă Brătianu au prezentat la Conferința miniștrilor de Finanțe de la Paris un memoriu în care era reluată încercarea de aplicare a drepturilor țării lor în problema reparațiilor de război, propunându-se revizuirea procentului de 1% avansat la Conferința de la Spa²¹.

Încheierea primei conflagrații mondiale, în toamna anului 1918, și conferința de pace din anul următor au marcat începutul unui nou stadiu al înaintării generale a umanității. Suferințele suportate de o mare parte a globului, între 1914 și 1918, provocate de multiplele pierderi materiale și mai ales de impresionantele drame umane, au influențat evoluția lumii moderne.

Întrebările adresate factorilor de decizie ai unui context de o gravitate incomparabilă continuau a fi, în multe cazuri, dintre cele cu care se confruntase și mai înainte lumea civilizată. Responsabilitățile erau pe măsura unor așteptări afișate cu febrilitate pe cele mai multe dintre meridianele globului, de o diversitate nemăiîntâlnită și mai ales de o responsabilitate deconcertantă pentru un orizont deschis noului. Pacea fusese încheiată, însă multe întrebări, rămase în suspensie, continuau a întreține o stare de febrilitate transformată, cu timpul, într-o anxietate ce reclama punerea neîntârziată în practică a unor măsuri concrete, neavute în vedere imediat după încheierea războiului. Una dintre întrebările repetate ca un refren neliniștitor pentru România privea soluționarea chestiunii datoriilor angajate de ea în SUA, în anii Primului Război Mondial.

Nu numai această țară se confrunta, bineînțeles, cu o asemenea gravă problemă, întrucât multe alte state europene recurseseră la împrumuturi pe diverse piețe financiare de dincolo de Ocean. Din cauza dificultăților grave pe care a trebuit să le depășească în anii războiului și imediat după aceea, România nu a avut posibilitatea de a-și achita datoriile față de Washington DC, beneficiind de înțelegerea creditorilor transatlantici. Într-o situație asemănătoare se aflau, bineînțeles, și alte state europene. Soluționarea chestiunii datoriilor de război față de America devenise o preocupare stringentă a unei importante părți a spațiului european.

America, la rândul ei, îngrijorată de tergiversarea abordării acestei probleme delicate, a decis la 9 februarie 1922 constituirea unei Comisii a Datoriilor Externe din Războiul Mondial, propunând ca în următorii trei ani să finalizeze consolidarea tuturor creditelor împrumutate statelor debitoare, deci și României²³. La 10 iulie 1924, Peter A. Jay, ministrul american în România, îi scria lui I.G. Duca, informându-l că guvernul țării sale i-a cerut să se întoarcă la Washington, întrucât urma a fi consultat de către Departamentul de Stat asupra modalității în care guvernul din București trata interesele SUA. Explicându-și chemarea, Jay preciza că o asemenea decizie era de fapt așteptată de mult, ca urmare a votării legii minelor de către Parlamentul României, lege care a devenit "*obiectul unor preocupări serioase din partea guvernului meu, dat fiind că în aplicarea sa această lege ar putea aduce prejudicii intereselor americane. În plus, adăuga el, această lege nu este decât cea mai recentă din suita de măsuri adoptate de guvernul român de-a lungul ultimilor doi ani, care n-au încetat să ne dea impresia că guvernul român nu este dispus să acorde intereselor americane tratamentul la care cei interesați s-ar putea aștepta, pe bună dreptate, din partea autorităților române*". Fără a încerca să atenueze măcar în aparență tonul de preeminență intențională al unor asemenea reprehensiuni, diplomatul american enumera unele "*măsuri*" care deranjau Departamentul de Stat:

²³ George G. Potra, *op. cit.*, p. 157.

America, la rândul ei, îngrijorată de tergiversarea abordării acestei probleme europene.

America devenise o preocupare stringentă a unei importante părți a spațiului european. Soluționarea chestiunii datoriilor de război față de bineînțeles, și alte state europene. Într-o situație asemănătoare se aflau, bineînțeles, și alte state europene. Soluționarea chestiunii datoriilor de război față de America devenise o preocupare stringentă a unei importante părți a spațiului european.

Nu numai această țară se confrunta, bineînțeles, cu o asemenea gravă problemă, întrucât multe alte state europene recurseseră la împrumuturi pe diverse piețe financiare de dincolo de Ocean. Din cauza dificultăților grave pe care a trebuit să le depășească în anii războiului și imediat după aceea, România nu a avut posibilitatea de a-și achita datoriile față de Washington DC, beneficiind de înțelegerea creditorilor transatlantici. Într-o situație asemănătoare se aflau, bineînțeles, și alte state europene. Soluționarea chestiunii datoriilor de război față de America devenise o preocupare stringentă a unei importante părți a spațiului european.

Întrebările adresate factorilor de decizie ai unui context de o gravitate incomparabilă continuau a fi, în multe cazuri, dintre cele cu care se confruntase și mai înainte lumea civilizată. Responsabilitățile erau pe măsura unor așteptări afișate cu febrilitate pe cele mai multe dintre meridianele globului, de o diversitate nemăiîntâlnită și mai ales de o responsabilitate deconcertantă pentru un orizont deschis noului. Pacea fusese încheiată, însă multe întrebări, rămase în suspensie, continuau a întreține o stare de febrilitate transformată, cu timpul, într-o anxietate ce reclama punerea neîntârziată în practică a unor măsuri concrete, neavute în vedere imediat după încheierea războiului. Una dintre întrebările repetate ca un refren neliniștitor pentru România privea soluționarea chestiunii datoriilor angajate de ea în SUA, în anii Primului Război Mondial.

"legea asupra datoriilor în devize; faptul că guvernul român nu dă satisfacție justelor reclamații ale creditorilor americani, precum Societatea Baldwin; programul de consolidare a bonurilor de tezaur românești; atitudinea luată de comisia trimisă în Statele Unite pentru a discuta reglementarea ulterioară a datoriei guvernului român față de guvernul american. Guvernul meu, conchidea fostul ministru american, apreciază că toate aceste fapte nu constituie în niciun fel mărturie din partea guvernului român ale dorinței de a ameliora relațiile cu Statele Unite"²⁴.
 Tonul acuzator al oficialului american, care nu se mai arăta dispus a menaja rezervele românilor, lăsa a se înțelege că sosise momentul unor elucidări care nu mai suportau eventuale amânări. Cercurile politice românești au înțeles severitatea unui asemenea mesaj, adică a unui avertisment rechizitorial, prin care se încerca eludarea exprimării directe a unui reproș care nu mai putea fi evitat. Conștientă de gravitatea acestei atenționări, diplomația bucureșteană a încercat a se pregăti în vederea momentului când confruntarea directă va deveni o realitate. În memoriul adresat de București, la 28 iulie 1924, Conferinței interaliatelor de la Londra, erau justificate cererile României, precizându-se că ea "este interesată în cea mai mare măsură în problema reparațiilor". Chiar dacă nu a acceptat "procentajul redus care i s-a oferit la Spa", "preocuparea cea mai mare a României, în interesul său și al aliaților, constă în a veghea cu mare grijă la executarea obligației la reparații, demonstrând că o corectare echitabilă a drepturilor sale față de obligațiile care îi sunt impuse de tratate sau pe care i le-a provocat războiul reprezintă pentru ea o problemă vitală"²⁵. Dincolo de considerațiile de ordin general, Nicolae Titulescu preciza că "e necesar să arătăm că (sic!) cea mai mare parte a datoriei noastre față de Statele Unite provine din reaprovizionarea țării, prădată complet în timpul ocupației inamice ... România - atrăgea el atenția - n-a refuzat să recunoască aceste datorii, a căror sumă a fost stabilită, în mod contradictoriu și aproape în întregime cu Marea Britanie, Franța și Statele Unite. La fel se va proceda și cu Italia. Guvernul român a declarat că reglementarea acestor datorii va fi făcută în condiții care vor fi stabilite prin acordul dintre el și celelalte state creditoare și debitoare"²⁶.
 Elucidarea chestiunii a fost amânată, în cele din urmă, până la Conferința miniștrilor de Finanțe, programată a-și desfășura lucrările la Paris, în ianuarie 1925. Nicolae Titulescu și Vintilă Brătianu au prezentat cu aceea ocazie, la 14 ianuarie 1925, un memorandum asemănător, reluând chestiunea drepturilor României în problema reparațiilor de război. S-a propus atunci "revizuirea în favoarea României a procentului de la Spa, dat fiind că acesta nu era în raport cu drepturile sale"²⁷. Apoi, nu mult timp după aceea încercare, adică la începutul lunii martie 1925, Titulescu a redactat un "Memoriu asupra aranjamentului referitor la Relief Bonds, seria C. I. C. R. F., și datoriile României către America", sperând "să obțină în viitoare negocieri un aranjament chiar foarte favorabil României"²⁸. Cu toate

"legea asupra datoriilor în devize; faptul că guvernul român nu dă satisfacție justelor reclamații ale creditorilor americani, precum Societatea Baldwin; programul de consolidare a bonurilor de tezaur românești; atitudinea luată de comisia trimisă în Statele Unite pentru a discuta reglementarea ulterioară a datoriei guvernului român față de guvernul american. Guvernul meu, conchidea fostul ministru american, apreciază că toate aceste fapte nu constituie în niciun fel mărturie din partea guvernului român ale dorinței de a ameliora relațiile cu Statele Unite"²⁴.

Tonul acuzator al oficialului american, care nu se mai arăta dispus a menaja rezervele românilor, lăsa a se înțelege că sosise momentul unor elucidări care nu mai suportau eventuale amânări. Cercurile politice românești au înțeles severitatea unui asemenea mesaj, adică a unui avertisment rechizitorial, prin care se încerca eludarea exprimării directe a unui reproș care nu mai putea fi evitat. Conștientă de gravitatea acestei atenționări, diplomația bucureșteană a încercat a se pregăti în vederea momentului când confruntarea directă va deveni o realitate. În memoriul adresat de București, la 28 iulie 1924, Conferinței interaliatelor de la Londra, erau justificate cererile României, precizându-se că ea "este interesată în cea mai mare măsură în problema reparațiilor". Chiar dacă nu a acceptat "procentajul redus care i s-a oferit la Spa", "preocuparea cea mai mare a României, în interesul său și al aliaților, constă în a veghea cu mare grijă la executarea obligației la reparații, demonstrând că o corectare echitabilă a drepturilor sale față de obligațiile care îi sunt impuse de tratate sau pe care i le-a provocat războiul reprezintă pentru ea o problemă vitală"²⁵. Dincolo de considerațiile de ordin general, Nicolae Titulescu preciza că "e necesar să arătăm că (sic!) cea mai mare parte a datoriei noastre față de Statele Unite provine din reaprovizionarea țării, prădată complet în timpul ocupației inamice ... România - atrăgea el atenția - n-a refuzat să recunoască aceste datorii, a căror sumă a fost stabilită, în mod contradictoriu și aproape în întregime cu Marea Britanie, Franța și Statele Unite. La fel se va proceda și cu Italia. Guvernul român a declarat că reglementarea acestor datorii va fi făcută în condiții care vor fi stabilite prin acordul dintre el și celelalte state creditoare și debitoare"²⁶.

Elucidarea chestiunii a fost amânată, în cele din urmă, până la Conferința miniștrilor de Finanțe, programată a-și desfășura lucrările la Paris, în ianuarie 1925. Nicolae Titulescu și Vintilă Brătianu au prezentat cu aceea ocazie, la 14 ianuarie 1925, un memorandum asemănător, reluând chestiunea drepturilor României în problema reparațiilor de război. S-a propus atunci "revizuirea în favoarea României a procentului de la Spa, dat fiind că acesta nu era în raport cu drepturile sale"²⁷. Apoi, nu mult timp după aceea încercare, adică la începutul lunii martie 1925, Titulescu a redactat un "Memoriu asupra aranjamentului referitor la Relief Bonds, seria C. I. C. R. F., și datoriile României către America", sperând "să obțină în viitoare negocieri un aranjament chiar foarte favorabil României"²⁸. Cu toate

²⁴ Ibidem, p. 158.

²⁵ Nicolae Titulescu, *Discursuri*, pp. 244 - 245; *Les revendications de la Roumanie*, London, 1924.

²⁶ Nicolae Titulescu, *op. cit.*, p. 249.

²⁷ Ibidem, pp. 259 - 260; Acad. V. Malinschi, *op. cit.*, pp. 121 - 122.

²⁸ Gheorghe Buzatu, *N. Titulescu, Pagini de "Jurnal"*, p. 401. Ion Stanciu, *op. cit.*, pp. 58 - 59.

acestea, la 20 martie 1925, Frank B. Kellog, secretar de stat al SUA, transmitea guvernului român o notă prin care îi cerea consolidarea datoriei către SUA, imputându-i faptul că nu trata țara sa ca egală cu celelalte state, în chestiunea achitării datoriilor de război. Zece zile mai târziu, guvernul român răspundea notei respective, invocând *"lipsa mijloacelor de plată"*. La sfârșitul lunii martie 1925, Kellog informa guvernul de la București că executivul american nu va mai acorda împrumuturi României²⁹.

Campania de presă declanșată la 14 aprilie 1925 își propusese să exercite o presiune vehementă asupra autorităților politice românești, plecând de la problema datoriilor de război. Punctul de vedere oficial a fost făcut public de Peter A. Jay, într-o alocuțiune formală în care îi reproșa României inițierea unor negocieri în această chestiune, fără a ține cont de cuantumul împrumuturilor și de momentul aranjamentului făcut în acest sens. Mai mult decât atât, el a avut grijă să avanseze și unele considerații referitoare la viitoarea implicare a SUA în problema reconstrucției României după război, menționând noua lege a minelor, care nemulțumea așteptările țării sale³⁰. La 23 aprilie 1925, Nicolae Titulescu, aflat la Londra, informa Ministerul Afacerilor Străine, dar și pe Vintilă Brătianu, ministrul de Finanțe, că se pregătea *"o ofensivă apropiată a petroliștilor americani contra României"*³¹. În aceeași zi, *"The New York Times"* își informa cititorii că Președintele Calvin Coolidge l-a desemnat ca succesor al lui Peter A. Jay, devenit ambasador în Argentina, pe William Smith Culbertson, fost Vicepreședinte al Comisiei Tarifului. Anunțul respectiv preciza că Departamentul de Stat a decis o asemenea schimbare întrucât considera postul de la București ca fiind unul *"de importanță deosebită"* și de aceea au fost avute în vedere numele mai multor persoane *"capabile a apăra drepturile americane într-o asemenea «situație delicată»"*³². Înainte de a părăsi America, Jay a adresat guvernului român o notă în care, depășindu-și atribuțiile, atrăgea atenția autorităților bucureștene asupra faptului că ignorau împrumutul de 42.000.000 de dolari contractat în SUA³³.

Insistența cu care trata diplomația transatlantică subiectul datoriilor de război ale României față de Washington, DC, lăsa a se înțelege că dincolo de problema în sine, se aveau în vedere și alte interese. Oficialii români erau conștienți de gravitatea noului context diplomatic și au acționat în consecință. La 22 iulie 1925, titularul diplomației românești a notificat autoritățile Lumii Noi că Bucureștii vor trimite o misiune specială în America, pentru a reglementa chestiunea datoriei de război a României către SUA³⁴. William S. Culbertson, la rândul său, a informat la 12 august 1925 guvernul român că țara sa aștepta soluționarea chestiunii datoriilor de război ale

²⁹ Mircea Răceanu, *Cronologie comentată a relațiilor româno-americane. De la începutul cunoașterii reciproce până la prăbușirea regimului comunist în România, 1989*, București, edit. Silex, 2000, p. 97.

³⁰ *"The New York Times"*, 15 aprilie 1925, p. 6; 16 Aprilie 1925, p. 31; 18 aprilie 1925, p. 13.

³¹ Cf. Gheorghe Buzatu, *op. cit.*, p. 405.

³² *"The New York Times"*, 23 aprilie 1925, p. 14 și 29 aprilie 1925, p. 25. Vezi J. Richard Snyder, *William S. Culbertson: In Search of a Rendezvous*, Washington, DC, University Press of America, pp. 78 - 87.

³³ *"The New York Times"*, 25 aprilie 1925, p. 4.

³⁴ Idem, 22 iulie 1925, p. 5.

²⁹ Mircea Răceanu, *Cronologie comentată a relațiilor româno-americane. De la începutul cunoașterii reciproce până la prăbușirea regimului comunist în România, 1989*, București, edit. Silex, 2000, p. 97.

³⁰ *"The New York Times"*, 15 aprilie 1925, p. 6; 16 Aprilie 1925, p. 31; 18 aprilie 1925, p. 13.

³¹ Cf. Gheorghe Buzatu, *op. cit.*, p. 405.

³² *"The New York Times"*, 23 aprilie 1925, p. 14 și 29 aprilie 1925, p. 25. Vezi J. Richard Snyder, *William S. Culbertson: In Search of a Rendezvous*, Washington, DC, University Press of America, pp. 78 - 87.

³³ *"The New York Times"*, 25 aprilie 1925, p. 4.

³⁴ Idem, 22 iulie 1925, p. 5.

Campania de presă declanșată la 14 aprilie 1925 își propusese să exercite o presiune vehementă asupra autorităților politice românești, plecând de la problema datoriilor de război. Punctul de vedere oficial a fost făcut public de Peter A. Jay, într-o alocuțiune formală în care îi reproșa României inițierea unor negocieri în această chestiune, fără a ține cont de cuantumul împrumuturilor și de momentul aranjamentului făcut în acest sens. Mai mult decât atât, el a avut grijă să avanseze și unele considerații referitoare la viitoarea implicare a SUA în problema reconstrucției României după război, menționând noua lege a minelor, care nemulțumea așteptările țării sale³⁰. La 23 aprilie 1925, Nicolae Titulescu, aflat la Londra, informa Ministerul Afacerilor Străine, dar și pe Vintilă Brătianu, ministrul de Finanțe, că se pregătea *"o ofensivă apropiată a petroliștilor americani contra României"*³¹. În aceeași zi, *"The New York Times"* își informa cititorii că Președintele Calvin Coolidge l-a desemnat ca succesor al lui Peter A. Jay, devenit ambasador în Argentina, pe William Smith Culbertson, fost Vicepreședinte al Comisiei Tarifului. Anunțul respectiv preciza că Departamentul de Stat a decis o asemenea schimbare întrucât considera postul de la București ca fiind unul *"de importanță deosebită"* și de aceea au fost avute în vedere numele mai multor persoane *"capabile a apăra drepturile americane într-o asemenea «situație delicată»"*³². Înainte de a părăsi America, Jay a adresat guvernului român o notă în care, depășindu-și atribuțiile, atrăgea atenția autorităților bucureștene asupra faptului că ignorau împrumutul de 42.000.000 de dolari contractat în SUA³³.

Insistența cu care trata diplomația transatlantică subiectul datoriilor de război ale României față de Washington, DC, lăsa a se înțelege că dincolo de problema în sine, se aveau în vedere și alte interese. Oficialii români erau conștienți de gravitatea noului context diplomatic și au acționat în consecință. La 22 iulie 1925, titularul diplomației românești a notificat autoritățile Lumii Noi că Bucureștii vor trimite o misiune specială în America, pentru a reglementa chestiunea datoriei de război a României către SUA³⁴. William S. Culbertson, la rândul său, a informat la 12 august 1925 guvernul român că țara sa aștepta soluționarea chestiunii datoriilor de război ale

²⁹ Mircea Răceanu, *Cronologie comentată a relațiilor româno-americane. De la începutul cunoașterii reciproce până la prăbușirea regimului comunist în România, 1989*, București, edit. Silex, 2000, p. 97.

³⁰ *"The New York Times"*, 15 aprilie 1925, p. 6; 16 Aprilie 1925, p. 31; 18 aprilie 1925, p. 13.

³¹ Cf. Gheorghe Buzatu, *op. cit.*, p. 405.

³² *"The New York Times"*, 23 aprilie 1925, p. 14 și 29 aprilie 1925, p. 25. Vezi J. Richard Snyder, *William S. Culbertson: In Search of a Rendezvous*, Washington, DC, University Press of America, pp. 78 - 87.

³³ *"The New York Times"*, 25 aprilie 1925, p. 4.

³⁴ Idem, 22 iulie 1925, p. 5.

Bucureștilor, avertizându-l că momentul discuțiilor preliminare era depășit³⁵. Patru zile mai târziu, "The New York Times" anunța că deja conferința la care urmau a participa Președintele Calvin Coolidge, Andrew Mellon, Secretarul Tezaurului de Stat, și Reed Smoot, ca reprezentant al *American Debt Commission*, fusese însărcinată să fixeze principiile în virtutea cărora guvernul american va decide, împreună cu statele interesate, soluționarea chestiunii datoriilor de război. În partea a doua a acestui text, care era o corespondență din București, se menționa că Prințul Anton Bibescu, ministrul român în Statele Unite, a sosit în capitala României, venind din Washington, DC, pentru a discuta soluționarea chestiunii datoriilor de război ale țării sale către America³⁶. Nicolae Titulescu, la rândul său, îi scria din Saint Moritz, la 19 august 1925, lui Vintilă Brătianu, referindu-se la același subiect³⁷. În cea de-a doua jumătate a lunii august 1925, "The New York Times" a rezervat texte speciale dedicate chestiunii datoriilor de război către SUA, ale Belgiei, Italiei, Franței și României³⁸.

În urma campaniei declanșate de către Washington, DC, "The New York Times" își informa cititorii, în prima zi a lunii septembrie 1925, că *Romania Announces Plans*. Cunoscutul organ de presă constata că după campania desfășurată în ultimul timp, "Guvernul român a notificat oficial Legația americană că, Comisia Datoriilor de Război se va deplasa în Statele Unite, la o dată apropiată, probabil la începutul lui octombrie, pentru a căuta o soluționare". Comisia respectivă urma a fi desemnată, așa cum preciza același cotidian, după ce Vintilă Brătianu se va întoarce la București, în jur de 5 septembrie 1925. "Este posibil, se menționa în continuare, ca reprezentanții români la Conferința Uniunii Interparlamentare de la Washington, să fie autorizați a soluționa un acord al datoriei, întrucât sunt și experți financiari printre delegați. Este de înțeles că Dl. Brătianu a intenționat la început să conducă acea comisie, dar a fost disuadat de Prințul Anton Bibescu, ministrul român în Statele Unite"³⁹. La 2 septembrie 1925, cotidianul newyorkez își informa cititorii că Nicolae Titulescu a fost desemnat să conducă delegația care va încerca să soluționeze problema datoriei de război a țării sale față de SUA, urmând a se deplasa în acest sens în capitala americană⁴⁰. Zece zile mai târziu, Bucureștii anunțau oficialitățile transoceanice că specialiștii care vor face parte din Comisia Datoriilor de Război vor sosi în America la sfârșitul lunii octombrie 1925, "cu depline puteri pentru a negocia o reglementare a datoriei de război a României către Statele Unite". Această decizie era considerată a reprezenta rezultatul negocierilor purtate între reprezentanții SUA și cei ai României, precizându-se că Bucureștii au avut în vedere unele note precise ale Washingtonului, care a cerut trimiterea unei comisii cu dreptul de a soluționa chestiunea avută în vedere⁴¹.

În urma campaniei declanșate de către Washington, DC, "The New York Times" își informa cititorii, în prima zi a lunii septembrie 1925, că *Romania Announces Plans*. Cunoscutul organ de presă constata că după campania desfășurată în ultimul timp, "Guvernul român a notificat oficial Legația americană că, Comisia Datoriilor de Război se va deplasa în Statele Unite, la o dată apropiată, probabil la începutul lui octombrie, pentru a căuta o soluționare". Comisia respectivă urma a fi desemnată, așa cum preciza același cotidian, după ce Vintilă Brătianu se va întoarce la București, în jur de 5 septembrie 1925. "Este posibil, se menționa în continuare, ca reprezentanții români la Conferința Uniunii Interparlamentare de la Washington, să fie autorizați a soluționa un acord al datoriei, întrucât sunt și experți financiari printre delegați. Este de înțeles că Dl. Brătianu a intenționat la început să conducă acea comisie, dar a fost disuadat de Prințul Anton Bibescu, ministrul român în Statele Unite"³⁹. La 2 septembrie 1925, cotidianul newyorkez își informa cititorii că Nicolae Titulescu a fost desemnat să conducă delegația care va încerca să soluționeze problema datoriei de război a țării sale față de SUA, urmând a se deplasa în acest sens în capitala americană⁴⁰. Zece zile mai târziu, Bucureștii anunțau oficialitățile transoceanice că specialiștii care vor face parte din Comisia Datoriilor de Război vor sosi în America la sfârșitul lunii octombrie 1925, "cu depline puteri pentru a negocia o reglementare a datoriei de război a României către Statele Unite". Această decizie era considerată a reprezenta rezultatul negocierilor purtate între reprezentanții SUA și cei ai României, precizându-se că Bucureștii au avut în vedere unele note precise ale Washingtonului, care a cerut trimiterea unei comisii cu dreptul de a soluționa chestiunea avută în vedere⁴¹.

Bucureștilor, avertizându-l că momentul discuțiilor preliminare era depășit³⁵. Patru zile mai târziu, "The New York Times" anunța că deja conferința la care urmau a participa Președintele Calvin Coolidge, Andrew Mellon, Secretarul Tezaurului de Stat, și Reed Smoot, ca reprezentant al *American Debt Commission*, fusese însărcinată să fixeze principiile în virtutea cărora guvernul american va decide, împreună cu statele interesate, soluționarea chestiunii datoriilor de război. În partea a doua a acestui text, care era o corespondență din București, se menționa că Prințul Anton Bibescu, ministrul român în Statele Unite, a sosit în capitala României, venind din Washington, DC, pentru a discuta soluționarea chestiunii datoriilor de război ale țării sale către America³⁶. Nicolae Titulescu, la rândul său, îi scria din Saint Moritz, la 19 august 1925, lui Vintilă Brătianu, referindu-se la același subiect³⁷. În cea de-a doua jumătate a lunii august 1925, "The New York Times" a rezervat texte speciale dedicate chestiunii datoriilor de război către SUA, ale Belgiei, Italiei, Franței și României³⁸.

În urma campaniei declanșate de către Washington, DC, "The New York Times" își informa cititorii, în prima zi a lunii septembrie 1925, că *Romania Announces Plans*. Cunoscutul organ de presă constata că după campania desfășurată în ultimul timp, "Guvernul român a notificat oficial Legația americană că, Comisia Datoriilor de Război se va deplasa în Statele Unite, la o dată apropiată, probabil la începutul lui octombrie, pentru a căuta o soluționare". Comisia respectivă urma a fi desemnată, așa cum preciza același cotidian, după ce Vintilă Brătianu se va întoarce la București, în jur de 5 septembrie 1925. "Este posibil, se menționa în continuare, ca reprezentanții români la Conferința Uniunii Interparlamentare de la Washington, să fie autorizați a soluționa un acord al datoriei, întrucât sunt și experți financiari printre delegați. Este de înțeles că Dl. Brătianu a intenționat la început să conducă acea comisie, dar a fost disuadat de Prințul Anton Bibescu, ministrul român în Statele Unite"³⁹. La 2 septembrie 1925, cotidianul newyorkez își informa cititorii că Nicolae Titulescu a fost desemnat să conducă delegația care va încerca să soluționeze problema datoriei de război a țării sale față de SUA, urmând a se deplasa în acest sens în capitala americană⁴⁰. Zece zile mai târziu, Bucureștii anunțau oficialitățile transoceanice că specialiștii care vor face parte din Comisia Datoriilor de Război vor sosi în America la sfârșitul lunii octombrie 1925, "cu depline puteri pentru a negocia o reglementare a datoriei de război a României către Statele Unite". Această decizie era considerată a reprezenta rezultatul negocierilor purtate între reprezentanții SUA și cei ai României, precizându-se că Bucureștii au avut în vedere unele note precise ale Washingtonului, care a cerut trimiterea unei comisii cu dreptul de a soluționa chestiunea avută în vedere⁴¹.

³⁵ Idem, 12 august 1925, p. 32.

³⁶ Idem, 16 august 1925, pp. 1 - 2.

³⁷ Cf. Gheorghe Buzatu, *op. cit.*, p. 410.

³⁸ Vezi "The New York Times", 16 august 1925, 29 august 1925 și 19 octombrie 1925.

³⁹ „Rumania Announces Plans”, în "The New York Times", 1 septembrie 1925, p. 6.

⁴⁰ „Rumania Send Titulesco”, în "The New York Times", 2 septembrie 1925, p. 4.

⁴¹ "The New York Times", 11 septembrie 1925, p. 6.

La 11 septembrie 1925, Nicolae Titulescu, aflat la Geneva, la invitația lui Hudson, s-a întâlnit cu un grup de ziariști americani, ocazie cu care a rostit un discurs important pentru acel context internațional, știind că va merge în țara lor. După o succintă introducere, diplomatul român îi informa pe cei prezenți asupra faptului că "nu veți ști niciodată măsura în care așa-numitele națiuni mici își dau seama cât de mult datorează Statelor Unite, din punctual de vedere al unității lor naționale, a căror unitate le este necesară, înainte ca orice grup de oameni să poată da colectivității de popoare contribuția sa specifică de cultură și civilizație.

Să știți, domnilor, că (sic!) cele 18 milioane de români, chemați în sfârșit de noile tratate să ducă o viață liberă între frontierele lor naturale, sunt toți conștienți cât de mult datorează Americii, atât pentru marile și dezinteresatele sacrificii făcute de ea în timpul Războiului, cât și pentru proclamarea principiilor autodeterminării, pe care doar ea le poate justifica din punct de vedere moral în timpul acelei crime fără egal pe care o numim Război"⁴². Continuându-și considerațiile pe tema războiului și a păcii, diplomatul român recunoștea, fără rezerve: "faptul că America a intervenit pentru a rezolva chestiunea Reparațiilor, care timp de ani de zile agitase Europa, faptul că America a declarat de nenumărate ori că interesul ei este doar al unei Europe care a găsit ea însăși formula unei păci interne, necesitatea de a găsi sisteme de a rezolva în mod amiabil toate conflictele între popoare, toate acestea, domnilor, sunt salutate în modul cel mai larg și mai generos de către poporul român".

Continuând a-și afirma considerațiile de ordin general, pe același ton de sinceritate impresionantă, Titulescu sublinia că "atunci când vine la noi de dincolo de Ocean, exprimată cu putere, dar și cu amabilitate, rememorarea principiului că un angajament internațional trebuie să fie respectat, [...] ne simțim întăriți în fața dezordinii și departe de a vă considera doar simpli creditori financiari, simțim nevoia de a vă spune că sunteți frații noștri în aceeași concepție". Însușindu-și deja ipostaza cu care fusese investit nu demult, Titulescu recunoștea că în virtutea acestei prepotențe "va trebui să spun în curând la Washington, oficial, în numele guvernului român, ceea ce v-am spus dumneavoastră prietenește"⁴³. Recunoscând o stare de fapt nefirească, întreținută de realitățile unui timp aflat într-o permanentă schimbare, el reamintea că "România, al cărei teritoriu a fost devastat de inamic și ocupat de trupele lui, timp de șapte ani, a făcut față singură nevoilor urgente de consolidare financiară [...]. În timpul acestor șapte ani, România nu a putut lua în considerare plata datoriilor de război către Aliații ei; astăzi, cu consolidarea internă continuată, România simte că sarcina ei morală o obligă să se adreseze statelor ei creditoare și să le spună: «Nu ne-am uitat obligațiile, să le lichidăm cât se poate de bine în interes comun».

România nu putea întreprinde astfel de negocieri până când situația ei nu-i permitea să vorbească cu toți creditorii. Datoria noastră față de America este mult mai mică decât alte datorii de război ale noastre. Pentru acest motiv, guvernul român nu a putut să lichideze datoria noastră către voi. Tratatul *pari passu* ne-ar fi făcut pe loc datori pentru sume pe care nu le puteam plăti.

⁴² George G. Potra, *N. Titulescu în SUA și Canada*, pp. 152 - 153.

⁴³ *Ibidem*, pp. 153 - 154.

⁴² George G. Potra, *N. Titulescu în SUA și Canada*, pp. 152 - 153.

⁴³ *Ibidem*, pp. 153 - 154.

România nu putea întreprinde astfel de negocieri până când situația ei nu-i permitea să vorbească cu toți creditorii. Datoria noastră față de America este mult mai mică decât alte datorii de război ale noastre. Pentru acest motiv, guvernul român nu a putut să lichideze datoria noastră către voi. Tratatul *pari passu* ne-ar fi făcut pe loc datori pentru sume pe care nu le puteam plăti.

«Nu ne-am uitat obligațiile, să le lichidăm cât se poate de bine în interes comun». Să le spună: «Nu ne-am uitat obligațiile, să le lichidăm cât se poate de bine în interes comun». România simte că sarcina ei morală o obligă să se adreseze statelor ei creditoare și plata datoriilor de război către Aliații ei; astăzi, cu consolidarea internă continuată, România simte că sarcina ei morală o obligă să se adreseze statelor ei creditoare și să le spună: «Nu ne-am uitat obligațiile, să le lichidăm cât se poate de bine în interes comun».

Continuând a-și afirma considerațiile de ordin general, pe același ton de sinceritate impresionantă, Titulescu sublinia că "atunci când vine la noi de dincolo de Ocean, exprimată cu putere, dar și cu amabilitate, rememorarea principiului că un angajament internațional trebuie să fie respectat, [...] ne simțim întăriți în fața dezordinii și departe de a vă considera doar simpli creditori financiari, simțim nevoia de a vă spune că sunteți frații noștri în aceeași concepție". Însușindu-și deja ipostaza cu care fusese investit nu demult, Titulescu recunoștea că în virtutea acestei prepotențe "va trebui să spun în curând la Washington, oficial, în numele guvernului român, ceea ce v-am spus dumneavoastră prietenește"⁴³. Recunoscând o stare de fapt nefirească, întreținută de realitățile unui timp aflat într-o permanentă schimbare, el reamintea că "România, al cărei teritoriu a fost devastat de inamic și ocupat de trupele lui, timp de șapte ani, a făcut față singură nevoilor urgente de consolidare financiară [...]. În timpul acestor șapte ani, România nu a putut lua în considerare plata datoriilor de război către Aliații ei; astăzi, cu consolidarea internă continuată, România simte că sarcina ei morală o obligă să se adreseze statelor ei creditoare și să le spună: «Nu ne-am uitat obligațiile, să le lichidăm cât se poate de bine în interes comun».

Să știți, domnilor, că (sic!) cele 18 milioane de români, chemați în sfârșit de noile tratate să ducă o viață liberă între frontierele lor naturale, sunt toți conștienți cât de mult datorează Americii, atât pentru marile și dezinteresatele sacrificii făcute de ea în timpul Războiului, cât și pentru proclamarea principiilor autodeterminării, pe care doar ea le poate justifica din punct de vedere moral în timpul acelei crime fără egal pe care o numim Război"⁴². Continuându-și considerațiile pe tema războiului și a păcii, diplomatul român recunoștea, fără rezerve: "faptul că America a intervenit pentru a rezolva chestiunea Reparațiilor, care timp de ani de zile agitase Europa, faptul că America a declarat de nenumărate ori că interesul ei este doar al unei Europe care a găsit ea însăși formula unei păci interne, necesitatea de a găsi sisteme de a rezolva în mod amiabil toate conflictele între popoare, toate acestea, domnilor, sunt salutate în modul cel mai larg și mai generos de către poporul român".

Dar astăzi, cred că putem vorbi despre acest subiect. Cred că voi putea să spun pe scurt în numele guvernului meu: «Suntem cu toți datori Americii pentru toți dolarii pe care ni i-a dat; intenționăm să plătim tot ceea ce datorăm»⁴⁴.

Profitând de ocazia oferită de acel context favorabil, Titulescu, unul dintre cei mai îndreptățiți oficiali români a se pronunța asupra datoriei de război ale țării sale, și-a făcut astfel publice intențiile cu care își propunea să trateze chestiunea în discuție, după ce, la 23 aprilie 1925, adresându-se Ministerului Afacerilor Externe - dar avându-l în vedere, bineînțeles, și pe Vintilă Brătianu -, îl informa că un cunoscut de-

patru zile după mărturisirile avansate de Titulescu la Geneva, "The New York Times" își avertiza cititorii că după unele informații recente Anton Bibescu, aflat în România la acea dată, "ar fi transferat la o misiune diplomatică la Roma". Cel în cauză a respins o asemenea perspectivă, pretinzând că se va întoarce la același post, intrucât, la București, nu a fost discutat transferul său⁴⁶. La 17 septembrie 1925, cotidianul newyorkez își informa cititorii că în ziua precedentă Vintilă Brătianu a convocat la București o conferință a oficialilor Ministerului de Finanțe, pentru a se discuta viitoarea vizită în SUA a Comisiei Datoriei de Război, condusă de Nicolae Titulescu. Delegația respectivă urma a părăsi București la 10 octombrie 1925, fără a se preciza componența, ce urma a fi făcută publică în zilele următoare⁴⁷. O zi mai târziu, adică la 18 septembrie 1925, Titulescu îi scria, din Geneva, lui Nicolae Ciotori, că accepta propunerea, dar numai "după reglementarea datoriei României către Anglia, «care trebuie făcută prealabil, așa cum cer interesele țării și cinstea ei»"⁴⁸. La aceeași dată, "Samuel R. Bertron, bancher din New York, însoțit de ofițeri ai The American - European Utilities Corporation și reprezentanții ai manufacturilor americane de echipament de cale ferată, a sosit în București". Informându-și cititorii, presa locală a anunțat că se avea în vedere un împrumut de 100.000.000 de dolari, care urma a fi discutat cu reprezentanții Ministerului de Finanțe din România⁴⁹.

La 21 septembrie 1925, "The New York Times" anunța că în ziua precedentă a fost definitivată *Rumania's debt commission*, condusă de Nicolae Titulescu, care urma a sosi la Washington, DC, în ziua de 10 octombrie. Componența ei era următoarea: Eftimie Antonescu, acela care a îndeplinit o misiune similară în noiembrie 1922, Emil Giuan, Victor Bădulescu și Savel Rădulescu. Comisia urma a pleca spre Washington, DC, la 10 octombrie 1925⁵⁰. În aceeași zi, Nicolae Titulescu îi scria lui

⁴⁴ *Ibidem*, p. 154; Cf. J. Richard Snyder, *op. cit.*, pp. 79 - 87.

⁴⁵ Cf. Gheorghe Buzatu, *op. cit.*, p. 405.

⁴⁶ "The New York Times", 15 septembrie 1925, p. 6.

⁴⁷ "Rumanians Coming Oct<ober> 10", în "The New York Times", 17 septembrie 1925, p. 6.

⁴⁸ Gheorghe Buzatu, *op. cit.*, p. 410.

⁴⁹ "Rumania Loan Rumored", în "The New York Times", 18 septembrie 1925, p. 36. Vezi și "Rumania Drops Loan Plan", în "The New York Times", 1 octombrie 1925, p. 40.

⁵⁰ "Rumania Debt Envoys Named", în "The New York Times", 21 septembrie 1925, p. 19. În unele cazuri, au fost consultați Dimitrie Dimăncescu și Șerban Drutz (Cf. George G. Potra, *op. cit.*, p. 164).

Vintilă Brătianu că "a cumpărat bilete de drum, pentru el și încă șase personae, pentru călătoria către SUA"⁵¹.

Dincolo de explicabila precipitare informațională de moment, calitatea cu care fusese însărcinat ministrul român la Londra nu era una care să-i fi oferit, numai că, o satisfacție așteptată și poate chiar justificată. Implicarea sa în soluționarea dosarului datoriilor de război ale României către Anglia și reacțiile afișate de Mihail Manoilescu, îndeosebi, față de o asemenea problemă l-au afectat destul de serios⁵². Dar, mai mult decât atât, l-a revoltat faptul că vizita la Washington și tratativele care urmau a avea loc în vederea soluționării problemei datoriilor de război ale țării sale către America nu fuseseră pregătite așa cum ar fi fost firesc să se întâmple. După vizita protocolară pe care i-a făcut-o Anton Bibescu, Titulescu nota, la 28 septembrie 1925, că "i-am atras serios atenția asupra răspunderii ce are că nu e nici o pregătire în America și că Nanu face rapoarte în care polemizează cu mine"⁵³. O zi mai târziu, i se adresa lui I.G. Duca, informându-l că tratativele cu Anglia evoluau destul de anevoios, apăsător fiind și de gândul că la 10 octombrie 1925 va trebui să plece către America. Speranța sa era aceea că va reuși să încheie tratativele aflate în curs de clarificare cu Londra, întrucât, remarca el, pretențiile americane vor fi mai "drastice"⁵⁴.

Soluționarea chestiunii datoriilor de război către țările care creditaseră România în anii 1916 - 1918 nu era o operațiune simplă, realizabilă oricând și fără eforturi. Un asemenea aranjament financiar reclama, înainte de toate, stabilirea unui acord indiscutabil asupra sumei împrumutate, între țara care acordase împrumutul și cea care îl solicitase. Apoi, urma fixarea modalității și a calendarului restituirii, cu precizarea sumelor și a datelor punerii în practică. În plus, trebuiau definitivate unele documente de ordin financiar, economic și diplomatic. La fel de importantă, dar mai problematică, chiar, era fixarea detaliilor privitoare la dobânda pe care trebuia să o suporte statul debitor și calendarul rambursărilor. Toate aceste precizări și încă multe altele aveau în vedere sume importante de bani, a căror restituire incumba serioase calcule și eforturi financiare din partea statului debitor.

Discutând acest subiect, nu trebuie să uităm că România a fost una dintre țările care au participat efectiv la război, că pe teritoriul ei s-au desfășurat ample acțiuni militare și că ea a fost ocupată un timp îndelungat de către alte state beligerante, fiind obligată să suporte consecințele unor circumstanțe agravante și, adeseori, umilitoare. Cu toată această stare de fapt conjuncturală, datoriile făcute de România în timpul războiului trebuiau, numai că și indiscutabil restituite, indiferent de contextul financiar al momentului, de condițiile rambursării și de posibilele complicațiile, care puteau surveni oricând.

Așa cum se așteptau, neîndoelnic, oficialitățile române implicate în această chestiune, SUA, care acordaseră împrumuturile avute în vedere, au recurs la un

⁵¹ Gheorghe Buzatu, *op. cit.*, p. 410. Unele "povești" lansate de Viena au încercat a compromite perfectarea împrumutului avut în vedere ("The New York Times", 7 octombrie 1925, p. 44).

⁵² George G. Potra, *op. cit.*, p. 160.

⁵³ *Ibidem*.

⁵⁴ Cf. Gheorghe Buzatu, *op. cit.*, p. 412.

Vintilă Brătianu că "a cumpărat bilete de drum, pentru el și încă șase personae, pentru călătoria către SUA"⁵¹.

Dincolo de explicabila precipitare informațională de moment, calitatea cu care

fusese însărcinat ministrul român la Londra nu era una care să-i fi oferit, numai că,

o satisfacție așteptată și poate chiar justificată. Implicarea sa în soluționarea dosarului

datoriilor de război ale României către Anglia și reacțiile afișate de Mihail

Manoilescu, îndeosebi, față de o asemenea problemă l-au afectat destul de serios⁵².

Dar, mai mult decât atât, l-a revoltat faptul că vizita la Washington și tratativele care

urmau a avea loc în vederea soluționării problemei datoriilor de război ale țării sale

către America nu fuseseră pregătite așa cum ar fi fost firesc să se întâmple. După

vizita protocolară pe care i-a făcut-o Anton Bibescu, Titulescu nota, la 28 septembrie

1925, că "i-am atras serios atenția asupra răspunderii ce are că nu e nici o pregătire

în America și că Nanu face rapoarte în care polemizează cu mine"⁵³. O zi mai târziu,

i se adresa lui I.G. Duca, informându-l că tratativele cu Anglia evoluau destul de

anevoios, apăsător fiind și de gândul că la 10 octombrie 1925 va trebui să plece către

America. Speranța sa era aceea că va reuși să încheie tratativele aflate în curs de

clarificare cu Londra, întrucât, remarca el, pretențiile americane vor fi mai

"drastice"⁵⁴.

Soluționarea chestiunii datoriilor de război către țările care creditaseră România în

anii 1916 - 1918 nu era o operațiune simplă, realizabilă oricând și fără eforturi. Un

asemenea aranjament financiar reclama, înainte de toate, stabilirea unui acord

indiscutabil asupra sumei împrumutate, între țara care acordase împrumutul și cea

care îl solicitase. Apoi, urma fixarea modalității și a calendarului restituirii, cu

precizarea sumelor și a datelor punerii în practică. În plus, trebuiau definitivate unele

documente de ordin financiar, economic și diplomatic. La fel de importantă, dar mai

problematică, chiar, era fixarea detaliilor privitoare la dobânda pe care trebuia să o

suporte statul debitor și calendarul rambursărilor. Toate aceste precizări și încă multe

altele aveau în vedere sume importante de bani, a căror restituire incumba serioase

calcule și eforturi financiare din partea statului debitor.

Discutând acest subiect, nu trebuie să uităm că România a fost una dintre țările

care au participat efectiv la război, că pe teritoriul ei s-au desfășurat ample acțiuni

militare și că ea a fost ocupată un timp îndelungat de către alte state beligerante, fiind

obligată să suporte consecințele unor circumstanțe agravante și, adeseori, umilitoare.

Cu toată această stare de fapt conjuncturală, datoriile făcute de România în timpul

războiului trebuiau, numai că și indiscutabil restituite, indiferent de contextul

financiar al momentului, de condițiile rambursării și de posibilele complicațiile, care

puteau surveni oricând.

Așa cum se așteptau, neîndoelnic, oficialitățile române implicate în această

chestiune, SUA, care acordaseră împrumuturile avute în vedere, au recurs la un

⁵¹ Gheorghe Buzatu, *op. cit.*, p. 410. Unele "povești" lansate de Viena au încercat a compromite

perfectarea împrumutului avut în vedere ("The New York Times", 7 octombrie 1925, p. 44).

⁵² George G. Potra, *op. cit.*, p. 160.

⁵³ *Ibidem*.

⁵⁴ Cf. Gheorghe Buzatu, *op. cit.*, p. 412.

moment dat la presiuni asupra guvernului de la București, pentru a-l determina să se așeze la masa tratativelor, în vederea elucidării chestiunilor înscrise într-o convenție a cărei soluționare nu mai suporta amânări.

Subiectul pe care îl avem în vedere nu trebuie considerat a fi, numai decît, un diferend diplomatic, intervenit la un moment dat între cele două state, întrucît ele semnaseră un aranjament oficial, care trebuia soluționat în virtutea unui acord bilateral prealabil. România nu refuzase discutarea unui "caz", ce amenința a se transforma într-un litigiu, cu atît mai mult cu cît în el erau implicate SUA. Dar, la începutul toamnei anului 1925, în lipsa unui aranjament clar și actualizat în chestiunea împrumutului de război obținut de România în America, s-a ajuns la o stare de încordare dezagreabilă, care amenința a se transforma într-un posibil conflict diplomatic. În primele zile ale lunii octombrie 1925, "The New York Times" scria că Vintilă Brătianu a interupt negocierile care aveau în vedere rambursarea datoriilor de război ale României către SUA. Confruntate cu o asemenea conjunctură surprinzătoare, oficialitățile transatlantice așteptau ca România să trimită la Washington o comisie însărcinată a soluționa această problemă. Anxietățile apărute la un moment dat s-au dovedit a nu fi niște supoziții fortuite sau inventate.

Nu cu mult timp înainte, România negociase cu americanii un împrumut de 100.000.000 de dolari, necesari pentru refacerea și normalizarea căilor ferate⁵⁵. În a doua zi a lunii octombrie 1925, Nicolae Titulescu îl informa pe I.G. Duca despre faptul că nu va putea pleca în SUA. la 10 octombrie 1925, deoarece negocierile avansau cu dificultate. Peste două zile, însă, îi scria lui Vintilă Brătianu că plecarea către America a fost fixată pentru data de 31 octombrie 1925. Cinci zile mai târziu, se adresa aceluiași oficial român, informându-l că "în SUA va merge numai pentru a semna" niște acte, adăugând că acordurile cu Anglia și America erau necesare pentru a nu discredita România. Peste alte două zile, îi scria din nou, referindu-se la "indicațiile" avansate în problema negocierii datoriilor către America⁵⁶.

Treptat, subiectul datoriilor de război a ajuns a fi considerat unul de actualitate și pentru presa românească a timpului. "Viitorul", cotidian al PNL, formațiune politică aflată la conducerea țării, a publicat la 2 octombrie 1925 un articol intitulat "România față de datoriile interaliatice și de problema reparațiilor. Raportul prezentat consiliului de miniștri de d-l Vintilă Brătianu, ministrul finanțelor"⁵⁷. Pe lângă textul în discuție, care a devenit imediat obiectul unor vii dezbateri ale presei zilnice, "Viitorul" aducea la cunoștința românilor "un memoriu asupra problemei reparațiilor și a datoriilor interaliatice, precum și toate documentele privitoare la aceste două chestiuni", care urmau a fi făcute publice. Încă de la începutul raportului prezentat Consiliului de Miniștri de către Vintilă Brătianu, se preciza că "După războiul general însă și îndeosebi pentru Statele cari au participat mai intens la susținerea ostilităților, consolidarea lor financiară poate fi puternic înrăuită de modul cum vor fi aplicate tratatele pentru a accelera sau întârzia refacerea țării, cât și felul cum va fi rezolvată chestia datoriilor făcute între statele aliate în timpul și

⁵⁵ "Rumania Drops Loan Plan", în "The New York Times", 1 octombrie 1925, p. 40.

⁵⁶ Gheorghe Buzatu, op. cit., pp. 412 - 413.

⁵⁷ "Viitorul", 2 octombrie 1925, p. 3.

Treptat, subiectul datoriilor de război a ajuns a fi considerat unul de actualitate și pentru presa românească a timpului. "Viitorul", cotidian al PNL, formațiune politică aflată la conducerea țării, a publicat la 2 octombrie 1925 un articol intitulat "România față de datoriile interaliatice și de problema reparațiilor. Raportul prezentat consiliului de miniștri de d-l Vintilă Brătianu, ministrul finanțelor"⁵⁷. Pe lângă textul în discuție, care a devenit imediat obiectul unor vii dezbateri ale presei zilnice, "Viitorul" aducea la cunoștința românilor "un memoriu asupra problemei reparațiilor și a datoriilor interaliatice, precum și toate documentele privitoare la aceste două chestiuni", care urmau a fi făcute publice. Încă de la începutul raportului prezentat Consiliului de Miniștri de către Vintilă Brătianu, se preciza că "După războiul general însă și îndeosebi pentru Statele cari au participat mai intens la susținerea ostilităților, consolidarea lor financiară poate fi puternic înrăuită de modul cum vor fi aplicate tratatele pentru a accelera sau întârzia refacerea țării, cât și felul cum va fi rezolvată chestia datoriilor făcute între statele aliate în timpul și

⁵⁵ "Rumania Drops Loan Plan", în "The New York Times", 1 octombrie 1925, p. 40.

⁵⁶ Gheorghe Buzatu, op. cit., pp. 412 - 413.

⁵⁷ "Viitorul", 2 octombrie 1925, p. 3.

din cauza războiului. Consolidarea financiară - se atrăgea atenția în continuare - va fi influențată deci de factori, cari din nenorocire, de rândul acesta, nu mai depind exclusiv de noi și de mijloacele noastre.

Indiferent dacă aceste două chestiuni vor fi sau nu îmbinate în rezolvirea lor de statele creditoare; ele pentru noi sunt strâns legate între ele, și nu putem cerceta efectele lor asupra consolidării financiare decât împreună.

Este cu atât mai indispensabil să facem această privire cu caracter general în acest moment, nu numai fiindcă am pășit prin ultima lege monetară, la o etapă de căpetenie a consolidării financiare interne, dar fiindcă pe deoparte se tinde de câțiva ani încoace, prin aplicarea tratatelor și prin politica reparațiilor, să ni se creeze o situație primejdioasă care ar compromite cu totul jertfele și eforturile făcute până azi, - a se vedea protestul delegaților români la Spa, Anexa 48, memoriile reamintite mai sus din Iunie 1923, de la conferința dela Londra din 1924, de la conferința dela Paris din Decembrie 1924, (Anexele 51, 55, 60), precum și memoriul făcut pentru Liga Națiunilor din Decembrie 1924, iar pe de altă parte fiindcă chestiunea datorilor interaliate este azi direct pusă în discuție de cei doi principali creditori, Statele Unite ale Americii și Anglia.

Comparând situația creată prin tratate, cu aceea de fapt stabilită prin aplicarea lor, vom putea lămuri mai bine, pe deoparte, drepturile și obligațiile noastre, pe de altă parte, de a le îndeplini și, deci, fixa atitudinea Statului român în această gravă și, așa zice, decisivă chestiune a consolidării financiare".

Așa cum lesne se poate înțelege, oficialitățile române implicate în soluționarea chestiunii reparațiilor de război erau conștiente de implicațiile ei interne și externe, tratând-o cu multă atenție. În continuarea comentariilor provocate de raportul în discuție se arăta că "de acord cu ministrul afacerilor străine am găsit că este nevoie de a pune la punct starea acestor chestiuni, atât prin publicarea actelor prin cari trebuia să se întemeieze drepturilor și obligațiilor noastre, cât și prin cercetarea concluziilor ce putem trage din toate aceste acte și aceea a limitei în care am avea puțința de a le îndeplini!". Continuându-se comentariile suscitade de un subiect atât de complicat și delicat, se recunoștea că România, o țară care a semnat tratatele, s-a trezit confruntată, după ratificarea lor, cu încălcarea principiului de egalitate și echitate, afirmat la început. Avansându-se această observație, se atrăgea atenția că "nu putem admite nepotrivirile ce s-au făcut prin uitarea egalității de tratament atât de necesară pentru acei cari s-au jertfit în cursul războiului.

Două acte înfăptuiesc pentru noi intrarea pe această cale primejdioasă: unul, acordul dela Spa, care însemnează rezolvirea reparațiilor în afară de noi, adică puțința de a arunca în sarcina noastră și în folosul altor aliați ușurările succesive făcute pentru foștii vrăjmași, și altul, tendința continuă de a se cere executarea anticipată a obligațiilor noastre fără reducerea sau stabilirea chiar a drepturilor cu cari aceste obligații trebuiau, în spiritul tratatelor, compesate sau acoperite".

Discutându-se, în continuare, "situația nedreaptă creată României prin aplicarea tratatelor", se preciza că "protestul ministrului de finanțe din 1921, d. Titulescu, împreună cu recunoașterea făcută chiar de președintele comisiei de reparații fixează punctul de plecare pentru atitudinea României în această nouă fază în care intra aplicarea tratatelor". Prin abordarea "cazului" din această perspectivă se constata că

aplicarea tratatelor". Prin abordarea "cazului" din această perspectivă se constata că punctul de plecare pentru atitudinea României în această nouă fază în care intra împreună cu recunoașterea făcută chiar de președintele comisiei de reparații fixează tratatelor", se preciza că "protestul ministrului de finanțe din 1921, d. Titulescu, Discutându-se, în continuare, "situația nedreaptă creată României prin aplicarea cari aceste obligații trebuiau, în spiritul tratatelor, compesate sau acoperite".

anticipată a obligațiilor noastre fără reducerea sau stabilirea chiar a drepturilor cu făcute pentru foștii vrăjmași, și altul, tendința continuă de a se cere executarea puțința de a arunca în sarcina noastră și în folosul altor aliați ușurările succesive acordul dela Spa, care însemnează rezolvirea reparațiilor în afară de noi, adică Două acte înfăptuiesc pentru noi intrarea pe această cale primejdioasă: unul, de necesară pentru acei cari s-au jertfit în cursul războiului.

"nu putem admite nepotrivirile ce s-au făcut prin uitarea egalității de tratament atât echitate, afirmat la început. Avansându-se această observație, se atrăgea atenția că trezit confruntată, după ratificarea lor, cu încălcarea principiului de egalitate și de complicat și delicat, se recunoștea că România, o țară care a semnat tratatele, s-a puțința de a le îndeplini!". Continuându-se comentariile suscitade de un subiect atât concluziilor ce putem trage din toate aceste acte și aceea a limitei în care am avea trebuia să se întemeieze drepturilor și obligațiilor noastre, cât și prin cercetarea de a pune la punct starea acestor chestiuni, atât prin publicarea actelor prin cari discuție se arăta că "de acord cu ministrul afacerilor străine am găsit că este nevoie trăind-o cu multă atenție. În continuarea comentariilor provocate de raportul în chestiunii reparațiilor de război erau conștiente de implicațiile ei interne și externe, Așa cum lesne se poate înțelege, oficialitățile române implicate în soluționarea și, așa zice, decisivă chestiune a consolidării financiare".

altă puțința de a le îndeplini și, deci, fixa atitudinea Statului român în această gravă lor, vom putea lămuri mai bine, pe deoparte, drepturile și obligațiile noastre, pe de Comparând situația creată prin tratate, cu aceea de fapt stabilită prin aplicarea Statele Unite ale Americii și Anglia.

datorilor interaliate este azi direct pusă în discuție de cei doi principali creditori, Liga Națiunilor din Decembrie 1924, iar pe de altă parte fiindcă chestiunea Paris din Decembrie 1924, (Anexele 51, 55, 60), precum și memoriul făcut pentru mai sus din Iunie 1923, de la conferința dela Londra din 1924, de la conferința dela azi, - a se vedea protestul delegaților români la Spa, Anexa 48, memoriile reamintite situație primejdioasă care ar compromite cu totul jertfele și eforturile făcute până ani încoace, prin aplicarea tratatelor și prin politica reparațiilor, să ni se creeze o căpetenie a consolidării financiare interne, dar fiindcă pe deoparte se tinde de câțiva acest moment, nu numai fiindcă am pășit prin ultima lege monetară, la o etapă de Este cu atât mai indispensabil să facem această privire cu caracter general în efectele lor asupra consolidării financiare decât împreună.

statele creditoare; ele pentru noi sunt strâns legate între ele, și nu putem cerceta Indiferent dacă aceste două chestiuni vor fi sau nu îmbinate în rezolvirea lor de exclusiv de noi și de mijloacele noastre.

fi influențată deci de factori, cari din nenorocire, de rândul acesta, nu mai depind din cauza războiului. Consolidarea financiară - se atrăgea atenția în continuare - va

"demersurile și memoriile guvernului român către guvernele marilor state aliata și către comisia de reparații (Iunie 1923), precum și cele făcute pe lângă conferința de la Londra în August 1924 și conferința miniștrilor de finanțe aliați la Paris, în Ianuarie 1925, n-au făcut decât să precizeze la fiecare etapă situația din ce în ce mai nedreaptă și neadmisibilă creată României prin desfășurarea acestei greșite politici în aplicarea tratatelor"⁵⁸.

După această introducere, documentată și absolut necesară, autorul ei a trecut la detalierea unor secvențe anume, care justificau sau puneau sub semnul întrebării măsurile adoptate până atunci în încercarea de a soluționa "cazul" datoriiilor de război ale României față de SUA. De această dată, punctul de plecare al discuției l-a constituit anul 1924, când America "a pus în fața României rezolvarea chestiunii datoriiilor interaliata", "care din cauza probabil a greșităilor informațiuni căuta să ia caracterul unui conflict diplomatic". La data avansării acestor considerații, remarca autorul, "chestiunea ia un caracter mai general, marea republică americană cerând tuturor statelor debitoare regularea acestei chestiuni, independent de aceea a reparatiilor. Suntem prin urmare și noi ca și Franța, Italia, Belgia, Ceho-Slovia, Jugoslavia etc., față de o situație de fapt, adică a nevoii de a cerceta această chestiune în ea însăși, rămânând să vedem desfășurarea ei ulterioară. Aceasta nevoe este stărnită atât prin tratările fiecărui stat debitor, chiar dacă ele nu au ajuns încă la o soluție practică, cât mai cu seamă prin noua atitudine a Angliei, care prin nota ei din Iunie 1925 cere ca rezolvirea împrumuturilor americane să fie făcută laolaltă cu ale ei, neînțelegând, cu drept cuvânt, să plătim un creditor fără a ține seamă de drepturile celorlalți"⁵⁹.

Continuându-și discuția pe tema rezervată României și problemei reparațiilor, autorul analizei avute în vedere a abordat, așa cum era de așteptat, și Directivele de urmat pentru a ajunge la rezolvirea chestiunii reparațiilor, atrăgând atenția asupra faptului că această preocupare "a intrat azi într-o fază decisivă, și, cum ați binevoit a aproba în Iulie, o comisiune va porni în America la începutul luni Octombrie, pentru a trata cu guvernul Statelor - Unite plata acestor datorii. După cum știți - atrăgea el atenția -, Anglia a rezolvit în 1923 plata datoriiilor sale americane; Belgia și Polonia, cari aveau condiții speciale, au făcut aranjamente acum în urmă; iar Franța, Italia și Ceho-Slovia au vestit și ele trimiterea unor delegații în acelaș scop". "D. N. Titulescu, pe care îl propuneam să ia conducerea comisiunii ce trimitem în America, atât prin situația d-sale ca ministru al țării pe lângă guvernul britanic, cât și prin participarea d-sale atât ca ministru de finanțe, cât și ca delegate al țării în diferite Conferințe Internaționale, va putea cu folos continua tratările începute de mine la Paris și Geneva. [...] Din această comisiune va face parte ca vice-președinte d-l Eftimie Ionescu, consilier la Înalta Curte de Casație și Justiție, care nu numai a participat la toate lucrările Conferinței de la Paris în 1919, dar și la cele ce au urmat. D-sa a condus, de altfel, tratările din 1923 în America, când s-a făcut stabilirea valorii datoriei noastre.

"demersurile și memoriile guvernului român către guvernele marilor state aliata și către comisia de reparații (Iunie 1923), precum și cele făcute pe lângă conferința de la Londra în August 1924 și conferința miniștrilor de finanțe aliați la Paris, în Ianuarie 1925, n-au făcut decât să precizeze la fiecare etapă situația din ce în ce mai nedreaptă și neadmisibilă creată României prin desfășurarea acestei greșite politici în aplicarea tratatelor"⁵⁸.

După această introducere, documentată și absolut necesară, autorul ei a trecut la detalierea unor secvențe anume, care justificau sau puneau sub semnul întrebării măsurile adoptate până atunci în încercarea de a soluționa "cazul" datoriiilor de război ale României față de SUA. De această dată, punctul de plecare al discuției l-a constituit anul 1924, când America "a pus în fața României rezolvarea chestiunii datoriiilor interaliata", "care din cauza probabil a greșităilor informațiuni căuta să ia caracterul unui conflict diplomatic". La data avansării acestor considerații, remarca autorul, "chestiunea ia un caracter mai general, marea republică americană cerând tuturor statelor debitoare regularea acestei chestiuni, independent de aceea a reparatiilor. Suntem prin urmare și noi ca și Franța, Italia, Belgia, Ceho-Slovia, Jugoslavia etc., față de o situație de fapt, adică a nevoii de a cerceta această chestiune în ea însăși, rămânând să vedem desfășurarea ei ulterioară. Aceasta nevoe este stărnită atât prin tratările fiecărui stat debitor, chiar dacă ele nu au ajuns încă la o soluție practică, cât mai cu seamă prin noua atitudine a Angliei, care prin nota ei din Iunie 1925 cere ca rezolvirea împrumuturilor americane să fie făcută laolaltă cu ale ei, neînțelegând, cu drept cuvânt, să plătim un creditor fără a ține seamă de drepturile celorlalți"⁵⁹.

Continuându-și discuția pe tema rezervată României și problemei reparațiilor, autorul analizei avute în vedere a abordat, așa cum era de așteptat, și Directivele de urmat pentru a ajunge la rezolvirea chestiunii reparațiilor, atrăgând atenția asupra faptului că această preocupare "a intrat azi într-o fază decisivă, și, cum ați binevoit a aproba în Iulie, o comisiune va porni în America la începutul luni Octombrie, pentru a trata cu guvernul Statelor - Unite plata acestor datorii. După cum știți - atrăgea el atenția -, Anglia a rezolvit în 1923 plata datoriiilor sale americane; Belgia și Polonia, cari aveau condiții speciale, au făcut aranjamente acum în urmă; iar Franța, Italia și Ceho-Slovia au vestit și ele trimiterea unor delegații în acelaș scop". "D. N. Titulescu, pe care îl propuneam să ia conducerea comisiunii ce trimitem în America, atât prin situația d-sale ca ministru al țării pe lângă guvernul britanic, cât și prin participarea d-sale atât ca ministru de finanțe, cât și ca delegate al țării în diferite Conferințe Internaționale, va putea cu folos continua tratările începute de mine la Paris și Geneva. [...] Din această comisiune va face parte ca vice-președinte d-l Eftimie Ionescu, consilier la Înalta Curte de Casație și Justiție, care nu numai a participat la toate lucrările Conferinței de la Paris în 1919, dar și la cele ce au urmat. D-sa a condus, de altfel, tratările din 1923 în America, când s-a făcut stabilirea valorii datoriei noastre.

⁵⁸ Ibidem.

⁵⁹ Ibidem.

⁵⁸ Ibidem.

⁵⁹ Ibidem.

Din această comisie vor face parte, pe lângă Directorul Despăgubirilor de Război din Ministerul de Finanțe, și persoane de specialitate ca să ajute la lămurirea punctului de vedere românesc⁶⁰.

O zi după ce publicase raportul la care tocmai ne-am referit, "Viitorul" își informa cititorii că în capitala Lumii Noi se afla în curs de desfășurare o conferință care a pus față în față America și Franța, unde se discuta încheierea unei convenții financiare între cele două țări⁶¹. Apoi, în ziua următoare, revenea asupra aceluiași subiect, notând că, tot la Washington, DC, s-a semnat "un accord provizoriu pentru plata datoriilor Franței"⁶². "The New York Times", la rândul său, se arăta interesat de "o poveste" al cărei subiect era "campania de presă a guvernului împotriva intereselor petroliere americane în România", cu menționarea obișnuitelor răutăți ale Budapestei, unde apărea și numele lui I.G. Duca⁶³. Același cotidian publica, la 14 octombrie 1925, un text laconic intitulat "Rumania Funds One Debt", în care își informa cititorii că ziarele românești anunțau stabilirea unui acord cu guvernul britanic în problema datoriilor de război. Anunțul menționat se încheia cu precizarea că "delegația română este planificată să se deplaseze către Statele Unite la 31 octombrie"⁶⁴. Tot la 14 octombrie 1925, Nicolae Titulescu îi informa, din Londra, pe I.G. Duca și Vintilă Brătianu că "din cauza eșecului delegației franceze la Washington, delegația României și-ar fi amânat plecarea în SUA", astfel încât, "s-a întâlnit de îndată cu ambasadorul American la Londra și i-a declarat că și-a cumpărat biletele pentru data de 31 octombrie". Diplomatul american l-a sfătuit să nu încerce a modifica plecarea⁶⁵. Două zile mai târziu, Titulescu îi adresa lui Vintilă Brătianu o telegramă în care îl informa că atât timp cât nu a primit alte instrucțiuni, considera că avea "mâinile libere" pentru negocieri cu SUA⁶⁶. La 26 octombrie 1925 îi telegrafia din nou, repetându-i că în ziua de 31 octombrie 1925 va pleca cu "Aquitania" către America⁶⁷.

"The New York Times", la rândul său, își continua campania acuzatoare la adresa României, atrăgându-i atenția asupra faptului că în relația cu America, Bucureștii nu trebuiau să afișeze nici un fel de pretenții. La 19 octombrie 1925, influentul cotidian newyorkez critica formațiunea politică aflată la guvernare, adică PNL, pentru pretinsa atitudine potrivnică intereselor americane din domeniul petrolului. Recurgând la un ton malițios, "The New York Times" se lansa, concomitent, într-o campanie critică la adresa politicii antiminoritare românești, fără a avea în vedere realitățile specifice acestei țări⁶⁸. Prin alăturarea celor două "acuzății", cunoscutul ziar încerca să exercite încă o presiune asupra autorităților române. Totuși, referirile directe la Titulescu nu erau, întotdeauna și numai deocă, malițioase. Semnalând

⁶⁰ Ibidem.

⁶¹ "Viitorul", 3 octombrie 1925, p. 3.

⁶² Idem, 4 octombrie 1925, p. 3.

⁶³ "The New York Times", 7 octombrie 1925, p. 44.

⁶⁴ Idem, 14 octombrie 1925, p. 12.

⁶⁵ Gheorghe Buzatu, *op. cit.*, p. 415.

⁶⁶ Ibidem, p. 415.

⁶⁷ Ibidem.

⁶⁸ "Blames the Liberal Party", în "The New York Times", 19 octombrie 1925, p. 9.

Din această comisie vor face parte, pe lângă Directorul Despăgubirilor de Război din Ministerul de Finanțe, și persoane de specialitate ca să ajute la lămurirea punctului de vedere românesc⁶⁰.

O zi după ce publicase raportul la care tocmai ne-am referit, "Viitorul" își informa cititorii că în capitala Lumii Noi se afla în curs de desfășurare o conferință care a pus față în față America și Franța, unde se discuta încheierea unei convenții financiare între cele două țări⁶¹. Apoi, în ziua următoare, revenea asupra aceluiași subiect, notând că, tot la Washington, DC, s-a semnat "un accord provizoriu pentru plata datoriilor Franței"⁶². "The New York Times", la rândul său, se arăta interesat de "o poveste" al cărei subiect era "campania de presă a guvernului împotriva intereselor petroliere americane în România", cu menționarea obișnuitelor răutăți ale Budapestei, unde apărea și numele lui I.G. Duca⁶³. Același cotidian publica, la 14 octombrie 1925, un text laconic intitulat "Rumania Funds One Debt", în care își informa cititorii că ziarele românești anunțau stabilirea unui acord cu guvernul britanic în problema datoriilor de război. Anunțul menționat se încheia cu precizarea că "delegația română este planificată să se deplaseze către Statele Unite la 31 octombrie"⁶⁴. Tot la 14 octombrie 1925, Nicolae Titulescu îi informa, din Londra, pe I.G. Duca și Vintilă Brătianu că "din cauza eșecului delegației franceze la Washington, delegația României și-ar fi amânat plecarea în SUA", astfel încât, "s-a întâlnit de îndată cu ambasadorul American la Londra și i-a declarat că și-a cumpărat biletele pentru data de 31 octombrie". Diplomatul american l-a sfătuit să nu încerce a modifica plecarea⁶⁵. Două zile mai târziu, Titulescu îi adresa lui Vintilă Brătianu o telegramă în care îl informa că atât timp cât nu a primit alte instrucțiuni, considera că avea "mâinile libere" pentru negocieri cu SUA⁶⁶. La 26 octombrie 1925 îi telegrafia din nou, repetându-i că în ziua de 31 octombrie 1925 va pleca cu "Aquitania" către America⁶⁷.

"The New York Times", la rândul său, își continua campania acuzatoare la adresa României, atrăgându-i atenția asupra faptului că în relația cu America, Bucureștii nu trebuiau să afișeze nici un fel de pretenții. La 19 octombrie 1925, influentul cotidian newyorkez critica formațiunea politică aflată la guvernare, adică PNL, pentru pretinsa atitudine potrivnică intereselor americane din domeniul petrolului. Recurgând la un ton malițios, "The New York Times" se lansa, concomitent, într-o campanie critică la adresa politicii antiminoritare românești, fără a avea în vedere realitățile specifice acestei țări⁶⁸. Prin alăturarea celor două "acuzății", cunoscutul ziar încerca să exercite încă o presiune asupra autorităților române. Totuși, referirile directe la Titulescu nu erau, întotdeauna și numai deocă, malițioase. Semnalând

⁶⁰ Ibidem.

⁶¹ "Viitorul", 3 octombrie 1925, p. 3.

⁶² Idem, 4 octombrie 1925, p. 3.

⁶³ "The New York Times", 7 octombrie 1925, p. 44.

⁶⁴ Idem, 14 octombrie 1925, p. 12.

⁶⁵ Gheorghe Buzatu, *op. cit.*, p. 415.

⁶⁶ Ibidem, p. 415.

⁶⁷ Ibidem.

⁶⁸ "Blames the Liberal Party", în "The New York Times", 19 octombrie 1925, p. 9.

încercările de soluționare a datoriei de război a României către Anglia, același cotidian anunța că "Misiunea Titulescu" va rezolva aceeași problemă și în cazul relației România - Franța⁶⁹.

Dominat, de un timp de perspectiva "misiunii americane", ministrul român la Londra îi telegrafiază la 27 octombrie 1925 lui Vintilă Brătianu, cu destulă îngrijorare, informându-l că "la Trezorerie mi s-a comunicat să ne așteptăm a fi tratați cu oarecare asprime în America, și, bineînțeles, am adăugat că negociațiunile [la] Washington nu vor semăna cu cele avute [la] Londra. Pe de altă parte, prietenul nostru *journalist* îmi dă aceeași știre. El spune că Hoover continuă a-și manifesta ostilitatea contra României. [...] Adaugă că înseși zările americane la care scrie el sunt azi ostile României și o acuză de antisemitism"⁷⁰. Peste trei zile, Titulescu expediază către Legația României din Washington o telegramă, anunțându-și îmbarcarea pentru New York City⁷¹. Concomitent, se adresa lui I.G. Duca și Vintilă Brătianu, comunicându-le că "de pe Aquitania, delegația română și eu personal vă mulțumim pentru bunele urări și vă asigurăm că, oricare ar fi dificultățile ce am întâlni în America, vom lupta cu energia pe care ne-o dă conștiința dreptei noastre cauze"⁷².

La 6 noiembrie 1925, delegația română ce urma a discuta cu oficialitățile americane problema datoriei de război ale României față de Lumea Nouă a debarcat în portul New York City. Vizita care începea în acea zi urma să reprezinte, dincolo de rezultatele ei imediate, un moment relevant în evoluția raporturilor economice și financiare româno - americane. Prezența unei delegații oficiale a României în America avea o semnificație specială pentru afirmarea identității acestei țări în spațiul politic și financiar american. Faptul că Bucureștii ajunseseră a trata probleme diplomatice și economice de interes comun cu Washington, DC, reprezenta un moment deosebit pentru prezentul și viitorul unei țări care devenise ea însăși la sfârșitul Primului Război Mondial. Indiferent de rezultatele tratatelor care urmau a fi purtate în capitala Lumii Noi, ipostaza pe care și-o însușise România, ca partener de discuții al Americii, era una onorantă și chiar semnificativă în multe sensuri. După ce au luptat de aceeași parte a unei baricade în anii 1917 - 1918, două țări atât de îndepărtate, de dimensiuni greu comparabile, deciserseră a se întâlni la masa tratatelor, fără intermediari și eventuale rezerve, nu pentru a clarifica un diferend, ci pentru a discuta un gest de ajutor al Lumii Noi față de o țară aflată cândva, în vremuri de război, foarte departe și în suferință⁷³.

⁶⁹ "Scales Rumania's Debt", în "The New York Times", 26 octombrie 1925, p. 34.
⁷⁰ Gheorghe Buzatu, *op. cit.*, p. 416.
⁷¹ *Ibidem*.
⁷² *Ibidem*.
⁷³ Cf. George G. Potra, *op. cit.*, p. 162 și urm.; Gh. Buzatu, "Nicolae Titulescu și Statele Unite ale Americii", în *Vrancea. Studii și comunicări*, Vol. IV, Focșani, 1981, pp. 267 - 268; Emilian Bold, *De la Versailles la Lausanne (1919 - 1932)*, *passim*; Idem, *Dimensiuni economice și financiare ale activității lui Nicolae Titulescu*, pp. 112 - 131.

încercările de soluționare a datoriei de război a României către Anglia, același cotidian anunța că "Misiunea Titulescu" va rezolva aceeași problemă și în cazul relației România - Franța⁶⁹.

Dominat, de un timp de perspectiva "misiunii americane", ministrul român la Londra îi telegrafiază la 27 octombrie 1925 lui Vintilă Brătianu, cu destulă îngrijorare, informându-l că "la Trezorerie mi s-a comunicat să ne așteptăm a fi tratați cu oarecare asprime în America, și, bineînțeles, am adăugat că negociațiunile [la] Washington nu vor semăna cu cele avute [la] Londra. Pe de altă parte, prietenul nostru *journalist* îmi dă aceeași știre. El spune că Hoover continuă a-și manifesta ostilitatea contra României. [...] Adaugă că înseși zările americane la care scrie el sunt azi ostile României și o acuză de antisemitism"⁷⁰. Peste trei zile, Titulescu expediază către Legația României din Washington o telegramă, anunțându-și îmbarcarea pentru New York City⁷¹. Concomitent, se adresa lui I.G. Duca și Vintilă Brătianu, comunicându-le că "de pe Aquitania, delegația română și eu personal vă mulțumim pentru bunele urări și vă asigurăm că, oricare ar fi dificultățile ce am întâlni în America, vom lupta cu energia pe care ne-o dă conștiința dreptei noastre cauze"⁷².

La 6 noiembrie 1925, delegația română ce urma a discuta cu oficialitățile americane problema datoriei de război ale României față de Lumea Nouă a debarcat în portul New York City. Vizita care începea în acea zi urma să reprezinte, dincolo de rezultatele ei imediate, un moment relevant în evoluția raporturilor economice și financiare româno - americane. Prezența unei delegații oficiale a României în America avea o semnificație specială pentru afirmarea identității acestei țări în spațiul politic și financiar american. Faptul că Bucureștii ajunseseră a trata probleme diplomatice și economice de interes comun cu Washington, DC, reprezenta un moment deosebit pentru prezentul și viitorul unei țări care devenise ea însăși la sfârșitul Primului Război Mondial. Indiferent de rezultatele tratatelor care urmau a fi purtate în capitala Lumii Noi, ipostaza pe care și-o însușise România, ca partener de discuții al Americii, era una onorantă și chiar semnificativă în multe sensuri. După ce au luptat de aceeași parte a unei baricade în anii 1917 - 1918, două țări atât de îndepărtate, de dimensiuni greu comparabile, deciserseră a se întâlni la masa tratatelor, fără intermediari și eventuale rezerve, nu pentru a clarifica un diferend, ci pentru a discuta un gest de ajutor al Lumii Noi față de o țară aflată cândva, în vremuri de război, foarte departe și în suferință⁷³.

Delegația României, împuternicită a trata problema datoriei de război ale țării pe care o reprezenta față de SUA, avea următoarea componență: Nicolae Titulescu, ministrul României la Londra, președinte al comisiei; Eftimie Antonescu, consilier la

⁶⁹ "Scales Rumania's Debt", în "The New York Times", 26 octombrie 1925, p. 34.

⁷⁰ Gheorghe Buzatu, *op. cit.*, p. 416.

⁷¹ *Ibidem*.

⁷² *Ibidem*.

⁷³ Cf. George G. Potra, *op. cit.*, p. 162 și urm.; Gh. Buzatu, "Nicolae Titulescu și Statele Unite ale Americii", în *Vrancea. Studii și comunicări*, Vol. IV, Focșani, 1981, pp. 267 - 268; Emilian Bold, *De la Versailles la Lausanne (1919 - 1932)*, *passim*; Idem, *Dimensiuni economice și financiare ale activității lui Nicolae Titulescu*, pp. 112 - 131.

Înalta Curte de Casație și Justiție, vicepreședinte al comisiei; Emil Giuan, director general al Datoriei publice în Ministerul de Finanțe; Victor Slăvescu, director al Societății Creditul Industrial; Victor Bădulescu, subdirector la Banca de Credit; Dimitrie N. Ciotori și Savel Rădulescu, consilier financiar al Legației din Londra⁷⁴. Comisia americană îl avea ca președinte pe Andrew W. Mellon, secretar al Departamentului Trezoreriei, iar membrii erau Frank B. Kellogg, secretar al Departamentului de Stat, Herbert C. Hoover, secretar al Departamentului Comerțului, senatorul Reed Smoot și Theodore E. Burton. Temporar sau în situații speciale au mai funcționat în cadrul aceleiași comisii Garrard B. Winston, subsecretar al Departamentului Trezoreriei, secretar al comisiei; A.N. Young, consilier economic al Departamentului de Stat, Spences Phenix, din partea Departamentului de Stat; Floyd G. Blair, de la Departamentul Trezoreriei. Datele întâlnirilor bilaterale ale celor două comisii, care urmau a avea loc în Treasury Building, erau 9, 19 și 21 noiembrie, precum și 1 decembrie 1925⁷⁵.

În numărul său din 7 noiembrie 1925, "The New York Times" anunța sosirea la New York City, cu o zi înainte, a Comisiei Datoriei de Război a României, ocazie cu care, Nicolae Titulescu a declarat că "la atingerea pământului american, delegația română este îndemnată să exprime profunda sa gratitudine pentru ajutorul prețios dat României de Statele Unite ale Americii, în timpul marelui război, și pe care noi nu-l vom uita niciodată.

România consideră că respectarea angajamentelor internaționale este un principiu fără de care viața civilizată este imposibilă și a recunoscut întotdeauna datoria sa față de Statele Unite. Dorind, azi, o reglementare, echitabilă pentru ambele țări, a problemei datoriilor de război, soluție de care depinde evoluția relațiilor pe care Statele Unite și România le vor avea în interesul marii opere constructive a păcii, delegația română este animată de o sinceră dorință de a ajunge la un acord.

Odată ce datoriile de război sunt recunoscute, reglementarea lor ridică chestiunea capacității și a modalităților de plată. Delegația română va stabili, absolut deschis și loial, toți factorii pe care îi consideră că ar trebui luați în discuție.

Este dificil pentru mine să-mi imaginez, cunoscând, așa cum cunosc eu, sentimentele de care suntem animați și spiritual de justiție de care Statele Unite au dat dovadă în fiecare ocazie, că o înțelegere nu va fi stabilită. Aș adăuga că delegația română are autoritatea deplină de a o negocia și a o semna, cu condiția, bineînțeles, de a fi ratificată de Parlament".

După debarcare și îndeplinirea formalităților de intrare în State, delegația a fost condusă la Hotel Pennsylvania, urmând a lua apoi trenul către Washington, DC. Mai înainte, însă, membrii delegației s-au întâlnit cu Prințul Anton Bibescu, ministrul României în America, cu Frank Higgins, reprezentantul Departamentului de Stat, și cu Henry G. Stuart, din partea Portului New York, ca trimis al Departamentului de Finanțe⁷⁶.

⁷⁴ George G. Potra, *op. cit.*, pp. 163 - 164.

⁷⁵ *Ibidem*, pp. 162 - 163.

⁷⁶ „Rumanians Here to Fund Their Debt”, în "The New York Times", 7 noiembrie 1925, p. 4.

Înalta Curte de Casație și Justiție, vicepreședinte al comisiei; Emil Giuan, director general al Datoriei publice în Ministerul de Finanțe; Victor Slăvescu, director al Societății Creditul Industrial; Victor Bădulescu, subdirector la Banca de Credit; Dimitrie N. Ciotori și Savel Rădulescu, consilier financiar al Legației din Londra⁷⁴. Comisia americană îl avea ca președinte pe Andrew W. Mellon, secretar al Departamentului Trezoreriei, iar membrii erau Frank B. Kellogg, secretar al Departamentului de Stat, Herbert C. Hoover, secretar al Departamentului Comerțului, senatorul Reed Smoot și Theodore E. Burton. Temporar sau în situații speciale au mai funcționat în cadrul aceleiași comisii Garrard B. Winston, subsecretar al Departamentului Trezoreriei, secretar al comisiei; A.N. Young, consilier economic al Departamentului de Stat, Spences Phenix, din partea Departamentului de Stat; Floyd G. Blair, de la Departamentul Trezoreriei. Datele întâlnirilor bilaterale ale celor două comisii, care urmau a avea loc în Treasury Building, erau 9, 19 și 21 noiembrie, precum și 1 decembrie 1925⁷⁵.

În numărul său din 7 noiembrie 1925, "The New York Times" anunța sosirea la New York City, cu o zi înainte, a Comisiei Datoriei de Război a României, ocazie cu care, Nicolae Titulescu a declarat că "la atingerea pământului american, delegația română este îndemnată să exprime profunda sa gratitudine pentru ajutorul prețios dat României de Statele Unite ale Americii, în timpul marelui război, și pe care noi nu-l vom uita niciodată.

România consideră că respectarea angajamentelor internaționale este un principiu fără de care viața civilizată este imposibilă și a recunoscut întotdeauna datoria sa față de Statele Unite. Dorind, azi, o reglementare, echitabilă pentru ambele țări, a problemei datoriilor de război, soluție de care depinde evoluția relațiilor pe care Statele Unite și România le vor avea în interesul marii opere constructive a păcii, delegația română este animată de o sinceră dorință de a ajunge la un acord.

Odată ce datoriile de război sunt recunoscute, reglementarea lor ridică chestiunea capacității și a modalităților de plată. Delegația română va stabili, absolut deschis și loial, toți factorii pe care îi consideră că ar trebui luați în discuție.

Este dificil pentru mine să-mi imaginez, cunoscând, așa cum cunosc eu, sentimentele de care suntem animați și spiritual de justiție de care Statele Unite au dat dovadă în fiecare ocazie, că o înțelegere nu va fi stabilită. Aș adăuga că delegația română are autoritatea deplină de a o negocia și a o semna, cu condiția, bineînțeles, de a fi ratificată de Parlament".

După debarcare și îndeplinirea formalităților de intrare în State, delegația a fost condusă la Hotel Pennsylvania, urmând a lua apoi trenul către Washington, DC. Mai înainte, însă, membrii delegației s-au întâlnit cu Prințul Anton Bibescu, ministrul României în America, cu Frank Higgins, reprezentantul Departamentului de Stat, și cu Henry G. Stuart, din partea Portului New York, ca trimis al Departamentului de Finanțe⁷⁶.

⁷⁴ George G. Potra, *op. cit.*, pp. 163 - 164.

⁷⁵ *Ibidem*, pp. 162 - 163.

⁷⁶ „Rumanians Here to Fund Their Debt”, în "The New York Times", 7 noiembrie 1925, p. 4.

În zilele care au premers începutul discuțiilor propriu-zise, Nicolae Titulescu a avut întâlniri protocolare cu Frank B. Kellogg, secretar al Departamentului de Stat, și cu Andrew W. Mellon⁷⁷. Acesta din urmă a salutat delegația României, exprimând unele aprecieri protocolare la adresa guvernului acestei țări, pentru preocuparea rezolvării problemei datoriilor de război, a căror soluționare era numai decît necesară. Apoi, Nicolae Titulescu a remarcat faptul că *"Venind în contact cu Comisia Statelor Unite pentru datoriile de război, prima sarcină a delegației române este aceea de a exprima profunda noastră grațitudine pentru ajutorul primit din partea Statelor Unite în dificultățile ani pe care a trebuit să-i traversăm în timpul Marelui Război."*

*Cea de a doua sarcină a delegației române este aceea de a vă spune că am venit aici cu ferma intenție de a ajunge la o soluționare care să permită României să-și plătească datoria față de guvernul Statelor Unite, în termenii asupra cărora trebuie să cădem de acord, care vor fi luați în considerare, printre alți factori ai problemei, [...] astfel încât, ambele țări să fie reciproc mulțumite"*⁷⁸.

Discuțiile purtate cu ocazia primei întâlniri au avut un caracter protocolar, încheindu-se destul de repede, întrucît oficialii americani purtau concomitent tratative cu trimișii Italiei, în vederea soluționării dosarului datoriilor de război ale Romei față de Washington, DC. Înainte de orice alte considerații, Secretarul Mellon a ținut să-și exprime convingerea că demersul celor două delegații se va încheia cu un rezultat care să le satisfacă pe amândouă. Titulescu, la rîndul său, a ținut să mulțumească pentru *"ajutorul primit din partea Statelor Unite în anii dificili prin care am trecut în timpul marelui război"*. El a asigurat, apoi, delegația americană că țara sa se va achita la timp de toate datoriile, ținându-se cont, *"printre alți factori ai problemei, de posibilitățile noastre prezente și de evoluția lor viitoare, astfel încât amândouă țările vor fi reciproc satisfacute"*. În încheierea acestei întrevederi preliminare, s-a stabilit ca următoarea consultare să aibă loc după terminarea tratativelor asemănătoare, pe care SUA le purta cu Italia⁷⁹. Atent față de exigențele protocolare, șeful delegației române a depus în aceeași zi o coroană de flori la mormântul soldatului necunoscut, repetând același gest în memoria președintelui Woodrow Wilson⁸⁰.

Confruntat cu subterfugiile propriu-zise ale întîlnirilor oficiale, Titulescu a ajuns repede nemulțumit, așa cum va mărturisi de altfel, de nepregătirea lor, suplinită adeseori de o fastidiozitate impusă de realități cutumiare și dublată întotdeauna de nesfârșite conveniențe rutiniere.

Întrucît convorbirile de început au fost amânate la un moment dat, *"The New York Times"* continua a-și informa cititorii asupra aceluiași subiect, transmițînd o corespondență din București, în care se preciza că după încheierea negocierilor cu *American Debt Funding Commission*, delegația română va purta discuții

⁷⁷ George G. Potra, *op. cit.*, p. 165.

⁷⁸ *Ibidem*, p. 166.

⁷⁹ „*Rumanian Debt Negotiations Begin*”, în *"The New York Times"*, 10 noiembrie 1925, p. 40.

⁸⁰ George G. Potra, *op. cit.*, p. 166.

Întrucît convorbirile de început au fost amânate la un moment dat, *"The New York Times"* continua a-și informa cititorii asupra aceluiași subiect, transmițînd o corespondență din București, în care se preciza că după încheierea negocierilor cu *American Debt Funding Commission*, delegația română va purta discuții

nesfârșite conveniențe rutiniere. adeseori de o fastidiozitate impusă de realități cutumiare și dublată întotdeauna de repede nemulțumit, așa cum va mărturisi de altfel, de nepregătirea lor, suplinită

Confruntat cu subterfugiile propriu-zise ale întîlnirilor oficiale, Titulescu a ajuns Woodrow Wilson⁸⁰. Discuțiile purtate cu ocazia primei întâlniri au avut un caracter protocolar, încheindu-se destul de repede, întrucît oficialii americani purtau concomitent tratative cu trimișii Italiei, în vederea soluționării dosarului datoriilor de război ale Romei față de Washington, DC. Înainte de orice alte considerații, Secretarul Mellon a ținut să-și exprime convingerea că demersul celor două delegații se va încheia cu un rezultat care să le satisfacă pe amândouă. Titulescu, la rîndul său, a ținut să mulțumească pentru *"ajutorul primit din partea Statelor Unite în anii dificili prin care am trecut în timpul marelui război"*. El a asigurat, apoi, delegația americană că țara sa se va achita la timp de toate datoriile, ținându-se cont, *"printre alți factori ai problemei, de posibilitățile noastre prezente și de evoluția lor viitoare, astfel încât amândouă țările vor fi reciproc satisfacute"*. În încheierea acestei întrevederi preliminare, s-a stabilit ca următoarea consultare să aibă loc după terminarea tratativelor asemănătoare, pe care SUA le purta cu Italia⁷⁹. Atent față de exigențele protocolare, șeful delegației române a depus în aceeași zi o coroană de flori la mormântul soldatului necunoscut, repetând același gest în memoria președintelui

Woodrow Wilson⁸⁰. Discuțiile purtate cu ocazia primei întâlniri au avut un caracter protocolar, încheindu-se destul de repede, întrucît oficialii americani purtau concomitent tratative cu trimișii Italiei, în vederea soluționării dosarului datoriilor de război ale Romei față de Washington, DC. Înainte de orice alte considerații, Secretarul Mellon a ținut să-și exprime convingerea că demersul celor două delegații se va încheia cu un rezultat care să le satisfacă pe amândouă. Titulescu, la rîndul său, a ținut să mulțumească pentru *"ajutorul primit din partea Statelor Unite în anii dificili prin care am trecut în timpul marelui război"*. El a asigurat, apoi, delegația americană că țara sa se va achita la timp de toate datoriile, ținându-se cont, *"printre alți factori ai problemei, de posibilitățile noastre prezente și de evoluția lor viitoare, astfel încât amândouă țările vor fi reciproc mulțumite"*⁷⁸.

*Cea de a doua sarcină a delegației române este aceea de a vă spune că am venit aici cu ferma intenție de a ajunge la o soluționare care să permită României să-și plătească datoria față de guvernul Statelor Unite, în termenii asupra cărora trebuie să cădem de acord, care vor fi luați în considerare, printre alți factori ai problemei, [...] astfel încât, ambele țări să fie reciproc mulțumite"*⁷⁸.

În zilele care au premers începutul discuțiilor propriu-zise, Nicolae Titulescu a avut întâlniri protocolare cu Frank B. Kellogg, secretar al Departamentului de Stat, și cu Andrew W. Mellon⁷⁷. Acesta din urmă a salutat delegația României, exprimând unele aprecieri protocolare la adresa guvernului acestei țări, pentru preocuparea rezolvării problemei datoriilor de război, a căror soluționare era numai decît necesară. Apoi, Nicolae Titulescu a remarcat faptul că *"Venind în contact cu Comisia Statelor Unite pentru datoriile de război, prima sarcină a delegației române este aceea de a exprima profunda noastră grațitudine pentru ajutorul primit din partea Statelor*

asemănătoare la Paris și Roma, menționându-se că o înțelegere provizorie a fost semnată cu Marea Britanie⁸¹.

În cursul derulării complicatelor tratative româno - americane pe care le avem în vedere, a intervenit la un moment dat un obstacol delicat, în depășirea căruia Nicolae Titulescu și Anton Bibescu au jucat rolurile principale, așa cum era de presupus. Inaderența reciprocă, afișată public de cele două personalități, ajunsese a fi considerată un subiect delicat încă din momentul în care Titulescu a fost desemnat pentru purtarea tratativelor financiare româno - americane. După șase ani de experiență americană, ministrul român în SUA ajunsese un personaj răsfățat al mediului diplomatic al Lumii Noi. Așa cum s-a mai afirmat de altfel, "*Anton Bibescu a reușit să dobândească la Washington o influență considerabilă în cercurile oficialităților americane în timpul reprezentării intereselor țării sale*", fiind implicat "*în abordarea chestiunilor economice. Interesându-se de poziția americană în problema petrolului, el înclina spre o atitudine eventual mai concesivă în fața solicitărilor părții americane. De aici - conchidea Ion Stanciu, un cunosător al acestor realități - și acel conflict cu Titulescu, în 1925, în chestiunea datoriei către statul american. Bibescu, observa același analist, fiind o numire a guvernelor precedente, liberalii nu s-au împăcat, de altfel, foarte bine cu aceasta iar relele lui relații cu Titulescu [...] au sporit motivele de a-l îndepărta, până la urmă*"⁸².

La curent cu aceste complicații, "*The New York Times*" își avertiza cititorii, încă de la 15 septembrie 1925, că în România se discuta eventualitatea ca Prințul Bibescu, aflat la București în acel moment, să fie transferat la Roma, informație transmisă chiar de el însuși, printr-o cablogramă. Făcând publică această precizare, ziarul în cauză adăuga o supoziție de moment, comentând că "*ministrul a spus că el s-ar întoarce la Washington în octombrie și că nu ar fi vreo discuție privitoare la transferul său*"⁸³. Dar, la 11 noiembrie 1925, Titulescu îi telegrafia lui I.G. Duca, reclamându-l pe Anton Bibescu pentru vina de a nu fi făcut nici "*cea mai mică preparare diplomatică în favoarea României*"⁸⁴. În aceeași zi îi telegrafia și lui Vintilă Brătianu, pe care îl informa că a fost invitat la un dejun de Președintele Americii, care s-a arătat nemulțumit de ministrul român. Coolidge reclama că a avut discuții la Trezorerie, unde "*nimic din ce este punctul de vedere românesc nu este cunoscut*"⁸⁵.

Anton Bibescu îndeplinea funcția de ministru al României în SUA din februarie 1921, reușind să ajungă, treptat, un personaj cunoscut și agreat de cercurile diplomatice din Washington, DC. Desemnarea lui Titulescu în fruntea delegației care urma a soluționa problema datoriilor de război ale României către Lumea Nouă l-a pus într-o situație delicată, greu de explicat și mai ales de acceptat. Confruntat cu acest blam diplomatic, ajuns a fi un subiect al detractărilor publice, Bibescu s-a trezit depășit de situație, înțelegând că devenise un personaj investit cu o demnitate care nu

⁸¹ "Rumania to Fund All War Debts", în "*The New York Times*", 12 noiembrie 1925, p. 40.

⁸² Ion Stanciu, *În umbra Europei*, p. 122.

⁸³ "Prince Bibesco to Return to Post", în "*The New York Times*", 15 septembrie 1925, p. 6.

⁸⁴ Gheorghe Buzatu, *N. Titulescu, Pagini de "Jurnal"*, p. 417.

⁸⁵ *Ibidem*.

asemănătoare la Paris și Roma, menționându-se că o înțelegere provizorie a fost semnată cu Marea Britanie⁸¹.

În cursul derulării complicatelor tratative româno - americane pe care le avem

în vedere, a intervenit la un moment dat un obstacol delicat, în depășirea căruia Nicolae Titulescu și Anton Bibescu au jucat rolurile principale, așa cum era de presupus. Inaderența reciprocă, afișată public de cele două personalități, ajunsese a fi considerată un subiect delicat încă din momentul în care Titulescu a fost desemnat pentru purtarea tratativelor financiare româno - americane. După șase ani de experiență americană, ministrul român în SUA ajunsese un personaj răsfățat al mediului diplomatic al Lumii Noi. Așa cum s-a mai afirmat de altfel, "*Anton Bibescu a reușit să dobândească la Washington o influență considerabilă în cercurile oficialităților americane în timpul reprezentării intereselor țării sale*", fiind implicat "*în abordarea chestiunilor economice. Interesându-se de poziția americană în problema petrolului, el înclina spre o atitudine eventual mai concesivă în fața solicitărilor părții americane. De aici - conchidea Ion Stanciu, un cunosător al statul american. Bibescu, observa același analist, fiind o numire a guvernelor precedente, liberalii nu s-au împăcat, de altfel, foarte bine cu aceasta iar relele lui relații cu Titulescu [...] au sporit motivele de a-l îndepărta, până la urmă*"⁸².

La curent cu aceste complicații, "*The New York Times*" își avertiza cititorii, încă de la 15 septembrie 1925, că în România se discuta eventualitatea ca Prințul Bibescu, aflat la București în acel moment, să fie transferat la Roma, informație transmisă chiar de el însuși, printr-o cablogramă. Făcând publică această precizare, ziarul în cauză adăuga o supoziție de moment, comentând că "*ministrul a spus că el s-ar întoarce la Washington în octombrie și că nu ar fi vreo discuție privitoare la transferul său*"⁸³. Dar, la 11 noiembrie 1925, Titulescu îi telegrafia lui I.G. Duca, reclamându-l pe Anton Bibescu pentru vina de a nu fi făcut nici "*cea mai mică preparare diplomatică în favoarea României*"⁸⁴. În aceeași zi îi telegrafia și lui Vintilă Brătianu, pe care îl informa că a fost invitat la un dejun de Președintele Americii, care s-a arătat nemulțumit de ministrul român. Coolidge reclama că a avut discuții la Trezorerie, unde "*nimic din ce este punctul de vedere românesc nu este cunoscut*"⁸⁵.

Anton Bibescu îndeplinea funcția de ministru al României în SUA din februarie 1921, reușind să ajungă, treptat, un personaj cunoscut și agreat de cercurile diplomatice din Washington, DC. Desemnarea lui Titulescu în fruntea delegației care urma a soluționa problema datoriilor de război ale României către Lumea Nouă l-a pus într-o situație delicată, greu de explicat și mai ales de acceptat. Confruntat cu acest blam diplomatic, ajuns a fi un subiect al detractărilor publice, Bibescu s-a trezit depășit de situație, înțelegând că devenise un personaj investit cu o demnitate care nu

⁸¹ "Rumania to Fund All War Debts", în "*The New York Times*", 12 noiembrie 1925, p. 40.
⁸² Ion Stanciu, *În umbra Europei*, p. 122.
⁸³ "Prince Bibesco to Return to Post", în "*The New York Times*", 15 septembrie 1925, p. 6.
⁸⁴ Gheorghe Buzatu, *N. Titulescu, Pagini de "Jurnal"*, p. 417.
⁸⁵ *Ibidem*.

mai convenea autorităților politice bucureștene. Pe moment, însă, nu s-a ajuns la o

clarificare oficială a acestei complicații ambigue.

Revenind la desfășurarea programului contactelor diplomatice româno -

americane, care ajunsese a fi, în noiembrie 1925, un eveniment chiar și pentru Washington, DC, se cuvine să menționăm că la 13 noiembrie 1925, Nicolae Titulescu îl informa pe I.G. Duca despre situația delicată cu care ajunsese a se confrunta, reclamându-i pe Frederic C. Nanu și pe Anton Bibescu, deveniți indezirabili pentru el. Fără a sugera o eventuală soluție de compromis, el cerea - surprinzător și straniu chiar - demiterea sa din postul de ministru la Londra și trimiterea urgentă a scrisorilor de rechemare. O zi mai târziu, recurgea la încă o telegramă, adresată de această dată ministrului de Externe, în care menționa din nou "demisia" sa. Pentru a-și justifica gestul - neavenit, bineînțeles -, el pretindea că "am constat din septembrie că interesele românești în America sunt compromise de reprezentanții ei oficiali și v-am telegrafiat. Sosii aici, la fața locului, m-am întărit și mai mult în această convingere"⁸⁹. La 23 noiembrie 1925, Titulescu se adresa din nou lui I.G. Duca, răspunzând la o telegramă a ministrului de Externe, prin care era informat că la București se decisese rechemarea lui Bibescu, dar numai după perfectarea acordului cu americanii. În consecință, Titulescu și-a retras cererea de demisie, revenind cu o altă telegramă, redactată, de această dată, pe un ton mai optimist⁹⁰.

Cunoscut pentru accesesele sale surprinzătoare, de personaj obișnuit a fi răsfățat și prea sigur de el, căruia i se iertau unele ieșiri epatante, ce frizau o inocență teatrală, omonimul acela pe care îl dezavua expedia la 18 noiembrie 1925 o telegramă către I.G. Duca și Vintilă Brătianu, informându-i despre negocierile de la Washington, DC, desfășurate în ședințe plenare, unde aveau loc conversații purtate în cel mai deplin secret. În ziua următoare, a făcut o expunere "asupra întregii situații a României", în cadrul unei ședințe asemănătoare⁸⁷. Două zile mai târziu, îi informa pe miniștrii de Externe și de Finanțe de la București că a participat la o lungă ședință plenară, întâlnindu-se apoi cu Andrew W. Mellon și cu subsecretarul de stat al Finanțelor⁸⁸. "The New York Times" din 22 noiembrie 1925 consemna că în ziua precedentă "The American Debt Commission a declinat acceptarea primei oferte formale de soluționare a datoriei de război a României către Statele Unite și a recomandat, azi, comisiei române o contrapropunere. Formula avansată românilor este, de fapt, aceea a termenilor înțelegerii anglo - americane, cu modificări care previn situația particulară a României. Românii, se preciza în această notă, au promis un răspuns marți, astfel că ambele comisii par a aștepta o soluționare"⁸⁹. La 23 noiembrie 1925, Titulescu se adresa din nou lui I.G. Duca, răspunzând la o telegramă a ministrului de Externe, prin care era informat că la București se decisese rechemarea lui Bibescu, dar numai după perfectarea acordului cu americanii. În consecință, Titulescu și-a retras cererea de demisie, revenind cu o altă telegramă, redactată, de această dată, pe un ton mai optimist⁹⁰.

O nuanțare asemănătoare adopta și "The New York Times", la 23 noiembrie 1925, când își informa cititorii că "Bugetul României pe 1926, care va fi prezentat de un ton mai optimist"⁹⁰.

86 Ibidem, p. 418. Vezi și George G. Potra, op. cit., p. 188.
87 Gheorghe Buzatu, op. cit., pp. 418 - 419.
88 Ibidem, p. 420.
89 "The New York Times", 22 noiembrie 1925, p. 19.
90 Gheorghe Buzatu, op. cit., p. 420.

Ministrul de Finanțe Vintilă Brătianu Camerei Deputaților, în această săptămână, propune în jur de 1.000.000.000 de lei (în jur de 4.500.000 de dolari), la dispoziția soluționării datoriei de război a României către Statele Unite și a altor datorii interaliate. Totalul bugetului este de circa 38.250.000.000 de lei (în jur de 172.000.000 de dolari), în comparație cu 31.750.000.000 lei în ultimul an⁹¹.

În aceeași zi, Nicolae Titulescu răspundea unei telegrame a lui I.G. Duca, care îl informa că se decisese rechemarea lui Anton Bibescu, dar după semnarea acordului cu privire la plata datoriei de război a României. În virtutea acestei decizii, Nicolae Titulescu a decis a-și retrage cererea de demisie⁹², mulțumit de satisfacția care i se oferise.

La 2 decembrie 1925, "The New York Times" publica un text special, intitulat "Acord asupra datoriei de război a României, încheiat", în care se preciza, înainte de toate, că în ziua precedentă "a fost convenit un acord pentru stabilirea datoriei de război a României față de Statele Unite. În conformitate cu acordul, datoria de război va fi stabilită în concordanță cu o sumă de bază de 44.591.000 de dolari, la fel ca la 15 iunie 1925, după calcularea dobânzii", sumă care urmează a fi plătită într-o perioadă de 62 de ani, "cu o dobândă de 3% pe an, pentru prima decadă, și de 3½ % pe an după aceea". Înțelegerea respectivă avea în vedere unsprezece națiuni, adică Marea Britanie, Ungaria, Lituania, Polonia, Finlanda, Letonia, Estonia, Cehoslovacia, Belgia, Italia și România. Același acord urma a fi încheiat cu Armenia, Grecia, Iugoslavia, Franța, Rusia, Liberia și Nicaragua. Cea mai mare sumă de restituit o avea Franța, cu 4.210.556.948 de dolari⁹³.

Diferendul la care s-a ajuns cu ocazia stabilirii datoriei de război a României față de SUA nu a fost, așa cum era de așteptat, favorabil Bucureștilor. Deși cercurile diplomatice și cele ziaristice de dincolo de Ocean au tratat cu civilitate "cazul", lumea politică, dar nu numai ea, a înțeles ceea ce, de regulă, era lăsat a fi dedus de cei care se simt, numaidecât, implicați în trama avută în vedere. Componenta delegației române, care urma a soluționa o chestiune atât de importantă pentru țara pe care o reprezenta, nu trebuia să devină o temă de discreditare pentru presa americană și nu numai. Finalmente, "cazul" a fost rezolvat așa cum decisese deja politicienii și diplomații americani. În acel context internațional, adoptarea unei alte soluții era, probabil, imposibilă. Faptul că un asemenea subiect a fost abordat de București ca o eventuală temă al priorităților conjuncturale nu a modificat cu nimic clauzele finale ale unei decizii diplomatice stabilite în capitala Americii. În loc să fi pregătit discuțiile cu specialiștii americani, delegații români au transformat un important moment diplomatic într-o ocazie a afișării unor veleități personale și de grup. Dintru început chiar, s-a trecut peste Anton Bibescu, un cunoscător al lumii diplomatice americane, care, în principiu, era cel mai îndreptățit a conduce delegația română desemnată a trata dincolo de Ocean o chestiune atât de delicată. Subiectivitatea unei asemenea decizii nu poate fi pusă pe seama unei singure persoane, dintr-un ansamblu de factori care a convenit ca ministrul român la Londra să conducă delegația ce urma

⁹¹ "Rumania Plans to Pay", în "The New York Times", 24 noiembrie 1925, p. 4.

⁹² Gheorghe Buzatu, op. cit., pp. 420, 422.

⁹³ "Agreement on Debt of Rumania Reached", în "The New York Times", 2 decembrie 1925, p. 2.

La 2 decembrie 1925, "The New York Times" publica un text special, intitulat "Acord asupra datoriei de război a României, încheiat", în care se preciza, înainte de toate, că în ziua precedentă "a fost convenit un acord pentru stabilirea datoriei de război a României față de Statele Unite. În conformitate cu acordul, datoria de război va fi stabilită în concordanță cu o sumă de bază de 44.591.000 de dolari, la fel ca la 15 iunie 1925, după calcularea dobânzii", sumă care urmează a fi plătită într-o perioadă de 62 de ani, "cu o dobândă de 3% pe an, pentru prima decadă, și de 3½ % pe an după aceea". Înțelegerea respectivă avea în vedere unsprezece națiuni, adică Marea Britanie, Ungaria, Lituania, Polonia, Finlanda, Letonia, Estonia, Cehoslovacia, Belgia, Italia și România. Același acord urma a fi încheiat cu Armenia, Grecia, Iugoslavia, Franța, Rusia, Liberia și Nicaragua. Cea mai mare sumă de restituit o avea Franța, cu 4.210.556.948 de dolari⁹³.

Diferendul la care s-a ajuns cu ocazia stabilirii datoriei de război a României față de SUA nu a fost, așa cum era de așteptat, favorabil Bucureștilor. Deși cercurile diplomatice și cele ziaristice de dincolo de Ocean au tratat cu civilitate "cazul", lumea politică, dar nu numai ea, a înțeles ceea ce, de regulă, era lăsat a fi dedus de cei care se simt, numaidecât, implicați în trama avută în vedere. Componenta delegației române, care urma a soluționa o chestiune atât de importantă pentru țara pe care o reprezenta, nu trebuia să devină o temă de discreditare pentru presa americană și nu numai. Finalmente, "cazul" a fost rezolvat așa cum decisese deja politicienii și diplomații americani. În acel context internațional, adoptarea unei alte soluții era, probabil, imposibilă. Faptul că un asemenea subiect a fost abordat de București ca o eventuală temă al priorităților conjuncturale nu a modificat cu nimic clauzele finale ale unei decizii diplomatice stabilite în capitala Americii. În loc să fi pregătit discuțiile cu specialiștii americani, delegații români au transformat un important moment diplomatic într-o ocazie a afișării unor veleități personale și de grup. Dintru început chiar, s-a trecut peste Anton Bibescu, un cunoscător al lumii diplomatice americane, care, în principiu, era cel mai îndreptățit a conduce delegația română desemnată a trata dincolo de Ocean o chestiune atât de delicată. Subiectivitatea unei asemenea decizii nu poate fi pusă pe seama unei singure persoane, dintr-un ansamblu de factori care a convenit ca ministrul român la Londra să conducă delegația ce urma

⁹³ "Agreement on Debt of Rumania Reached", în "The New York Times", 2 decembrie 1925, p. 2.

⁹² Gheorghe Buzatu, op. cit., pp. 420, 422.

⁹¹ "Rumania Plans to Pay", în "The New York Times", 24 noiembrie 1925, p. 4.

a soluționa problema datoriei de război a țării sale față de Lumea Nouă. În plus, România era reprezentată în capitala americană de un diplomat experimentat, care cunoștea perfect realitățile locului.

Așa cum am văzut, Anton Bibescu funcționa de aproape cinci ani în ipostaza de ministru al României în America, interval în care se afirmase ca o personalitate distinctă a cercurilor diplomatice din capitala Lumii Noi. Chiar dacă eventuale interese naționale sau personale de moment ar fi recomandat pe un alt diplomat să ocupe demnitatea în discuție, Anton Bibescu trebuia numaidecât avut în vedere printre cei pasibili a fi desemnați în acest sens. Dar, interesele de partid și cele ale unor personalități politice ale vremii, precum Vintilă Brătianu, I.G. Duca și alții, au decis, în acest caz, în funcție de calcule de grup sau de moment, fără a se ține cont de "răul" pe care i-l făceau unui remarcabil diplomat al acelei vremi și, mai ales, diplomației românești. Culpabilitatea celor implicați în acest "caz" nu i se poate ierta nici lui Nicolae Titulescu, "alesul" lor, adică a aceluia care au trecut cu dezinvoltură peste activitatea unui remarcabil diplomat român. Punerea în practică a unui asemenea "caz" nu a trecut neobservată de presa transoceanică, dar mai ales de lumea diplomatică a vremii.

Anton Bibescu era un diplomat cunoscut în cercurile diplomatice ale capitalei americane. Să nu uităm unde se născuse el, cu cine era căsătorit, în ce sfere diplomatice și politice putea fi întâlnit de multă vreme și cât de bine cunoștea diplomația americană și nu numai. Dar, așa cum era tradiția în România, nici în cele mai importante momente, privite din perspectiva intereselor naționale, nu se trecea peste calculele politice. Fără îndoială că dedesubturile "cazului Bibescu" s-au repercutat asupra discuțiilor reclamate de soluționarea datoriilor de război ale României față de SUA. Surprins și discreditat, fără a se avea în vedere implicațiile unui asemenea comportament, Anton Bibescu a ajuns a nu a mai reprezenta, pe moment, ceea ce era de așteptat. Chiar și cercurile diplomatice americane au rămas surprinse de curioasa turnură a "cazului". În derularea "incidentului" - nu unul oarecare -, acela care a beneficiat de influența factorilor de decizie din țară a fost Titulescu, deși nu el cunoștea cel mai bine cercurile diplomatice de dincolo de Ocean. Confrunat, așadar, cu un refuz determinat de calcule politice, dublate de combinații de moment, Anton Bibescu nu a reacționat în aceeași manieră, înțelegând că alesul "competiției" fusese deja decis.

La 4 decembrie 1925, Nicolae Titulescu și Andrew W. Mellon au semnat *The Agreement Relating to the Funding of the Debt of Rumania to the United States*⁹⁴.

Înainte de a încerca să evidențiem semnificația unui asemenea moment, se cuvine să remarcăm faptul că România își soluționase, în sfârșit, o obligație care devenise, cu timpul, o îngrijorare de natură financiară, dar și diplomatică, bineînțeles. La 4 decembrie 1925, officiosul partidului aflat la guvern remarca, înainte de toate, că "Acordul cu America este: un serios succes al României", care "arată că România a trecut ultima etapă a consolidării ei financiare atât în interiorul țării cât și în afară". După menționarea avantajelor, se conchidea că "aranjamentul nostru cu Statele-

⁹⁴ Cf. George G. Potra, *op. cit.*, p. 174.

România era reprezentată în capitala americană de un diplomat experimentat, care cunoștea perfect realitățile locului.

Așa cum am văzut, Anton Bibescu funcționa de aproape cinci ani în ipostaza de ministru al României în America, interval în care se afirmase ca o personalitate distinctă a cercurilor diplomatice din capitala Lumii Noi. Chiar dacă eventuale interese naționale sau personale de moment ar fi recomandat pe un alt diplomat să ocupe demnitatea în discuție, Anton Bibescu trebuia numaidecât avut în vedere printre cei pasibili a fi desemnați în acest sens. Dar, interesele de partid și cele ale unor personalități politice ale vremii, precum Vintilă Brătianu, I.G. Duca și alții, au decis, în acest caz, în funcție de calcule de grup sau de moment, fără a se ține cont de "răul" pe care i-l făceau unui remarcabil diplomat al acelei vremi și, mai ales, diplomației românești. Culpabilitatea celor implicați în acest "caz" nu i se poate ierta nici lui Nicolae Titulescu, "alesul" lor, adică a aceluia care au trecut cu dezinvoltură peste activitatea unui remarcabil diplomat român. Punerea în practică a unui asemenea "caz" nu a trecut neobservată de presa transoceanică, dar mai ales de lumea diplomatică a vremii.

Anton Bibescu era un diplomat cunoscut în cercurile diplomatice ale capitalei americane. Să nu uităm unde se născuse el, cu cine era căsătorit, în ce sfere diplomatice și politice putea fi întâlnit de multă vreme și cât de bine cunoștea diplomația americană și nu numai. Dar, așa cum era tradiția în România, nici în cele mai importante momente, privite din perspectiva intereselor naționale, nu se trecea peste calculele politice. Fără îndoială că dedesubturile "cazului Bibescu" s-au repercutat asupra discuțiilor reclamate de soluționarea datoriilor de război ale României față de SUA. Surprins și discreditat, fără a se avea în vedere implicațiile unui asemenea comportament, Anton Bibescu a ajuns a nu a mai reprezenta, pe moment, ceea ce era de așteptat. Chiar și cercurile diplomatice americane au rămas surprinse de curioasa turnură a "cazului". În derularea "incidentului" - nu unul oarecare -, acela care a beneficiat de influența factorilor de decizie din țară a fost Titulescu, deși nu el cunoștea cel mai bine cercurile diplomatice de dincolo de Ocean. Confrunat, așadar, cu un refuz determinat de calcule politice, dublate de combinații de moment, Anton Bibescu nu a reacționat în aceeași manieră, înțelegând că alesul "competiției" fusese deja decis.

La 4 decembrie 1925, Nicolae Titulescu și Andrew W. Mellon au semnat *The Agreement Relating to the Funding of the Debt of Rumania to the United States*⁹⁴.

Înainte de a încerca să evidențiem semnificația unui asemenea moment, se cuvine să remarcăm faptul că România își soluționase, în sfârșit, o obligație care devenise, cu timpul, o îngrijorare de natură financiară, dar și diplomatică, bineînțeles. La 4 decembrie 1925, officiosul partidului aflat la guvern remarca, înainte de toate, că "Acordul cu America este: un serios succes al României", care "arată că România a trecut ultima etapă a consolidării ei financiare atât în interiorul țării cât și în afară". După menționarea avantajelor, se conchidea că "aranjamentul nostru cu Statele-

⁹⁴ Cf. George G. Potra, *op. cit.*, p. 174.

Unite va avea o înrăurire deosebită asupra creditului României⁹⁵. În ziua următoare, când Titulescu pregătea raportul care urma a-i fi prezentat lui Vintilă Brătianu⁹⁶, "Viitorul" revenea asupra aceluiași subiect, pretinzând că "Acordul încheiat la Washington, privitor la aranjarea datoriilor noastre de război în America, este un fapt de o însemnătate fundamentală pentru întreaga operă de consolidare financiară realizată de România în ultimii patru ani. Însemnătatea acestui acord este sporită de condițiunile excepționale de avantajoase acordate României (subl. Gh.I.F.) (...), marcând o etapă nouă în opera de consolidare a României, (...) menit a avea o repercusiune binefăcătoare asupra creditului nostru în afară, ca și asupra situațiunei financiare generale a țării"⁹⁷.

La 6 decembrie 1925, același ziar sublinia, în articolul de fond, că "în expunerea de motive a proiectului de buget pe 1926, d-l ministru de finanțe a arătat că opera de însănătoșire și consolidare financiară a României, realizată până acum, este în legătură cu două necunoscute: felul cum se vor regula datoriile interaliate și felul cum ne vom împlini obligațiunile isvorâte din aplicarea tratatelor. Prima din aceste necunoscute a fost soluționată în mod favorabil, și anuitățile pe cari ne-am obligat a le plăti în Statele-Unite nu vor compromite, din fericire, echilibrul nostru bugetar și nu vor depăși puțința de plată a României. E de nădăjduit, desigur, că și cea de-a doua necunoscută va avea de asemenea o soluțiune conformă cu drepturile și interesele superioare ale țării". Presa, în unele cazuri - remarcă oficiosul liberal -, "făcea, nu de mult, zilnice imputări guvernului că nu regulează chestiunea datoriilor de războiu americane.

O campanie de fiecă zi căuta să arate opiniei publice că România întârzie prea mult cu regularea acestei chestiuni, se inventau fel de fel de «conflicte» diplomatice cu oficialitatea americană, se vorbea zilnic de «boicotarea» României și de situațiunea cu totul nefavorabilă pe care țara noastră ar avea-o în Statele Unite. (...) Acum însă, când acordul dela Washington, favorabil în toate privințele țării, a fost încheiat, ar fi fost firesc ca toate zările românești - inclusiv acelea ale anumitei prese - să sublinieze acest succes al României, într-o chestiune care nu are un caracter politic de partid. Așa s-a întâmplat în toate țările apusene și nimeni, în Franța, în Belgia, în Cehoslovacia sau în Polonia, nu s-a gândit să privească această chestiune pur financiară prin prisma intereselor de partid sau a diversităților politice. (...).

Chestiunea aceasta a acordului de la Washington a pus încă o dată în evidență un fapt învederat că aceia pe cari cu drept cuvânt i-am numit vrăjmași dinăuntru ai țării nu-și ascund satisfacțiunea oridecâte ori Statul român trece prin dificultăți, după cum nu sunt în stare să sublinieze în chip obiectiv succesele țării⁹⁸. Într-un interviu realizat pentru "Viitorul", Ion Totu observa că "Regularea datoriilor noastre de război în Anglia și America în condițiuni atât de avantajoase pentru noi, care este o dovadă vie a prestigiului hotărât pe care și l-a câștigat Statul nostru în

⁹⁵ "Viitorul", 4 decembrie 1925, p. 3.

⁹⁶ George G. Potra, op. cit., p. 175.

⁹⁷ Petronius, „Un succes al României. Acordul de la Washington”, în "Viitorul", 5 decembrie 1925, p. 1.

⁹⁸ „Succesele țării și vrăjmașii dinăuntru”, în "Viitorul", 6 decembrie 1925, p.1.

⁹⁵ "Viitorul", 4 decembrie 1925, p. 3.
⁹⁶ George G. Potra, op. cit., p. 175.
⁹⁷ Petronius, „Un succes al României. Acordul de la Washington”, în "Viitorul", 5 decembrie 1925, p. 1.
⁹⁸ „Succesele țării și vrăjmașii dinăuntru”, în "Viitorul", 6 decembrie 1925, p.1.

O campanie de fiecă zi căuta să arate opiniei publice că România întârzie prea mult cu regularea acestei chestiuni, se inventau fel de fel de «conflicte» diplomatice cu oficialitatea americană, se vorbea zilnic de «boicotarea» României și de situațiunea cu totul nefavorabilă pe care țara noastră ar avea-o în Statele Unite. (...) Acum însă, când acordul dela Washington, favorabil în toate privințele țării, a fost încheiat, ar fi fost firesc ca toate zările românești - inclusiv acelea ale anumitei prese - să sublinieze acest succes al României, într-o chestiune care nu are un caracter politic de partid. Așa s-a întâmplat în toate țările apusene și nimeni, în Franța, în Belgia, în Cehoslovacia sau în Polonia, nu s-a gândit să privească această chestiune pur financiară prin prisma intereselor de partid sau a diversităților politice. (...).

La 6 decembrie 1925, același ziar sublinia, în articolul de fond, că "în expunerea de motive a proiectului de buget pe 1926, d-l ministru de finanțe a arătat că opera de însănătoșire și consolidare financiară a României, realizată până acum, este în legătură cu două necunoscute: felul cum se vor regula datoriile interaliate și felul cum ne vom împlini obligațiunile isvorâte din aplicarea tratatelor. Prima din aceste necunoscute a fost soluționată în mod favorabil, și anuitățile pe cari ne-am obligat a le plăti în Statele-Unite nu vor compromite, din fericire, echilibrul nostru bugetar și nu vor depăși puțința de plată a României. E de nădăjduit, desigur, că și cea de-a doua necunoscută va avea de asemenea o soluțiune conformă cu drepturile și interesele superioare ale țării". Presa, în unele cazuri - remarcă oficiosul liberal -, "făcea, nu de mult, zilnice imputări guvernului că nu regulează chestiunea datoriilor de războiu americane.

Unite va avea o înrăurire deosebită asupra creditului României⁹⁵. În ziua următoare, când Titulescu pregătea raportul care urma a-i fi prezentat lui Vintilă Brătianu⁹⁶, "Viitorul" revenea asupra aceluiași subiect, pretinzând că "Acordul încheiat la Washington, privitor la aranjarea datoriilor noastre de război în America, este un fapt de o însemnătate fundamentală pentru întreaga operă de consolidare financiară realizată de România în ultimii patru ani. Însemnătatea acestui acord este sporită de condițiunile excepționale de avantajoase acordate României (subl. Gh.I.F.) (...), marcând o etapă nouă în opera de consolidare a României, (...) menit a avea o repercusiune binefăcătoare asupra creditului nostru în

urma politicei și gospodăriei cumiști a guvernului actual, a fost prezentată ca un simplu fapt divers". Răspunzând aceluiași imputații, Vintilă Brătianu declara că "regularea datoriilor noastre de război în Statele-Unite - deși cuantumul acestor datorii este relativ mic în comparație cu acelea pe care le avem în Anglia și Franța - are o însemnătate deosebită. Se înlătură, în primul rând, o nedumerire pe care la un moment dat marea republică a avut-o asupra intențiilor României de a fi un debitor care să-și ție angajamentele, iar în al doilea rând, prin soluțiile luate, se recunosc dificultățile pe care le are România în opera ei de consolidare financiară - dificultăți datorite războiului dus în condiții excepționale de grele și totdeauna deprecierei monetare suferită după război". În încheierea considerațiilor sale, ministrul de Finanțe a ținut numai decît să precizeze că "trebuie să fim recunoscători Comisiei române prezidată de d. Titulescu și ajutată de d-l Eftimie Antonescu, care a știut să susție cu atîta documentare și inimă punctul de vedere românesc"⁹⁹. În ziua în care "Viitorul" publica acest interviu, Nicolae Titulescu era felicitat în mod special de același Vintilă Brătianu, dar și de I.G. Duca sau de unii diplomați și prieteni¹⁰⁰.

Două zile mai tîrziu, "Viitorul" revenea asupra evenimentului considerat atît de important, informându-și cititorii că prin semnarea acordului americano - român, "această mare și însemnată problemă a regulării datoriilor noastre în Statele-Unite este definitiv rezolvată în mod favorabil. Se știe că tratativele au urmat în modul cel mai amical și delegații americani - ținînd seama de capacitatea de plată a României în primii ani - au consimțit la o reducere a anuităților, astfel că echilibrul bugetar nu va fi compromis prin înscrierea noilor anuități, care nu vor împovăra prea mult bugetul. Odată cu această operațiune, favorabilă pentru ambele părți, creditul României este pe deplin restabilit și noi perspective de viitor i se deschid"¹⁰¹.

Printre alte evenimente prilejuate de semnarea acordului avut în vedere - moment surprinzător de exagerat - se cuvin a fi menționate și numeroasele întrevederi protocolare pe care le-a avut Titulescu între 5 și 12 decembrie 1925¹⁰², considerate a fi importante atît pentru diplomația momentului, cît și pentru afirmarea României în spațiul relațiilor internaționale.

În tot acest timp, în țară, "Viitorul" continua a informa opinia publică românească asupra a ceea ce se pretindea a fi marele succes diplomatic al lui Nicolae Titulescu. "În ce privește condițiunile avantajoase acordate României, ținea să releve cunoscutul oficios al PNL, trebuie să relevăm meritele ce revin șefului delegațiunii noastre d-l N. Titulescu, care, secondat de d-l Eftimie Antonescu, ca și de ceilalți membri ai delegațiunii, a depus o activitate laborioasă și a susținut interesele României cu o competență și cu un talent care au contribuit într-o largă măsură la clarificarea problemelor în discuțiune și la obținerea condițiunilor care fac succesul acordului încheiat. La serviciile mari pe care d-l N. Titulescu le-a adus țării de când e ministru la Londra, în apărarea intereselor și a problemelor românești ce s-au pus

⁹⁹ Ion Totu, „Acordul cu America, Interviu cu d. Vintilă I. Brătianu, Ministrul Finanțelor”, în "Viitorul", 6 decembrie 1925, p. 1.

¹⁰⁰ George G. Potra, op. cit., p. 175.

¹⁰¹ „Semnarea protocolului de la Washington”, în "Viitorul", 8 decembrie 1925, p. 3.

¹⁰² George G. Potra, op. cit., pp. 175 - 181.

urma politicei și gospodăriei cumiști a guvernului actual, a fost prezentată ca un simplu fapt divers". Răspunzând aceluiași imputații, Vintilă Brătianu declara că "regularea datoriilor noastre de război în Statele-Unite - deși cuantumul acestor datorii este relativ mic în comparație cu acelea pe care le avem în Anglia și Franța - are o însemnătate deosebită. Se înlătură, în primul rând, o nedumerire pe care la un moment dat marea republică a avut-o asupra intențiilor României de a fi un debitor care să-și ție angajamentele, iar în al doilea rând, prin soluțiile luate, se recunosc dificultățile pe care le are România în opera ei de consolidare financiară - dificultăți datorite războiului dus în condiții excepționale de grele și totdeauna deprecierei monetare suferită după război". În încheierea considerațiilor sale, ministrul de Finanțe a ținut numai decît să precizeze că "trebuie să fim recunoscători Comisiei române prezidată de d. Titulescu și ajutată de d-l Eftimie Antonescu, care a știut să susție cu atîta documentare și inimă punctul de vedere românesc"⁹⁹. În ziua în care "Viitorul" publica acest interviu, Nicolae Titulescu era felicitat în mod special de același Vintilă Brătianu, dar și de I.G. Duca sau de unii diplomați și prieteni¹⁰⁰.

Două zile mai tîrziu, "Viitorul" revenea asupra evenimentului considerat atît de important, informându-și cititorii că prin semnarea acordului americano - român, "această mare și însemnată problemă a regulării datoriilor noastre în Statele-Unite este definitiv rezolvată în mod favorabil. Se știe că tratativele au urmat în modul cel mai amical și delegații americani - ținînd seama de capacitatea de plată a României în primii ani - au consimțit la o reducere a anuităților, astfel că echilibrul bugetar nu va fi compromis prin înscrierea noilor anuități, care nu vor împovăra prea mult bugetul. Odată cu această operațiune, favorabilă pentru ambele părți, creditul României este pe deplin restabilit și noi perspective de viitor i se deschid"¹⁰¹.

Printre alte evenimente prilejuate de semnarea acordului avut în vedere - moment surprinzător de exagerat - se cuvin a fi menționate și numeroasele întrevederi protocolare pe care le-a avut Titulescu între 5 și 12 decembrie 1925¹⁰², considerate a fi importante atît pentru diplomația momentului, cît și pentru afirmarea României în spațiul relațiilor internaționale.

În tot acest timp, în țară, "Viitorul" continua a informa opinia publică românească asupra a ceea ce se pretindea a fi marele succes diplomatic al lui Nicolae Titulescu. "În ce privește condițiunile avantajoase acordate României, ținea să releve cunoscutul oficios al PNL, trebuie să relevăm meritele ce revin șefului delegațiunii noastre d-l N. Titulescu, care, secondat de d-l Eftimie Antonescu, ca și de ceilalți membri ai delegațiunii, a depus o activitate laborioasă și a susținut interesele României cu o competență și cu un talent care au contribuit într-o largă măsură la clarificarea problemelor în discuțiune și la obținerea condițiunilor care fac succesul acordului încheiat. La serviciile mari pe care d-l N. Titulescu le-a adus țării de când e ministru la Londra, în apărarea intereselor și a problemelor românești ce s-au pus

înaintea diferitelor conferințe internaționale, se adaogă astăzi strălucita susținere a intereselor României în aranjarea datoriilor noastre în America.

În privința consecințelor acordului dela Washington asupra creditului României în străinătate, aceste consecințe sunt de o însemnătate incontestabilă. Acordul dela Washington consfințește rodnicia eforturilor făcute de România în marea și dificilă operă de consolidare economică și financiară ce a întreprins-o și a realizat-o prin propriile ei forțe. (...) Creditul României apare acum ca (sic!) ceea ce trebuie să fie acest credit: un corolar al muncii, al spiritului de ordine și de bună gospodărie, al realităților și al avuțiilor ce reprezintă România¹⁰³.

Tonul acestui text ziaristic surprinde prin accentele sale emfaticе, care, în loc să eludeze compromisiurile, așa cum se încerca, invita la circumspecție. Evitarea chestiunilor concrete lăsa a se înțelege că, în principiu, "cazul" a fost închis, fapt care putea fi considerat o reușită a diplomației bucureștene. Evitarea sau estomparea nemulțumirilor părea a fi cea mai potrivită reacție oficială. În plus, suma în discuție nu era una care să reclame prea multe explicații.

Discuțiile provocate de încheierea protocolului româno-american surprind și azi prin accentele lor emfaticе și evitarea chestiunilor concrete, reclamate, în mod firesc, de explicarea "evenimentului" avut în vedere. La Washington, așa cum a recunoscut în trecere Nicolae Titulescu, delegația pe care a condus-o a fost pusă în fața unei situații delicate, întrucât SUA fixase deja suma de restituit și condițiile închiderii "cazului". Cei care au decis au fost, înainte de toate, diplomații și finanștii americani. Chiar și deplasarea la Washington a fost precipitată întrucâtva de presiunile diplomatice și cele ale presei de dincolo de Ocean. Așa cum reiese din "The New York Times", discuțiile purtate de cele două delegații au avut în vedere un set de propuneri avansate de americani, în virtutea contextului și a condițiilor acordării împrumutului. Suma avută în vedere nu intra în discuție, întrucât creditorul dispunea de toate documentele semnate la data perfectării împrumutului.

Cercurile guvernamentale ale momentului au prezentat acordul în discuție în așa fel încât el să pară un "succes" al guvernului Ion I.C. Brătianu, deci o reușită liberală, adică politică. Realizarea în sine a fost, de fapt, una care a aparținut, în cea mai mare parte, diplomației americane. Înțelegerile de moment, acceptate ca urmare a propunerilor specialiștilor români, nu au modificat spiritul și nici datele fundamentale ale acordului. Dar, întrucât Titulescu a condus delegația română, însușindu-și reușitele și limitele documentului semnat la 4 decembrie 1925, perfectarea acestei înțelegeri îi aparține, neîndoielnic și într-o măsură decisivă, lui. Și nu oricum, ci ca șef al delegației desemnate să soluționeze acest "caz".

La 10 decembrie 1925, "The New York Times" anunța că, în ziua precedentă, "un pasager de pe **Berengaria**, care a plecat ieri către Southampton, era Prințul Anton Bibescu, ministrul român în această țară. Cu el era Comisia Datoriilor de Război ale României, condusă de Eftimie Antonescu"¹⁰⁴. În aceeași zi, "Viitorul", nemulțumit de o interpelare făcută în Parlamentul român de către Virgil Madgearu, apela, surprinzător, la un ton nepotrivit, pretinzând că acesta "a vorbit cum vorbește

¹⁰³ "Acordul de la Washington. Creditul României", în "Viitorul", 10 decembrie 1925, p. 1.

¹⁰⁴ "Prince Bibesco Sails", în "The New York Times", 10 decembrie 1925, p. 2.

înaintea diferitelor conferințe internaționale, se adaogă astăzi strălucita susținere a intereselor României în aranjarea datoriilor noastre în America.

În privința consecințelor acordului dela Washington asupra creditului României în străinătate, aceste consecințe sunt de o însemnătate incontestabilă. Acordul dela Washington consfințește rodnicia eforturilor făcute de România în marea și dificilă operă de consolidare economică și financiară ce a întreprins-o și a realizat-o prin propriile ei forțe. (...) Creditul României apare acum ca (sic!) ceea ce trebuie să fie acest credit: un corolar al muncii, al spiritului de ordine și de bună gospodărie, al realităților și al avuțiilor ce reprezintă România¹⁰³.

Tonul acestui text ziaristic surprinde prin accentele sale emfaticе, care, în loc să eludeze compromisiurile, așa cum se încerca, invita la circumspecție. Evitarea chestiunilor concrete lăsa a se înțelege că, în principiu, "cazul" a fost închis, fapt care putea fi considerat o reușită a diplomației bucureștene. Evitarea sau estomparea nemulțumirilor părea a fi cea mai potrivită reacție oficială. În plus, suma în discuție nu era una care să reclame prea multe explicații.

Discuțiile provocate de încheierea protocolului româno-american surprind și azi prin accentele lor emfaticе și evitarea chestiunilor concrete, reclamate, în mod firesc, de explicarea "evenimentului" avut în vedere. La Washington, așa cum a recunoscut în trecere Nicolae Titulescu, delegația pe care a condus-o a fost pusă în fața unei situații delicate, întrucât SUA fixase deja suma de restituit și condițiile închiderii "cazului". Cei care au decis au fost, înainte de toate, diplomații și finanștii americani. Chiar și deplasarea la Washington a fost precipitată întrucâtva de presiunile diplomatice și cele ale presei de dincolo de Ocean. Așa cum reiese din "The New York Times", discuțiile purtate de cele două delegații au avut în vedere un set de propuneri avansate de americani, în virtutea contextului și a condițiilor acordării împrumutului. Suma avută în vedere nu intra în discuție, întrucât creditorul dispunea de toate documentele semnate la data perfectării împrumutului.

Cercurile guvernamentale ale momentului au prezentat acordul în discuție în așa fel încât el să pară un "succes" al guvernului Ion I.C. Brătianu, deci o reușită liberală, adică politică. Realizarea în sine a fost, de fapt, una care a aparținut, în cea mai mare parte, diplomației americane. Înțelegerile de moment, acceptate ca urmare a propunerilor specialiștilor români, nu au modificat spiritul și nici datele fundamentale ale acordului. Dar, întrucât Titulescu a condus delegația română, însușindu-și reușitele și limitele documentului semnat la 4 decembrie 1925, perfectarea acestei înțelegeri îi aparține, neîndoielnic și într-o măsură decisivă, lui. Și nu oricum, ci ca șef al delegației desemnate să soluționeze acest "caz".

La 10 decembrie 1925, "The New York Times" anunța că, în ziua precedentă, "un pasager de pe **Berengaria**, care a plecat ieri către Southampton, era Prințul Anton Bibescu, ministrul român în această țară. Cu el era Comisia Datoriilor de Război ale României, condusă de Eftimie Antonescu"¹⁰⁴. În aceeași zi, "Viitorul", nemulțumit de o interpelare făcută în Parlamentul român de către Virgil Madgearu, apela, surprinzător, la un ton nepotrivit, pretinzând că acesta "a vorbit cum vorbește

¹⁰³ "Acordul de la Washington. Creditul României", în "Viitorul", 10 decembrie 1925, p. 1.

¹⁰⁴ "Prince Bibesco Sails", în "The New York Times", 10 decembrie 1925, p. 2.

totdeauna: veninos". Obiecția avansată la adresa parlamentarului național-țărănist era făcută publică, așa cum recunoștea ziarul liberal, "tocmai în ziua când de la Washington telegramele aduceau știrea încheierii aranjamentului pentru plata datoriei de războiu în America, iar Consiliul de miniștri, în urma expozeului d-lui Vintilă Brătianu, aproba acest aranjament". O asemenea coincidență, pretindea acel oficios, "explică pe deplin izbânda politicii financiare a d-lui Vintilă Brătianu, care a știut cu o neștirbită autoritate morală să impună nu numai sacrificii, dar și convingerea că ele sunt necesare și folosite în interesul superior al țării!"¹⁰⁵. Tot în ziua de 10 decembrie 1925, "Viitorul" observa că "Oficiosul averescan **Îndreptarea**, voind să înceapă o polemică de partid în chestiunea acordului de la Washington, da dovadă de o rea credință mai mare chiar decât a «anumitei prese». (...) Îndreptarea comite un fals cu bună-știință și procedeul e desigur condamnat"¹⁰⁶. În ziua următoare, același cotidian atrăgea atenția asupra faptului că atitudinea partidelor politice "față de problemele mari ale țării" a fost discutată mereu. "Este vorba, bine înțeles - își nuanța autorul remarca -, de acele chestiuni cari nu au caracter politic, ci, stând deasupra polemicelor și disensiunilor de partid, reclamă în jurul apărării lor manifestarea sentimentului de solidaritate națională la toți cei cari pretind că vor să-și slujească țara".

Dar presa partidelor de opoziție, continua același comentator, abordează, într-o manieră "vinovată", "două mari chestiuni de ordin financiar: acordul de la Washington, pentru regularea datoriilor noastre de războiu în Statele Unite, și situațiunea României față de chestiunea datoriilor și obligațiilor Statelor succesoriale ale fostului imperiu Austro-Ungar". Concluzia pe care o sugera autorul acestui articol de fond al "Viitorului" era aceea că problemele mari ale țării nu trebuie coborâte în lupte de partid¹⁰⁷. Peste două zile, aceeași publicație relua cruciada sa cu accesul articol de fond al "Viitorului" era aceea că problema mari ale țării nu trebuie succesoriale ale fostului imperiu Austro-Ungar". Concluzia pe care o sugera autorul situațiunea României față de chestiunea datoriilor și obligațiilor Statelor Washington, pentru regularea datoriilor noastre de războiu în Statele Unite, și manieră "vinovată", "două mari chestiuni de ordin financiar: acordul de la Washington, pentru regularea datoriilor noastre de războiu în Statele Unite, și Dar presa partidelor de opoziție, continua același comentator, abordează, într-o să-și slujească țara".

lor manifestarea sentimentului de solidaritate națională la toți cei cari pretind că vor ci, stând deasupra polemicelor și disensiunilor de partid, reclamă în jurul apărării înțeles - își nuanța autorul remarca -, de acele chestiuni cari nu au caracter politic, politice "față de problemele mari ale țării" a fost discutată mereu. "Este vorba, bine următoare, același cotidian atrăgea atenția asupra faptului că atitudinea partidelor comite un fals cu bună-știință și procedeul e desigur condamnat"¹⁰⁶. În ziua dovadă de o rea credință mai mare chiar decât a «anumitei prese». (...) Îndreptarea voind să înceapă o polemică de partid în chestiunea acordului de la Washington, da ziua de 10 decembrie 1925, "Viitorul" observa că "Oficiosul averescan **Îndreptarea**, convingerea că ele sunt necesare și folosite în interesul superior al țării"¹⁰⁵. Tot în a știut cu o neștirbită autoritate morală să impună nu numai sacrificii, dar și oficios, "explică pe deplin izbânda politicii financiare a d-lui Vintilă Brătianu, care Vintilă Brătianu, aproba acest aranjament". O asemenea coincidență, pretindea acel datoriei de războiu în America, iar Consiliul de miniștri, în urma expozeului d-lui Washington telegramele aduceau știrea încheierii aranjamentului pentru plata făcută publică, așa cum recunoștea ziarul liberal, "tocmai în ziua când de la

La data când un important personaj al aceluși context politic avansa asemenea considerații, care, totuși, dincolo de tonul lor voit vexatoriu, nu inventau ceva plecând de la considerații fanteziste, Nicolae Titulescu îi telegrafia lui Vintilă Brătianu, informându-l că în ziua precedentă s-au încheiat toate lucrările reclamate de semnarea și aplicarea convenției din 4 decembrie 1926. În seara aceleiași zile, el urma plece către New York City, dar nu înainte de a face un schimb de scrisori cu

La data când un important personaj al aceluși context politic avansa asemenea considerații, care, totuși, dincolo de tonul lor voit vexatoriu, nu inventau ceva plecând de la considerații fanteziste, Nicolae Titulescu îi telegrafia lui Vintilă Brătianu, informându-l că în ziua precedentă s-au încheiat toate lucrările reclamate de semnarea și aplicarea convenției din 4 decembrie 1926. În seara aceleiași zile, el urma plece către New York City, dar nu înainte de a face un schimb de scrisori cu

La data când un important personaj al aceluși context politic avansa asemenea considerații, care, totuși, dincolo de tonul lor voit vexatoriu, nu inventau ceva plecând de la considerații fanteziste, Nicolae Titulescu îi telegrafia lui Vintilă Brătianu, informându-l că în ziua precedentă s-au încheiat toate lucrările reclamate de semnarea și aplicarea convenției din 4 decembrie 1926. În seara aceleiași zile, el urma plece către New York City, dar nu înainte de a face un schimb de scrisori cu

¹⁰⁵ "Două concepții", în "Viitorul", 10 decembrie 1925, p. 1.

¹⁰⁶ "Tot acordul de la Washington", în "Viitorul", 10 decembrie 1925, p. 3.

¹⁰⁷ "Interesele țării și polemicile de partid", în "Viitorul", 11 decembrie 1925, p. 1.

¹⁰⁸ "Sfârșiri zadarnice. În chestia acordului dela Washington", în "Viitorul", 13 decembrie 1925, p. 3.

Andrew W. Mellon, mulțumindu-i pentru "înțelegerea condițiilor speciale României, care au permis acordarea ușurințelor de plată". Oficialul american, la rândul său, recunoștea importanța documentului în discuție, considerând că documentul respectiv ar putea duce "la stabilirea unor relații mai strânse între România și Statele Unite"¹⁰⁹.

Dincolo de considerațiile de moment, situaționale, adeseori, se cuvine să recunoaștem că soluționarea "dosarului" datoriilor de război ale României către SUA nu mai putea fi amânată, fără a atrage după sine consecințe greu de evaluat atunci. America devenise, odată cu încheierea războiului, o putere greu de comparat, a cărei solicititudine era căutată de toți posibilii ei parteneri diplomatici sau comerciali.

La 14 decembrie 1925, Titulescu îi informă ape I.G. Duca și Vintilă Brătianu că va merge pentru o săptămână la New York City, iar după aceea va pleca, împreună cu câțiva dintre membrii delegației pe care o conducea, "să vedem pe românii din Cleveland, Detroit și aiurea"¹¹⁰. Înainte de plecare, i-a contactat pe unii oficiali ai câtorva bănci și pe diferiți financieri americani, ocazie cu care a constatat că România nu era cunoscută în cercurile financiare ale Lumii Noi și că nu se întreprindea nimic pentru normalizarea unei stări de fapt care nu concorda cu interesele naționale¹¹¹.

Revenind, încă o dată, la tema datoriilor de război ale României către SUA, organul de presă liberal respingea afirmațiile cotidianului Partidului Poporului, care "afirmă din nou că aranjamentul datoriilor noastre în Statele-Unite ar fi dezastruos pentru țară"¹¹².

La 18 decembrie 1925, "The New York Times" își informa cititorii că Nicolae Titulescu a fost desemnat să conducă misiunea care va negocia consolidarea datoriei de război a României față de Marea Britanie¹¹³. Șase zile mai târziu, diplomatul menționat expedia o telegramă către Legația română din Londra, anunțându-și programul imediat următor: o vizită în Canada, o întâlnire cu românii americani, pentru ca la 9 ianuarie să se îmbarce la New York City pe **Berengaria**, urmând a ajunge la Londra șase zile mai târziu¹¹⁴. Cu trei zile mai înainte îi scrisese, din New York City, lui Vintilă Brătianu, informându-l că ar fi bucuros să-l întâlnească "la Londra sau Paris, îndată ce mă voi înapoia în Europa, fiind foarte util să vă expun direct situațiunea din America. Părăsim New York peste câteva zile. Mergem întâi în Canada, unde consider de datoria mea ca ministru al României la Londra să mă prezint guvernului, fiind numai la o noapte distanță. Vizita oficială a fost fixată, preciza el, prin Ambasadorul Angliei, la 28 decembrie. Va fi prilejul să mulțumim pentru consolidarea bonurilor de tezaur, cu atât mai mult cu cât Canada este martorul nostru în America pentru regularitatea împlinirii aranjamentelor luate", preciza el. "Din Canada vom trece prin orașele unde sunt români din Ardeal care m-

¹⁰⁹ Gheorghe Buzatu, *op. cit.*, p. 422. Vezi și George G. Potra, *op. cit.*, pp. 175 - 178.

¹¹⁰ Gheorghe Buzatu, *op. cit.*, p. 423.

¹¹¹ *Ibidem*.

¹¹² "Iarși datoriile americane", în "Viitorul", 15 decembrie 1925, p. 3.

¹¹³ "Romania Soon to Fund Its Debt to Britain", în "The New York Times", 18 decembrie 1925, p. 12.

¹¹⁴ Gheorghe Buzatu, *op. cit.*, p. 424.

Andrew W. Mellon, mulțumindu-i pentru "înțelegerea condițiilor speciale României, care au permis acordarea ușurințelor de plată". Oficialul american, la rândul său, recunoștea importanța documentului în discuție, considerând că documentul respectiv ar putea duce "la stabilirea unor relații mai strânse între România și Statele Unite"¹⁰⁹.

Dincolo de considerațiile de moment, situaționale, adeseori, se cuvine să

recunoaștem că soluționarea "dosarului" datoriilor de război ale României către SUA nu mai putea fi amânată, fără a atrage după sine consecințe greu de evaluat atunci. America devenise, odată cu încheierea războiului, o putere greu de comparat, a cărei solicititudine era căutată de toți posibilii ei parteneri diplomatici sau comerciali.

La 14 decembrie 1925, Titulescu îi informă ape I.G. Duca și Vintilă Brătianu că va merge pentru o săptămână la New York City, iar după aceea va pleca, împreună cu câțiva dintre membrii delegației pe care o conducea, "să vedem pe românii din Cleveland, Detroit și aiurea"¹¹⁰. Înainte de plecare, i-a contactat pe unii oficiali ai

România nu era cunoscută în cercurile financiare ale Lumii Noi și că nu se întreprindea nimic pentru normalizarea unei stări de fapt care nu concorda cu interesele naționale¹¹¹.

Revenind, încă o dată, la tema datoriilor de război ale României către SUA,

organul de presă liberal respingea afirmațiile cotidianului Partidului Poporului, care "afirmă din nou că aranjamentul datoriilor noastre în Statele-Unite ar fi dezastruos pentru țară"¹¹².

La 18 decembrie 1925, "The New York Times" își informa cititorii că Nicolae Titulescu a fost desemnat să conducă misiunea care va negocia consolidarea datoriei de război a României față de Marea Britanie¹¹³. Șase zile mai târziu, diplomatul

menționat expedia o telegramă către Legația română din Londra, anunțându-și programul imediat următor: o vizită în Canada, o întâlnire cu românii americani, pentru ca la 9 ianuarie să se îmbarce la New York City pe **Berengaria**, urmând a ajunge la Londra șase zile mai târziu¹¹⁴. Cu trei zile mai înainte îi scrisese, din New York City, lui Vintilă Brătianu, informându-l că ar fi bucuros să-l întâlnească "la Londra sau Paris, îndată ce mă voi înapoia în Europa, fiind foarte util să vă expun direct situațiunea din America. Părăsim New York peste câteva zile. Mergem întâi în Canada, unde consider de datoria mea ca ministru al României la Londra să mă prezint guvernului, fiind numai la o noapte distanță. Vizita oficială a fost fixată, preciza el, prin Ambasadorul Angliei, la 28 decembrie. Va fi prilejul să mulțumim pentru consolidarea bonurilor de tezaur, cu atât mai mult cu cât Canada este martorul nostru în America pentru regularitatea împlinirii aranjamentelor luate",

preciza el. "Din Canada vom trece prin orașele unde sunt români din Ardeal care m-

¹⁰⁹ Gheorghe Buzatu, *op. cit.*, p. 422. Vezi și George G. Potra, *op. cit.*, pp. 175 - 178.

¹¹⁰ Gheorghe Buzatu, *op. cit.*, p. 423.

¹¹¹ *Ibidem*.

¹¹² "Iarși datoriile americane", în "Viitorul", 15 decembrie 1925, p. 3.

¹¹³ "Romania Soon to Fund Its Debt to Britain", în "The New York Times", 18 decembrie 1925, p. 12.

¹¹⁴ Gheorghe Buzatu, *op. cit.*, p. 424.

au invitat. Sărbătorile Crăciunului întrerupând programul, vom pleca abia la 9
ianuarie cu „Berengaria”. Vom fi la Londra la 15 ianuarie”¹¹⁵.

Deși misiunea sa în America se încheiase, iar rezultatele nu păreau a-i

nemulțumi pe oficialii de la București, Titulescu nu a putut trece indiferent peste
"incidentul" cu Anton Bibescu, deși, finalmente, a fost adoptat punctul de vedere
susținut de el și, în consecință, omologul său se va vedea pus în situația de a

demisiona. La 25 decembrie 1925, expediindu-i o telegramă ministrului român de
Externe, Titulescu continua a-l detracta pe Bibescu, pretinzând că nu a făcut nimic
"pentru susținerea punctului de vedere românesc" și de aceea România continua a

rămâne o necunoscută dincolo de Ocean. Convingerea sa, împărtășită ministrului de
Externe, ajunsese a fi aceea că Bibescu trebuia demis¹¹⁶. O asemenea sugestie, care
era de fapt o intrigă surprinzătoare - greu de acceptat, dar aproape imposibil de

justificat -, a provocat reacții firești și justificate, bineînțele. N. Iorga, de pildă,
însemna, la 29 decembrie 1925, că "Titulescu cere izgonirea de la Washington a lui
Anton Bibescu, care l-ar fi deservit în chestia datorilor americane"¹¹⁷. Și, în mod

sigur, nu doar Iorga gândea așa, chiar dacă atitudinea sa părea a fi determinată de
relația de moment cu Titulescu, nu de ceea ce i s-a întâmplat lui Bibescu. Mihail
Manoilescu, așa cum a observat George G. Potra, a reacționat la fel, dar atitudinea sa

nu trebuie dezavuată numai pentru că era contrară aceleia manifestată de Titulescu,
dominat de o supraestimare a dimensiunilor propriei sale personalități¹¹⁸.

În mai 1926, aflat la Roma, Mihail Manoilescu va reveni asupra acestei
controverse, notând că el a rezolvat chestiunea datoriei de război a României față de
Italia, astfel încât, "în afara unei reduceri substanțiale și a unei eșalonări pe 50 de

ani, am obținut să se calculeze o dobândă de abia 1,59%"¹¹⁹. Recent, Ion Stanciu,
abordând această controversă, observa că Titulescu "spera, evident, să obțină în
viațoare negocieri un aranjament chiar foarte favorabil României, dar sondajele

prelabile ale ministrului român la Washington, Anton Bibescu, și ale însărcinatului
cu afaceri F. Nano, din aprilie - mai 1925, nu păreau să îndreptățescă deloc o
asemenea speranță. Tonul interlocutorilor lor din Departamentul de Stat îi

impresionase prin răceala lui, iar opiniile celor doi diplomați români, după un lung
contact cu oficialii din Washington, înclinau acum să dea dreptate criticilor politiciii
lui Vintilă Brătianu, considerând argumentele lui Nicolae Titulescu inadecvate, în

situația dată".

Consolidarea datoriei de război a României față de America nu era, în 1925, o

problemă simplă, deci ușor de soluționat. Amânarea ei ridica multe semen de
întrebare, din sfera relațiilor Americano - române, care deveniseră, odată cu
încheierea războiului, mai importante chiar decât unele dintre cele cu lumea

115 Nicolae Titulescu, *Documente diplomatice*, redactor responsabil George Macovescu, București, EP,
1967, p. 189 - 190.

116 Gheorghe Buzatu, *op. cit.*, p. 425.

117 N. Iorga, *Memorii (Agonia regală și speranța)*, Volumul V, București, edit. "Națională" S. Ciornei,
1932, p. 79.

118 George G. Potra, *op. cit.*, p. 175.

119 Mihail Manoilescu, *Memorii*, I, ediție îngrijită, prefață, note și indice de Valeriu Dinu, București, EE,
1993, p. 65.

au invitat. Sărbătorile Crăciunului întrerupând programul, vom pleca abia la 9
ianuarie cu „Berengaria”. Vom fi la Londra la 15 ianuarie”¹¹⁵.

Deși misiunea sa în America se încheiase, iar rezultatele nu păreau a-i
nemulțumi pe oficialii de la București, Titulescu nu a putut trece indiferent peste
"incidentul" cu Anton Bibescu, deși, finalmente, a fost adoptat punctul de vedere
susținut de el și, în consecință, omologul său se va vedea pus în situația de a
demisiona. La 25 decembrie 1925, expediindu-i o telegramă ministrului român de
Externe, Titulescu continua a-l detracta pe Bibescu, pretinzând că nu a făcut nimic
"pentru susținerea punctului de vedere românesc" și de aceea România continua a
rămâne o necunoscută dincolo de Ocean. Convingerea sa, împărtășită ministrului de
Externe, ajunsese a fi aceea că Bibescu trebuia demis¹¹⁶. O asemenea sugestie, care
era de fapt o intrigă surprinzătoare - greu de acceptat, dar aproape imposibil de
justificat -, a provocat reacții firești și justificate, bineînțele. N. Iorga, de pildă,
însemna, la 29 decembrie 1925, că "Titulescu cere izgonirea de la Washington a lui
Anton Bibescu, care l-ar fi deservit în chestia datorilor americane"¹¹⁷. Și, în mod
sigur, nu doar Iorga gândea așa, chiar dacă atitudinea sa părea a fi determinată de
relația de moment cu Titulescu, nu de ceea ce i s-a întâmplat lui Bibescu. Mihail
Manoilescu, așa cum a observat George G. Potra, a reacționat la fel, dar atitudinea sa
nu trebuie dezavuată numai pentru că era contrară aceleia manifestate de Titulescu,
dominat de o supraestimare a dimensiunilor propriei sale personalități¹¹⁸.

În mai 1926, aflat la Roma, Mihail Manoilescu va reveni asupra acestei
controverse, notând că el a rezolvat chestiunea datoriei de război a României față de
Italia, astfel încât, "în afara unei reduceri substanțiale și a unei eșalonări pe 50 de
ani, am obținut să se calculeze o dobândă de abia 1,59%"¹¹⁹. Recent, Ion Stanciu,
abordând această controversă, observa că Titulescu "spera, evident, să obțină în
viațoare negocieri un aranjament chiar foarte favorabil României, dar sondajele
prelabile ale ministrului român la Washington, Anton Bibescu, și ale însărcinatului
cu afaceri F. Nano, din aprilie - mai 1925, nu păreau să îndreptățescă deloc o
asemenea speranță. Tonul interlocutorilor lor din Departamentul de Stat îi
impresionase prin răceala lui, iar opiniile celor doi diplomați români, după un lung
contact cu oficialii din Washington, înclinau acum să dea dreptate criticilor politiciii
lui Vintilă Brătianu, considerând argumentele lui Nicolae Titulescu inadecvate, în
situația dată".

Consolidarea datoriei de război a României față de America nu era, în 1925, o
problemă simplă, deci ușor de soluționat. Amânarea ei ridica multe semen de
întrebare, din sfera relațiilor Americano - române, care deveniseră, odată cu
încheierea războiului, mai importante chiar decât unele dintre cele cu lumea

¹¹⁵ Nicolae Titulescu, *Documente diplomatice*, redactor responsabil George Macovescu, București, EP,
1967, p. 189 - 190.

¹¹⁶ Gheorghe Buzatu, *op. cit.*, p. 425.

¹¹⁷ N. Iorga, *Memorii (Agonia regală și speranța)*, Volumul V, București, edit. "Națională" S. Ciornei,
1932, p. 79.

¹¹⁸ George G. Potra, *op. cit.*, p. 175.

¹¹⁹ Mihail Manoilescu, *Memorii*, I, ediție îngrijită, prefață, note și indice de Valeriu Dinu, București, EE,
1993, p. 65.

europăeană. Judecând contextul diplomatic din această perspectivă, unii observatori politici recomandau, așa cum observa Ion Stanciu, soluționarea datoriei de război față de Lumea Nouă fără condiții, *"dacă vrem să salvăm ce ne-a mai rămas din prestigiul nostru financiar în America și să vindecăm rana amorului propriu american"*, întrucât, eludând sau refuzând această soluție, care contravenea, din nefericire, intereselor României aceluși timp, *"vor trece generații până vom câștiga simpatiile și prestigiul pierdut"*. Îndoiindu-se de exigența acestei soluții imperative, atrăgea atenția un cunoscător al acestei chestiuni, *"Titulescu rămânea totuși încrezător că-și putea servi țara mai bine, deși era foarte convins că negocierile nu aveau să fie deloc ușoare"*¹²⁰.

Presa românească a timpului, cu excepția celei liberale, nu s-a arătat entuziasmată de stipulațiile acordului încheiat cu SUA, în chestiunea datoriilor de război care urmau a fi plătite de București Lumii Noi. Reacionând împotriva acelor ziare care nu se declarau de acord cu soluția la care tocmai se ajunsese, *"Viitorul"* se pretindea, la 15 decembrie 1925, surprins de faptul că *"Îndreptarea" - "afirmă din nou că aranjamentul datoriilor noastre în Statele Unite ar fi dezastruos pentru țară"*¹²¹. Articolul de fond, publicat de oficiul liberal în ziua de 30 decembrie 1925, pretindea că politica financiară a României din ultimii patru ani era cunoscută peste hotare. Presa de peste Ocean, observa autorul textului respectiv, a prezentat expozeul organizat de asociația bancherilor americani în legătură cu *"sforțările serioase făcute de România pentru echilibrarea bugetului și punerea la ordine a finanțelor sale"*, semnalând că *"în curs de trei ani guvernul a reușit să echilibreze bugetul fără să recurgă la noi emisiuni de monedă de hârtie"*. Aceste remarci, sublinia *"Viitorul"*, *"merită a fi reținute ca o manifestațiune de o deosebită importanță pentru creditul României în afară"*¹²².

În aceeași zi, Nicolae Titulescu îi expedia o telegramă lui I.G. Duca, informându-l asupra programului delegației române în cursul vizitelor ce urmau a fi făcute la Montreal și Detroit¹²³.

Interesat de ecoul internațional al convenției intervenite între România și America, cotidianul liberal își informa cititorii asupra faptului că *"Dimineața"* a reprodus unele aprecieri apărute în *"The Cleveland Times"*, despre *"aranjarea datoriei României în America"*. *"Ceea ce contează, scrie ziarul american, este că încă una dintre națiunile europene și-a aranjat obligațiunile în mod cinstit și fără să ceară favoruri speciale. Delegații ei n-au cerut să fie lăsați a plăti după capacitatea de plată a țării. Ca și delegații cehoslovaci, dânsii au cerut pur și simplu să li se facă totalul. După aceea s-au oferit să plătească"*¹²⁴. Avansând aceste considerații, *"Viitorul"* conchidea că în străinătate aranjamentul datoriilor de război ale României către America este prezentat ca o demonstrație de demnitate națională, în timp ce presa din țară recurgea la calomniile și dezinformări.

¹²⁰ Ion Stanciu, *op. cit.*, p. 59.

¹²¹ *"Iarăși datoriile americane"*, în *"Viitorul"*, 15 decembrie 1925, p. 3.

¹²² *"Finanța americană și situațiunea României"*, în *"Viitorul"*, 15 decembrie 1925, p. 3.

¹²³ Gheorghe Buzatu, *op. cit.*, p. 425.

¹²⁴ *"Presa străină și aranjarea datoriei României în America"*, în *"Viitorul"*, 31 decembrie 1925, p. 5.

europăeană. Judecând contextul diplomatic din această perspectivă, unii observatori politici recomandau, așa cum observa Ion Stanciu, soluționarea datoriei de război față de Lumea Nouă fără condiții, *"dacă vrem să salvăm ce ne-a mai rămas din prestigiul nostru financiar în America și să vindecăm rana amorului propriu american"*, întrucât, eludând sau refuzând această soluție, care contravenea, din nefericire, intereselor României aceluși timp, *"vor trece generații până vom câștiga simpatiile și prestigiul pierdut"*. Îndoiindu-se de exigența acestei soluții imperative, atrăgea atenția un cunoscător al acestei chestiuni, *"Titulescu rămânea totuși încrezător că-și putea servi țara mai bine, deși era foarte convins că negocierile nu aveau să fie deloc ușoare"*¹²⁰.

Presa românească a timpului, cu excepția celei liberale, nu s-a arătat entuziasmată de stipulațiile acordului încheiat cu SUA, în chestiunea datoriilor de război care urmau a fi plătite de București Lumii Noi. Reacionând împotriva acelor ziare care nu se declarau de acord cu soluția la care tocmai se ajunsese, *"Viitorul"* se pretindea, la 15 decembrie 1925, surprins de faptul că *"Îndreptarea" - "afirmă din nou că aranjamentul datoriilor noastre în Statele Unite ar fi dezastruos pentru țară"*¹²¹. Articolul de fond, publicat de oficiul liberal în ziua de 30 decembrie 1925, pretindea că politica financiară a României din ultimii patru ani era cunoscută peste hotare. Presa de peste Ocean, observa autorul textului respectiv, a prezentat expozeul organizat de asociația bancherilor americani în legătură cu *"sforțările serioase făcute de România pentru echilibrarea bugetului și punerea la ordine a finanțelor sale"*, semnalând că *"în curs de trei ani guvernul a reușit să echilibreze bugetul fără să recurgă la noi emisiuni de monedă de hârtie"*. Aceste remarci, sublinia *"Viitorul"*, *"merită a fi reținute ca o manifestațiune de o deosebită importanță pentru creditul României în afară"*¹²².

În aceeași zi, Nicolae Titulescu îi expedia o telegramă lui I.G. Duca, informându-l asupra programului delegației române în cursul vizitelor ce urmau a fi făcute la Montreal și Detroit¹²³.

Interesat de ecoul internațional al convenției intervenite între România și America, cotidianul liberal își informa cititorii asupra faptului că *"Dimineața"* a reprodus unele aprecieri apărute în *"The Cleveland Times"*, despre *"aranjarea datoriei României în America"*. *"Ceea ce contează, scrie ziarul american, este că încă una dintre națiunile europene și-a aranjat obligațiunile în mod cinstit și fără să ceară favoruri speciale. Delegații ei n-au cerut să fie lăsați a plăti după capacitatea de plată a țării. Ca și delegații cehoslovaci, dânsii au cerut pur și simplu să li se facă totalul. După aceea s-au oferit să plătească"*¹²⁴. Avansând aceste considerații, *"Viitorul"* conchidea că în străinătate aranjamentul datoriilor de război ale României către America este prezentat ca o demonstrație de demnitate națională, în timp ce presa din țară recurgea la calomniile și dezinformări.

¹²⁰ Ion Stanciu, *op. cit.*, p. 59.

¹²¹ *"Iarăși datoriile americane"*, în *"Viitorul"*, 15 decembrie 1925, p. 3.

¹²² *"Finanța americană și situațiunea României"*, în *"Viitorul"*, 15 decembrie 1925, p. 3.

¹²³ Gheorghe Buzatu, *op. cit.*, p. 425.

¹²⁴ *"Presa străină și aranjarea datoriei României în America"*, în *"Viitorul"*, 31 decembrie 1925, p. 5.

Același ziar pretindea că partidele politice componente ale "opozității unite" au inițiat o campanie "pe chestia aranjării datoriilor noastre de război în America", numindu-l pe Titulescu "farsor", "iar convenția semnată de dânsul înfățișată drept o calamitate". Totuși, se recunoștea că după semnarea convenției în discuție, asociația "«Bankers Trust Company» a publicat un comunicat prin care se recunoaște și se laudă puterea de refacere și de consolidare a Statului nostru"¹²⁵.

Sfârșitul anului 1925 a marcat o estompere a reacțiilor acuzatoare declanșate de chestiunea soluționării datoriilor de război ale României față de SUA. Indiferent cum a fost prezentat acest subiect de presa internațională, românii au urmărit cu atenție, dar și cu îngrijorare, bineînțeles, deciziile adoptate la Washington. Conștient de gravitatea chestiunii în discuție și de repercusiunile ei posibile, Titulescu afirma la sfârșitul anului 1925, pe când se afla încă dincolo de Ocean, că "o asemenea robire a României eu refuz a concepe"¹²⁶. Preîntâmpinând, până într-un punct, "robirea" avută în vedere, el s-a văzut obligat, în cele din urmă, să consimtă acceptarea unei soluții de compromis, deși nu a avut-o în vedere, probabil, în momentul în care a convenit a merge în America.

Probabil că o pregătire mai temeinică a "confruntării" avute în vedere, așa cum remarca Mihail Manoilescu, adică un specialist al domeniului, ar fi determinat acceptarea de către partenerii americani a unor soluții alternative în rezolvarea chestiunii în discuție. Dar, dincolo de o asemenea abordare - posibilă, desigur -, în intențiile factorilor de decizie bucureșteni au fost avute în vedere, încă de la început, și calcule politice, din sfera de interese a PNL. Așa se explica, probabil, eliminarea lui Anton Bibescu dintre cei îndreptățiți a fi implicați în soluționarea unei probleme foarte importante, care urma a fi decisă la Washington, DC, tocmai acolo unde el reprezenta interesele României de mai mulți ani. De altfel, Bibescu a avertizat guvernul țării sale că speranțele afișate la București nu convergeau cu intențiile oficialităților americane.

Autoritățile române, la rândul lor, nu au renunțat nici într-o asemenea conjunctură complicată la calculele de partid, în favoarea intereselor naționale. Anton Bibescu și nu numai el au avertizat autoritățile politice ale momentului asupra sortilor de reușită a intențiilor guvernului liberal. Rocada la care au recurs autoritățile politice ale momentului, prin renunțarea la serviciile lui Anton Bibescu în favoarea lui Nicolae Titulescu, nu a atras după sine rezultatele scontate. Cercurile financiare și cele politice ale Lumii Noi au devenit, imediat, mai circumspecte, considerând manevra ca fiind un avertisment care trebuia tratat cu mare circumspecție. Rezultatele unei asemenea stratageme de moment nu puteau fi, bineînțeles, decât cele presupuse. Nicolae Titulescu a făcut, desigur, tot ceea ce a considerat el necesar pentru a-și impune punctul de vedere în confruntarea cu autoritățile financiare americane, dar nu putem afirma, fără rezerve, că a reușit să soluționeze, în cea mai convenabilă manieră, chestiunea datoriilor de război ale țării sale față de SUA. Dar a provocat un diferend diplomatic reprobabil, care, chiar dacă a fost tratat cu o

Același ziar pretindea că partidele politice componente ale "opozității unite" au inițiat o campanie "pe chestia aranjării datoriilor noastre de război în America", numindu-l pe Titulescu "farsor", "iar convenția semnată de dânsul înfățișată drept o calamitate". Totuși, se recunoștea că după semnarea convenției în discuție, asociația "«Bankers Trust Company» a publicat un comunicat prin care se recunoaște și se laudă puterea de refacere și de consolidare a Statului nostru"¹²⁵.

Sfârșitul anului 1925 a marcat o estompere a reacțiilor acuzatoare declanșate de chestiunea soluționării datoriilor de război ale României față de SUA. Indiferent cum a fost prezentat acest subiect de presa internațională, românii au urmărit cu atenție, dar și cu îngrijorare, bineînțeles, deciziile adoptate la Washington. Conștient de gravitatea chestiunii în discuție și de repercusiunile ei posibile, Titulescu afirma la sfârșitul anului 1925, pe când se afla încă dincolo de Ocean, că "o asemenea robire a României eu refuz a concepe"¹²⁶. Preîntâmpinând, până într-un punct, "robirea" avută în vedere, el s-a văzut obligat, în cele din urmă, să consimtă acceptarea unei soluții de compromis, deși nu a avut-o în vedere, probabil, în momentul în care a convenit a merge în America.

Probabil că o pregătire mai temeinică a "confruntării" avute în vedere, așa cum remarca Mihail Manoilescu, adică un specialist al domeniului, ar fi determinat acceptarea de către partenerii americani a unor soluții alternative în rezolvarea chestiunii în discuție. Dar, dincolo de o asemenea abordare - posibilă, desigur -, în intențiile factorilor de decizie bucureșteni au fost avute în vedere, încă de la început, și calcule politice, din sfera de interese a PNL. Așa se explica, probabil, eliminarea lui Anton Bibescu dintre cei îndreptățiți a fi implicați în soluționarea unei probleme foarte importante, care urma a fi decisă la Washington, DC, tocmai acolo unde el reprezenta interesele României de mai mulți ani. De altfel, Bibescu a avertizat guvernul țării sale că speranțele afișate la București nu convergeau cu intențiile oficialităților americane.

Autoritățile române, la rândul lor, nu au renunțat nici într-o asemenea conjunctură complicată la calculele de partid, în favoarea intereselor naționale. Anton Bibescu și nu numai el au avertizat autoritățile politice ale momentului asupra sortilor de reușită a intențiilor guvernului liberal. Rocada la care au recurs autoritățile politice ale momentului, prin renunțarea la serviciile lui Anton Bibescu în favoarea lui Nicolae Titulescu, nu a atras după sine rezultatele scontate. Cercurile financiare și cele politice ale Lumii Noi au devenit, imediat, mai circumspecte, considerând manevra ca fiind un avertisment care trebuia tratat cu mare circumspecție. Rezultatele unei asemenea stratageme de moment nu puteau fi, bineînțeles, decât cele presupuse. Nicolae Titulescu a făcut, desigur, tot ceea ce a considerat el necesar pentru a-și impune punctul de vedere în confruntarea cu autoritățile financiare americane, dar nu putem afirma, fără rezerve, că a reușit să soluționeze, în cea mai convenabilă manieră, chestiunea datoriilor de război ale țării sale față de SUA. Dar a provocat un diferend diplomatic reprobabil, care, chiar dacă a fost tratat cu o

¹²⁵ M. B., „Opoziția „unită” față de problemele mari ale țării”, în "Viitorul", 31 decembrie 1925, p. 5.

¹²⁶ Gheorghe Buzatu, op. cit., p. 82.

la acea dată, era prea târziu pentru a se mai îndrepta ceva, nu numaidecât în relația dintre cei doi, ci în interesul națiunii române, în primul rând.

Cu o zi înainte, deci la 2 ianuarie 1926, "*The New York Times*" era informat că, în mediile diplomatice din Washington, DC, se discută neînțelegerile care au apărut între Nicolae Titulescu și Anton Bibescu, cunoscute numai în anumite cercuri ale lumii politice și diplomatice. Încă nu se știa dacă Bibescu va reveni sau nu la Washington. În încheierea acestei informații, se preciza că Titulescu întreprindea un turneu prin SUA, pentru a vizita câteva orașe americane în care trăiau și conaționali de-ai săi, urmând a ajunge la Chicago, unde se va adresa membrilor comunității românești din "*the Second City*". Apoi, la 9 ianuarie 1926, urma a se întoarce în țară¹³⁰.

La data când erau avansate aceste detalii, care nu priveau în mod direct chestiunea în discuție, cunoscutul ziar newyorkez continua încă a acorda o atenție specială problemei datoriei de război ale României față de America¹³¹. Dar nu se mai discutau, de această dată, principiile chestiunii avute în vedere, ci se consemnau doar unele detalii ale relațiilor interpersonale sau neconcordanțele întâmplătoare manifestate în rândul oficialilor români prezenți în capitala federală americană.

Înainte de a ne referi la aceste dedesubturi particulare, dar și de culoare uneori, ținem să subliniem maniera decentă în care a tratat "*The New York Times*" un subiect deosebit de important și delicat, în care era implicată România. Probabil că această atitudine era influențată și de faptul că excluderea lui Bibescu dintre cei implicați în soluționarea datoriei de război a României față de SUA convenea, într-un anume sens, americanilor. Oricum, renunțarea la serviciile unui diplomat ca Anton Bibescu, într-un moment când el putea și trebuia să joace un rol determinant într-o chestiune foarte importantă pentru țara sa, a costat finanțele României. Și nu numai finanțele, ci și imaginea de moment a diplomației românești dincolo de Ocean.

O asemenea tramă diplomatică nu a trecut, bineînțeles, neobservată de lumea politică și de presa americană a vremii. La 5 ianuarie 1926, "*The New York Times*" a ținut să consemneze, referindu-se la disputa dintre Nicolae Titulescu și Anton Bibescu, că aceasta nu s-a repercutat asupra rezultatului final al negocierilor, așa cum remarca Frederic C. Nanu. Mai mult decât atât, însărcinatul cu afaceri al Legației române declara că lui Bibescu i s-a propus să se alătore membrilor delegației trimise de București, dar el a preferat să o asiste doar, nu ca membru, ci ca ministru al țării sale în capitala Americii. Așadar, lui Bibescu nu-i puteau fi imputate nereușitele misiunii conduse de Titulescu.

În cercurile diplomatice din marea metropolă americană se considera că dezacordul dintre cele două individualități era unul de natură personală, care dura de mai mulți ani. Pentru a se aplană o conjunctură care nu putea exclude o evidentă tentă blamabilă, așa cum remarca Frederic C. Nanu, Legația română nu a refuzat să colaboreze cu delegația venită din țară. Înțelegând exact situația, Prințul Bibescu a profitat de momentul în care a părăsit America și "*I-a sunat pe A.W. Dulles, Șeful Diviziei Orientului Apropiat al Departamentului de Stat, informându-l că se întoarce*

¹³⁰ *Ibidem*; Gheorghe Buzatu, *op. cit.*, p. 426.

¹³¹ "*Denies and Hitch on Rumanian Debt*", în "*The New York Times*", 5 ianuarie 1926, p. 5.

¹³⁰ *Ibidem*; Gheorghe Buzatu, *op. cit.*, p. 426.

¹³¹ "*Denies and Hitch on Rumanian Debt*", în "*The New York Times*", 5 ianuarie 1926, p. 5.

În cercurile diplomatice din marea metropolă americană se considera că dezacordul dintre cele două individualități era unul de natură personală, care dura de mai mulți ani. Pentru a se aplană o conjunctură care nu putea exclude o evidentă tentă blamabilă, așa cum remarca Frederic C. Nanu, Legația română nu a refuzat să colaboreze cu delegația venită din țară. Înțelegând exact situația, Prințul Bibescu a profitat de momentul în care a părăsit America și "*I-a sunat pe A.W. Dulles, Șeful Diviziei Orientului Apropiat al Departamentului de Stat, informându-l că se întoarce*

O asemenea tramă diplomatică nu a trecut, bineînțeles, neobservată de lumea politică și de presa americană a vremii. La 5 ianuarie 1926, "*The New York Times*" a ținut să consemneze, referindu-se la disputa dintre Nicolae Titulescu și Anton Bibescu, că aceasta nu s-a repercutat asupra rezultatului final al negocierilor, așa cum remarca Frederic C. Nanu. Mai mult decât atât, însărcinatul cu afaceri al Legației române declara că lui Bibescu i s-a propus să se alătore membrilor delegației trimise de București, dar el a preferat să o asiste doar, nu ca membru, ci ca ministru al țării sale în capitala Americii. Așadar, lui Bibescu nu-i puteau fi imputate nereușitele misiunii conduse de Titulescu.

În cercurile diplomatice din marea metropolă americană se considera că dezacordul dintre cele două individualități era unul de natură personală, care dura de mai mulți ani. Pentru a se aplană o conjunctură care nu putea exclude o evidentă tentă blamabilă, așa cum remarca Frederic C. Nanu, Legația română nu a refuzat să colaboreze cu delegația venită din țară. Înțelegând exact situația, Prințul Bibescu a profitat de momentul în care a părăsit America și "*I-a sunat pe A.W. Dulles, Șeful Diviziei Orientului Apropiat al Departamentului de Stat, informându-l că se întoarce*

La data când erau avansate aceste detalii, care nu priveau în mod direct chestiunea în discuție, cunoscutul ziar newyorkez continua încă a acorda o atenție specială problemei datoriei de război ale României față de America¹³¹. Dar nu se mai discutau, de această dată, principiile chestiunii avute în vedere, ci se consemnau doar unele detalii ale relațiilor interpersonale sau neconcordanțele întâmplătoare manifestate în rândul oficialilor români prezenți în capitala federală americană.

Înainte de a ne referi la aceste dedesubturi particulare, dar și de culoare uneori, ținem să subliniem maniera decentă în care a tratat "*The New York Times*" un subiect deosebit de important și delicat, în care era implicată România. Probabil că această atitudine era influențată și de faptul că excluderea lui Bibescu dintre cei implicați în soluționarea datoriei de război a României față de SUA convenea, într-un anume sens, americanilor. Oricum, renunțarea la serviciile unui diplomat ca Anton Bibescu, într-un moment când el putea și trebuia să joace un rol determinant într-o chestiune foarte importantă pentru țara sa, a costat finanțele României. Și nu numai finanțele, ci și imaginea de moment a diplomației românești dincolo de Ocean.

O asemenea tramă diplomatică nu a trecut, bineînțeles, neobservată de lumea politică și de presa americană a vremii. La 5 ianuarie 1926, "*The New York Times*" a ținut să consemneze, referindu-se la disputa dintre Nicolae Titulescu și Anton Bibescu, că aceasta nu s-a repercutat asupra rezultatului final al negocierilor, așa cum remarca Frederic C. Nanu. Mai mult decât atât, însărcinatul cu afaceri al Legației române declara că lui Bibescu i s-a propus să se alătore membrilor delegației trimise de București, dar el a preferat să o asiste doar, nu ca membru, ci ca ministru al țării sale în capitala Americii. Așadar, lui Bibescu nu-i puteau fi imputate nereușitele misiunii conduse de Titulescu.

în România pentru afaceri private. Nu s-a primit aici nici un raport care să indice că Prințul Bibescu nu se va mai întoarce la postul său de la Washington", preciza "The New York Times"¹³².

Aceste justificări diplomatice trebuie judecate cu o comprehensiune proprie diplomației. Diferendul avut în vedere era, până într-un punct, unul personal - serios și vechi, însă -, pe care nici Titulescu și nici Bibescu nu se arătau dispuși a-l face uitat. Dar "cazul" în sine nu se limita numai la o competiție în doi, fiind de fapt o problemă serioasă, intervenită între SUA și România. Pentru Washington, DC, relația Titulescu - Bibescu era una lipsită de importanță, proprie unei circumstanțe considerată a figura printre așa-numitele "War - Debt Delusions"¹³³.

Revenind asupra aceluiași "caz", la 7 ianuarie 1926, "The New York Times" își informa cititorii că Prințul Bibescu se afla în România, urmând a primi o însărcinare diplomatică în altă țară, dar că va mai reveni la Washington pentru a-și prezenta scrisorile de rechemare. Nanu, la rândul său, fiind contactat de același ziar, făcea precizarea că "dialogul" dintre cei doi diplomați români nu putea influența "în nici un fel rezultatul negocierii datoriei de război". Adăugând și unele declarații de circumstanță, "The New York Times" își încheia "explicațiile" cu precizarea că "Prințul Bibescu și soția sa, care este fiica lui Herbert H. Asquith, fost prim-ministru britanic, au jucat un rol important în viața socială a Washingtonului"¹³⁴.

La 9 ianuarie 1926, în seara de dinaintea plecării, Titulescu declara că "datoria de război a României către Statele Unite a fost stabilită satisfăcător pentru ambele țări (...). Știu că națiunea mea ar fi foarte fericită dacă națiunea americană ar aprecia că România dorește să muncească umăr la umăr cu America pentru pace în Europa în realizarea unui schimb de afaceri între România și Statele Unite"¹³⁵. Referindu-se la abdicarea Prințului Carol, diplomatul român o considera o chestiune personală, afirmând că "în România nu există o problemă dinastică". Apoi, încercând a eluda divergențele dintre el și Prințul Anton Bibescu, declara că înainte de a veni în SUA, cu Comisia Datoriei de Război, "am încercat să-l conving pe Prințul Bibescu să accepte președinția comisiei. Aș fi fost fericit să fi servit sub el ca Președinte" (subl. Gh.I.F.). O asemenea notificare târzie, care nu a fost dezavuată de cel avut în vedere, era avansată, bineînțeles, pentru a atenua reacțiile acelor care l-au desconsiderat pentru gestul - lipsit de eleganță - de a se substitui cuiva ca urmare a unei decizii ce eluda un principiu cu semnificație de regulă.

Înainte de îmbarcarea pe "Berengaria", Titulescu i-a invitat pe ziaristi în camera sa de la hotelul "Ambasador", mulțumind pentru ospitalitatea cu care a fost tratat în America și declarând că "Întreaga istorie a României din ultimii cincizeci de ani arată că România a fost un factor puternic pentru pace și pentru producție în Europa sud - estică". Dar, după 1913, producția de petrol a scăzut, circumstanță care s-a repercutat asupra evoluției economice a țării. "O altă cauză a refacerii economice lente între 1919 și 1923, considera el, a fost faptul că la cererea Alianților noi am

¹³² Ibidem.

¹³³ Cf. "War - Debt Delusions", în "The New York Times", 6 ianuarie 1926, p. 24.

¹³⁴ "Romania to Recall Minister Bibesco", în "The New York Times", 7 ianuarie 1926, p. 4.

¹³⁵ "Says Rumania Qwes No One But America", în "The New York Times", 9 ianuarie 1926, p. 19.

în România pentru afaceri private. Nu s-a primit aici nici un raport care să indice că Prințul Bibescu nu se va mai întoarce la postul său de la Washington", preciza "The New York Times"¹³².

Aceste justificări diplomatice trebuie judecate cu o comprehensiune proprie diplomației. Diferendul avut în vedere era, până într-un punct, unul personal - serios și vechi, însă -, pe care nici Titulescu și nici Bibescu nu se arătau dispuși a-l face uitat. Dar "cazul" în sine nu se limita numai la o competiție în doi, fiind de fapt o problemă serioasă, intervenită între SUA și România. Pentru Washington, DC, relația Titulescu - Bibescu era una lipsită de importanță, proprie unei circumstanțe considerată a figura printre așa-numitele "War - Debt Delusions"¹³³.

Revenind asupra aceluiași "caz", la 7 ianuarie 1926, "The New York Times" își informa cititorii că Prințul Bibescu se afla în România, urmând a primi o însărcinare diplomatică în altă țară, dar că va mai reveni la Washington pentru a-și prezenta scrisorile de rechemare. Nanu, la rândul său, fiind contactat de același ziar, făcea precizarea că "dialogul" dintre cei doi diplomați români nu putea influența "în nici un fel rezultatul negocierii datoriei de război". Adăugând și unele declarații de circumstanță, "The New York Times" își încheia "explicațiile" cu precizarea că "Prințul Bibescu și soția sa, care este fiica lui Herbert H. Asquith, fost prim-ministru britanic, au jucat un rol important în viața socială a Washingtonului"¹³⁴.

La 9 ianuarie 1926, în seara de dinaintea plecării, Titulescu declara că "datoria de război a României către Statele Unite a fost stabilită satisfăcător pentru ambele țări (...). Știu că națiunea mea ar fi foarte fericită dacă națiunea americană ar aprecia că România dorește să muncească umăr la umăr cu America pentru pace în Europa în realizarea unui schimb de afaceri între România și Statele Unite"¹³⁵.

Referindu-se la abdicarea Prințului Carol, diplomatul român o considera o chestiune personală, afirmând că "în România nu există o problemă dinastică". Apoi, încercând a eluda divergențele dintre el și Prințul Anton Bibescu, declara că înainte de a veni în SUA, cu Comisia Datoriei de Război, "am încercat să-l conving pe Prințul Bibescu să accepte președinția comisiei. Aș fi fost fericit să fi servit sub el ca Președinte" (subl. Gh.I.F.). O asemenea notificare târzie, care nu a fost dezavuată de cel avut în vedere, era avansată, bineînțeles, pentru a atenua reacțiile acelor care l-au desconsiderat pentru gestul - lipsit de eleganță - de a se substitui cuiva ca urmare a unei decizii ce eluda un principiu cu semnificație de regulă.

Înainte de îmbarcarea pe "Berengaria", Titulescu i-a invitat pe ziaristi în camera sa de la hotelul "Ambasador", mulțumind pentru ospitalitatea cu care a fost tratat în America și declarând că "Întreaga istorie a României din ultimii cincizeci de ani arată că România a fost un factor puternic pentru pace și pentru producție în Europa sud - estică". Dar, după 1913, producția de petrol a scăzut, circumstanță care s-a repercutat asupra evoluției economice a țării. "O altă cauză a refacerii economice lente între 1919 și 1923, considera el, a fost faptul că la cererea Alianților noi am

¹³² Ibidem.

¹³³ Cf. "War - Debt Delusions", în "The New York Times", 6 ianuarie 1926, p. 24.

¹³⁴ "Romania to Recall Minister Bibesco", în "The New York Times", 7 ianuarie 1926, p. 4.

¹³⁵ "Says Rumania Qwes No One But America", în "The New York Times", 9 ianuarie 1926, p. 19.

*trimis la Moscova tot aurul nostru, toate bijuteriile și lucrările de artă pe care le-am scos din bisericile și muzeele noastre. Toate acestea valorau în jur de 200.000.000 de dolari. Toate au fost confiscate de guvernul sovietic și nu au fost încă returnate, deși la conferința de la Geneva din 1922 guvernul sovietic a conștințit că va restitui României toate documentele depozitate de România la Moscova*¹³⁶.

În momentul debarcării, apoi, a fost contactat și întrebat dacă el a fost implicat în decizia chemării în țară a Prințului Bibescu. Negând o asemenea posibilă intrigă, a precizat că *"deși am fost desemnat ca președinte al comisiei pentru America, eu m-am oferit să servesc sub Prințul Bibescu, dacă el ar prelua conducerea, dar el a refuzat să facă asta"*. O remarcă interesantă era și aceea că *"guvernul român a fost atât de mulțumit de termenii aranjamentului datoriei de război, încât Ministrul de Finanțe a adresat deja mulțumirile sale Secretarului Mellon"*¹³⁷.

Din toate aceste subterfugii, cu tentă disculpantă, afișate într-un moment când *"cazul"* se încheiase deja, transpare o undă de sinceritate, frântă însă imediat, pentru a evita recunoașterea unei afabulații compromițătoare. Anton Bibescu putea fi, indiscutabil, acuzat pentru modul în care își exercitase ipostaza de ministru în țara care devenise, după încheierea Marelui Război, aceea care dădea tonul în relațiile internaționale ale timpului. Dar nu acela era momentul avut în vedere, adică cel rechizitorial. Un asemenea comportament, afișat de un trimis al României cu o misiune foarte importantă și delicată, s-a repercutat, vrând - nevrând, asupra imaginii de ansamblu a diplomației românești, deci și asupra raporturilor româno - americane. Întregul exercițiu diplomatic al lui Anton Bibescu devenea un demers pus sub semnul întrebării, translație care se răsfrângea numai deocâ și asupra raporturilor româno - americane. Or, interesul României, într-un asemenea context, nu era acela de a arunca oprobiul asupra dialogului dintre București și Washington, DC. Accentele potrivnice lui Anton Bibescu, afișate de Titulescu, nu au apărut doar după ajungerea acestuia în America. El venise din București cu această mentalitate și cu gândul de a renunța la serviciile lui Bibescu.

Ajuns în capitala Statelor, Titulescu i-a reproșat omologului său faptul că a discutat problema datoriilor de război ale României față de America înainte ca el să fi descins la Washington. Apoi, l-a acuzat că nu s-a ocupat de elucidarea unei asemenea chestiuni, deosebit de importantă pentru București. Malițiozitatea - ca să nu o numim altfel - era evidentă și supărătoare. Chiar și pernicioasă intereselor românești și acceptată ca preț al însușirii unei demnități personale. Întreaga punere în scenă a cazului avut în vedere a lăsat a se înțelege că ministrul român la Londra și-a dorit cu înverșunare ca el să fie acela care să se ocupe de problema datoriei de război a României față de America.

În acea vreme, pentru orice diplomat, indiferent din ce țară provenea, implicarea într-o chestiune în care era avută în vedere America reprezenta mai mult decât o tentație de moment. A fi angajat în soluționarea unei asemenea probleme, indiferent de rezultate chiar, avea o semnificație specială, mai ales pentru un

¹³⁶ *Ibidem.*

¹³⁷ *"Titulescu Sails Praising Mellon", în "The New York Times", 10 ianuarie 1926, I, p. 25.*

*trimis la Moscova tot aurul nostru, toate bijuteriile și lucrările de artă pe care le-am scos din bisericile și muzeele noastre. Toate acestea valorau în jur de 200.000.000 de dolari. Toate au fost confiscate de guvernul sovietic și nu au fost încă returnate, deși la conferința de la Geneva din 1922 guvernul sovietic a conștințit că va restitui României toate documentele depozitate de România la Moscova*¹³⁶.

În momentul debarcării, apoi, a fost contactat și întrebat dacă el a fost implicat în decizia chemării în țară a Prințului Bibescu. Negând o asemenea posibilă intrigă, a precizat că *"deși am fost desemnat ca președinte al comisiei pentru America, eu m-am oferit să servesc sub Prințul Bibescu, dacă el ar prelua conducerea, dar el a refuzat să facă asta"*. O remarcă interesantă era și aceea că *"guvernul român a fost atât de mulțumit de termenii aranjamentului datoriei de război, încât Ministrul de Finanțe a adresat deja mulțumirile sale Secretarului Mellon"*¹³⁷.

Din toate aceste subterfugii, cu tentă disculpantă, afișate într-un moment când *"cazul"* se încheiase deja, transpare o undă de sinceritate, frântă însă imediat, pentru a evita recunoașterea unei afabulații compromițătoare. Anton Bibescu putea fi, indiscutabil, acuzat pentru modul în care își exercitase ipostaza de ministru în țara care devenise, după încheierea Marelui Război, aceea care dădea tonul în relațiile internaționale ale timpului. Dar nu acela era momentul avut în vedere, adică cel rechizitorial. Un asemenea comportament, afișat de un trimis al României cu o misiune foarte importantă și delicată, s-a repercutat, vrând - nevrând, asupra imaginii de ansamblu a diplomației românești, deci și asupra raporturilor româno - americane. Întregul exercițiu diplomatic al lui Anton Bibescu devenea un demers pus sub semnul întrebării, translație care se răsfrângea numai deocâ și asupra raporturilor româno - americane. Or, interesul României, într-un asemenea context, nu era acela de a arunca oprobiul asupra dialogului dintre București și Washington, DC. Accentele potrivnice lui Anton Bibescu, afișate de Titulescu, nu au apărut doar după ajungerea acestuia în America. El venise din București cu această mentalitate și cu gândul de a renunța la serviciile lui Bibescu.

Ajuns în capitala Statelor, Titulescu i-a reproșat omologului său faptul că a discutat problema datoriilor de război ale României față de America înainte ca el să fi descins la Washington. Apoi, l-a acuzat că nu s-a ocupat de elucidarea unei asemenea chestiuni, deosebit de importantă pentru București. Malițiozitatea - ca să nu o numim altfel - era evidentă și supărătoare. Chiar și pernicioasă intereselor românești și acceptată ca preț al însușirii unei demnități personale. Întreaga punere în scenă a cazului avut în vedere a lăsat a se înțelege că ministrul român la Londra și-a dorit cu înverșunare ca el să fie acela care să se ocupe de problema datoriei de război a României față de America.

În acea vreme, pentru orice diplomat, indiferent din ce țară provenea, implicarea într-o chestiune în care era avută în vedere America reprezenta mai mult decât o tentație de moment. A fi angajat în soluționarea unei asemenea probleme, indiferent de rezultate chiar, avea o semnificație specială, mai ales pentru un

¹³⁶ *Ibidem.*

¹³⁷ *"Titulescu Sails Praising Mellon", în "The New York Times", 10 ianuarie 1926, I, p. 25.*

diplomat convins că el trebuia să fie "alesul", dincolo de circumstanțe sau de cutume, chiar.

La 17 ianuarie 1926, Prințul Anton Bibescu a părăsit România, îndreptându-se către Washington, DC, pentru a-și prezenta scrisorile de revocare Președintelui Coolidge. Consemnând acest anunț, "The New York Times" renunța pentru moment la eludarea circumstanțială a deteriorării relațiilor dintre Nicolae Titulescu și Anton Bibescu, recunoscând că, finalmente, "neînțelegera" intervenită între ei "este răspunzătoare pentru fosta chemare", adică "diferendul declanșat în jurul restituirii datoriei de război a României către Statele Unite"¹³⁸. În ziua următoare, același important ziar, circumspect ca întotdeauna, își informa cititorii că s-a primit un mesaj în care Legația română din Londra a negat că Titulescu ar fi făcut declarații care au determinat renunțarea la serviciile diplomatice ale lui Bibescu. O informație provenită din capitala Angliei considera că "obiecția la adresa Prințului Bibescu, care se va întoarce curând să-și prezinte scrisoarea de rechemare ca Ministru român la Washington, a venit dintr-o sursă americană, ca rezultat, în parte, al criticării americanilor de către Prințesa Bibescu"¹³⁹. Așa cum era de presupus, Washingtonul a dezmințit o asemenea afirmație, informându-și cititorii că Prințul era așteptat să sosească la New York City în ziua de 3 februarie 1926. La 18 ianuarie 1926, apoi, Prințesa Bibescu, aflată la Beverly Hills, ca oaspete al lui Douglas Fairbanks și Mary Pickford, a dezmințit și ea informațiile care o priveau¹⁴⁰.

Comentariile rezervate de "The New York Times", "cazului Anton Bibescu", au mai continuat un timp, întrucât un asemenea subiect se preta la colportarea unor scenarii fanteziste, care făceau deliciul unui anumit public. La 22 ianuarie 1926, Secretarul Frank B. Kellogg a dezmințit informațiile la care a recurs presa, pretinzând că Bibescu "a fost rechemat la cererea Departamentului de Stat. Această rechemare a fost inițiată de guvernul român, a declarat el, după întoarcerea acasă a Comisiei Române a Datoriilor de Război. Declarația Secretarului de Stat a fost trimisă lui Culbertson, ministrul american în România"¹⁴¹.

Presa londoneză a procedat la fel, transformând "cazul" într-un subiect cu priză la public, în discutarea căruia s-a implicat și "The Daily Express", care scria că "nu e nici un secret că Prințul Bibescu nădăjduia postul de la Londra când s-a căsătorit cu Elizabeth Asquith"¹⁴². Mergând mai departe cu acest gen de sondaj provocat cu o intenție anume, autorul textului conchidea că Titulescu și-a exprimat nemulțumirea, declarând că "Prințul Bibescu nu a făcut nimic pentru a facilita activitatea misiunii datoriei de război la Washington"¹⁴³.

La 28 ianuarie 1926, "The New York Times" publica o informație primită de la București, cu o zi mai înainte, în care se preciza că "Radu T. Djuvara, Consilier la Legație și fost secretar al Legației din Londra, a fost desemnat de Ministerul de Externe al României ca Însărcinat cu Afaceri la Washington, succedându-l pe

¹³⁸ "The New York Times", 18 ianuarie 1926, p. 14.

¹³⁹ Idem, 19 ianuarie 1926, p. 5.

¹⁴⁰ Ibidem.

¹⁴¹ "Kellogg Denies Asking Bibesco's Recall", în "The New York Times", 23 ianuarie 1926, p. 7.

¹⁴² "Discuss Bibesco's Recall", în "The New York Times", 25 ianuarie 1926, p. 2.

¹⁴³ Ibidem.

diplomat convins că el trebuia să fie "alesul", dincolo de circumstanțe sau de cutume, chiar.

La 17 ianuarie 1926, Prințul Anton Bibescu a părăsit România, îndreptându-se

către Washington, DC, pentru a-și prezenta scrisorile de revocare Președintelui

Coolidge. Consemnând acest anunț, "The New York Times" renunța pentru moment

la eludarea circumstanțială a deteriorării relațiilor dintre Nicolae Titulescu și Anton

Bibescu, recunoscând că, finalmente, "neînțelegera" intervenită între ei "este

răspunzătoare pentru fosta chemare", adică "diferendul declanșat în jurul restituirii

datoriei de război a României către Statele Unite"¹³⁸. În ziua următoare, același

important ziar, circumspect ca întotdeauna, își informa cititorii că s-a primit un mesaj

în care Legația română din Londra a negat că Titulescu ar fi făcut declarații care au

determinat renunțarea la serviciile diplomatice ale lui Bibescu. O informație

provenită din capitala Angliei considera că "obiecția la adresa Prințului Bibescu,

care se va întoarce curând să-și prezinte scrisoarea de rechemare ca Ministru român

la Washington, a venit dintr-o sursă americană, ca rezultat, în parte, al criticării

americanilor de către Prințesa Bibescu"¹³⁹. Așa cum era de presupus, Washingtonul

a dezmințit o asemenea afirmație, informându-și cititorii că Prințul era așteptat să

sosească la New York City în ziua de 3 februarie 1926. La 18 ianuarie 1926, apoi,

Prințesa Bibescu, aflată la Beverly Hills, ca oaspete al lui Douglas Fairbanks și Mary

Pickford, a dezmințit și ea informațiile care o priveau¹⁴⁰.

Comentariile rezervate de "The New York Times", "cazului Anton Bibescu", au

mai continuat un timp, întrucât un asemenea subiect se preta la colportarea unor

scenarii fanteziste, care făceau deliciul unui anumit public. La 22 ianuarie 1926,

Secretarul Frank B. Kellogg a dezmințit informațiile la care a recurs presa,

pretinzând că Bibescu "a fost rechemat la cererea Departamentului de Stat. Această

rechemare a fost inițiată de guvernul român, a declarat el, după întoarcerea acasă a

Comisiei Române a Datoriilor de Război. Declarația Secretarului de Stat a fost

trimisă lui Culbertson, ministrul american în România"¹⁴¹.

Presa londoneză a procedat la fel, transformând "cazul" într-un subiect cu

priză la public, în discutarea căruia s-a implicat și "The Daily Express", care scria că

"nu e nici un secret că Prințul Bibescu nădăjduia postul de la Londra când s-a

căsătorit cu Elizabeth Asquith"¹⁴². Mergând mai departe cu acest gen de sondaj

provocat cu o intenție anume, autorul textului conchidea că Titulescu și-a exprimat

nemulțumirea, declarând că "Prințul Bibescu nu a făcut nimic pentru a facilita

activitatea misiunii datoriei de război la Washington"¹⁴³.

La 28 ianuarie 1926, "The New York Times" publica o informație primită de la

București, cu o zi mai înainte, în care se preciza că "Radu T. Djuvara, Consilier la

Legație și fost secretar al Legației din Londra, a fost desemnat de Ministerul de

Externe al României ca Însărcinat cu Afaceri la Washington, succedându-l pe

¹³⁸ "The New York Times", 18 ianuarie 1926, p. 14.

¹³⁹ Idem, 19 ianuarie 1926, p. 5.

¹⁴⁰ Ibidem.

¹⁴¹ "Kellogg Denies Asking Bibesco's Recall", în "The New York Times", 23 ianuarie 1926, p. 7.

¹⁴² "Discuss Bibesco's Recall", în "The New York Times", 25 ianuarie 1926, p. 2.

¹⁴³ Ibidem.

Prințul Anton Bibescu¹⁴⁴. Apoi, zece zile mai târziu, același cunoscut organ de presă washingtonian anunța că Prințul Anton Bibescu, fost ministru la Washington, "a fost rechemat la București, pentru un post în Ministerul de Externe"¹⁴⁵. "Părăsind Statele Unite, declara el, vreau să spun că acei cinci ani pe care i-am petrecut aici au fost printre cei mai plăcuți din viața mea și că sunt recunoscător tuturor prietenilor care au contribuit la afabilitatea vizitei mele"¹⁴⁶.

Declarațiile avansate de Anton Bibescu la încheierea misiunii sale diplomatice în Lumea Nouă lăsausă se înțelege că el a iubit sincer această țară, unde a reprezentat cu pricepere și demnitate interesele României. Indiferent ce s-a spus ori se va spune despre această experiență, prezența sa dincolo de Ocean a fost una benefică pentru România și pentru desfășurarea firească a raporturilor româno - americane din acei ani. El nu a fost un simplu funcționar, a cărui misiune să se fi limitat doar la o prezență fastidioasă, afișată cu prilejul unor manifestări ocazionale. Personalitate complexă, ancorată firesc și sincer în aria realităților americane și a raporturilor României cu America, Anton Bibescu a afirmat prin prezența și prin activitatea sa interesele României și spiritul unei țări care își dobândise adevărata identitate în anii Marelui Război, luptând pe aceeași baricadă pe care a luptat și America.

Aceleași aprecieri se cuvin a fi avansate și despre Nicolae Titulescu, acela care, după ce a fost ministru al României la Londra, a condus în mai multe rânduri diplomația țării sale, ca ministru de Externe.

Cele două individualități s-au cunoscut îndeajuns și, dincolo de fireștile diferențe afișate în timp, și-au slujit țara așa cum nu mulți contemporani de-ai lor au reușit, într-o vreme când România traversa un timp al adevăratei sale afirmări internaționale. Fiecare dintre cele două personalități și-au demonstrat în anii 1914 - 1918 patriotismul, contribuind apoi la afirmarea internațională a țării lor.

Deși Nicolae Titulescu și Anton Bibescu pot părea individualități diferite din multe puncte de vedere, pe amândoi i-au unit interesele și afirmarea prestigiului internațional al României. Având preocupări întrucâtva asemănătoare, activitatea lor s-a interferat, uneori, în sfera relațiilor internaționale ale României, îndeplinind demnități similare, la Londra și la Washington, DC. Din nefericire, anul 1925, acela al reglementării problemei datoriilor de război ale României față de America, s-a repercutat într-o manieră nefericită asupra relațiilor dintre ei. Totuși, acel an, care a marcat încheierea primului sfert al secolului XX, i-a adus față în față și nu oriunde, ci tocmai în America, țară pe care nu o vor uita niciodată. "Pot spune, cu fiecare ocazie când vin în contact cu americanii, mărturisirea Titulescu la 3 ianuarie 1926, adresându-se comunității românești din Cleveland, Ohio, că n-am decât să mă felicit venind aici. Toți europenii trebuie să vadă America. Fără să vadă această țară minunată este imposibil pentru europeni să-și imagineze așa ceva"¹⁴⁷.

În biografia lui Nicolae Titulescu, tributară încă unor tipare deformante, intenționale sau întâmplătoare, lipsește și azi acel capitol distinct dedicat relației sale

¹⁴⁴ „Prince Bibesco's Successor Named”, în "The New York Times", 28 ianuarie 1926, p. 2.

¹⁴⁵ „Bibesco, Recalled by Rumania, Sails”, în "The New York Times", 7 martie 1926, I, p. 26.

¹⁴⁶ Ibidem.

¹⁴⁷ George G. Potra, op. cit., p. 195.

In biografia lui Nicolae Titulescu, tributară încă unor tipare deformante, intenționale sau întâmplătoare, lipsește și azi acel capitol distinct dedicat relației sale

Deși Nicolae Titulescu și Anton Bibescu pot părea individualități diferite din multe puncte de vedere, pe amândoi i-au unit interesele și afirmarea prestigiului internațional al României. Având preocupări întrucâtva asemănătoare, activitatea lor s-a interferat, uneori, în sfera relațiilor internaționale ale României, îndeplinind demnități similare, la Londra și la Washington, DC. Din nefericire, anul 1925, acela al reglementării problemei datoriilor de război ale României față de America, s-a repercutat într-o manieră nefericită asupra relațiilor dintre ei. Totuși, acel an, care a marcat încheierea primului sfert al secolului XX, i-a adus față în față și nu oriunde, ci tocmai în America, țară pe care nu o vor uita niciodată. "Pot spune, cu fiecare ocazie când vin în contact cu americanii, mărturisirea Titulescu la 3 ianuarie 1926, adresându-se comunității românești din Cleveland, Ohio, că n-am decât să mă felicit venind aici. Toți europenii trebuie să vadă America. Fără să vadă această țară minunată este imposibil pentru europeni să-și imagineze așa ceva"¹⁴⁷.

Cele două individualități s-au cunoscut îndeajuns și, dincolo de fireștile diferențe afișate în timp, și-au slujit țara așa cum nu mulți contemporani de-ai lor au reușit, într-o vreme când România traversa un timp al adevăratei sale afirmări internaționale. Fiecare dintre cele două personalități și-au demonstrat în anii 1914 - 1918 patriotismul, contribuind apoi la afirmarea internațională a țării lor.

Deși Nicolae Titulescu și Anton Bibescu pot părea individualități diferite din multe puncte de vedere, pe amândoi i-au unit interesele și afirmarea prestigiului internațional al României. Având preocupări întrucâtva asemănătoare, activitatea lor s-a interferat, uneori, în sfera relațiilor internaționale ale României, îndeplinind demnități similare, la Londra și la Washington, DC. Din nefericire, anul 1925, acela al reglementării problemei datoriilor de război ale României față de America, s-a repercutat într-o manieră nefericită asupra relațiilor dintre ei. Totuși, acel an, care a marcat încheierea primului sfert al secolului XX, i-a adus față în față și nu oriunde, ci tocmai în America, țară pe care nu o vor uita niciodată. "Pot spune, cu fiecare ocazie când vin în contact cu americanii, mărturisirea Titulescu la 3 ianuarie 1926, adresându-se comunității românești din Cleveland, Ohio, că n-am decât să mă felicit venind aici. Toți europenii trebuie să vadă America. Fără să vadă această țară minunată este imposibil pentru europeni să-și imagineze așa ceva"¹⁴⁷.

În biografia lui Nicolae Titulescu, tributară încă unor tipare deformante, intenționale sau întâmplătoare, lipsește și azi acel capitol distinct dedicat relației sale

speciale cu America. Imaginea adevărată a unei personalități atât de complexe suferă și azi din cauza unei asemenea incompletitudini, când SUA ocupă, mai mult decât în anii de după Primul Război Mondial, un loc unic în relațiile internaționale, deci și în cele cu România. Întrucât *"The New York Times"* era, în anii 1925 - 1926, un ziar citit în toată lumea și apreciat în mod deosebit, ne-am gândit că textele apărute atunci în paginile sale, despre România și raporturile ei cu America, ar fi interesante, azi, când lumea s-a schimbat din multe puncte de vedere, ajungând să nu o mai putem înțelege fără a ști ce scria despre ea acest cotidian celebru. *"The New York Times"* a fost și a rămas oglinda fiecărei zile a întregii sale apariții, un ziar citit în întreaga lume, cu același interes și cu prețuirea dintotdeauna.

În ultimele zile ale prezenței diplomatului român în America, el a vizitat redacția marelui ziar, notând, așa cum a procedat la 8 ianuarie 1926, că *"le-am spus lui Ochs și Wesley să nu mai ia nuvele despre România din Viena și Budapesta. Promis <că> vor căuta <în> America <un> corespondent special"*¹⁴⁸. În declarația făcută în acea zi, el sublinia că datoriile de război ale României față de Lumea Nouă *"au fost stabilite în mod satisfăcător pentru ambele țări"*, adăugând că *"finanțele României sunt acum într-o stare de fapt bună"*. Abordând apoi relațiile româno - americane, sublinia: *"știu că poporul meu ar fi foarte fericit dacă publicul american ar aprecia că România dorește a lucra umăr la umăr cu America pentru pace în Europa și pentru realizarea unui schimb de afaceri între România și Statele Unite"*¹⁴⁹. Apoi, după ce și-a exprimat *"aprecierea pentru ospitalitatea de care s-a bucurat în Statele Unite"*, conchidea, afirmând că *"întreaga istorie a României din ultimii cincizeci de ani evidențiază că România a fost un factor de putere pentru pace și producție în sud-estul Europei"*¹⁵⁰, lăsând a se înțelege că, în viitor, țara sa va continua a-și asuma aceleași responsabilități.

¹⁴⁸ *Ibidem*, p. 201.

¹⁴⁹ *"Says Rumania Qwes No One But America"*, în *"The New York Times"*, 9 ianuarie 1926, p. 19.

¹⁵⁰ *Ibidem*.

UNITED STATES MAKES DEMAND ON RUMANIA
FOR SETTLEMENT ON \$42,000,000 RELIEF LOAN

WASHINGTON, April 14. - Steps to press the Rumanian relief debt question to early settlement have been initiated at Bucharest by the Washington Government.

The amount involved aggregates nearly \$42,000,000, principal and interest and the loan is viewed at the State Department as a purely relief transaction, not to be confused with the general war debt problem.

The views of the Washington Government have been presented at Bucharest by Minister Jay in a formal communication. It calls attention sharply to the fact that Rumania has negotiated refunding agreements with several other Governments covering similar loans, negotiated after the American loans had been made and for smaller amounts, but that the obligations to the United States have thus far been ignored.

Mr. Jay, who has been appointed Ambassador to the Argentine Republic, will remain at Bucharest indefinitely to conduct negotiations as to loan refunding, and also to press for satisfactory

Bucharest indefinitely to conduct negotiations as to loan refunding, and also to press for satisfactory Mr. Jay, who has been appointed Ambassador to the Argentine Republic, will remain at ignored.

had been made and for smaller amounts, but that the obligations to the United States have thus far been agreements with several other Governments covering similar loans, negotiated after the American loans The views of the Washington Government have been presented at Bucharest by Minister Jay in a formal communication. It calls attention sharply to the fact that Rumania has negotiated refunding debt problem.

The amount involved aggregates nearly \$42,000,000, principal and interest and the loan is viewed at the State Department as a purely relief transaction, not to be confused with the general war have been initiated at Bucharest by the Washington Government.

WASHINGTON, April 14. - Steps to press the Rumanian relief debt question to early settlement

UNITED STATES MAKES DEMAND ON RUMANIA
FOR SETTLEMENT ON \$42,000,000 RELIEF LOAN

¹⁴⁸ *Ibidem*, p. 201.
¹⁴⁹ *"Says Rumania Qwes No One But America"*, în *"The New York Times"*, 9 ianuarie 1926, p. 19.
¹⁵⁰ *Ibidem*.

același responsabilități. *sud-estul Europei"*¹⁵⁰, lăsând a se înțelege că, în viitor, țara sa va continua a-și asuma ani evidențiază că România a fost un factor de putere pentru pace și producție în Unite", conchidea, afirmând că *"întreaga istorie a României din ultimii cincizeci de după ce și-a exprimat "aprecierea pentru ospitalitatea de care s-a bucurat în Statele pentru realizarea unui schimb de afaceri între România și Statele Unite"*¹⁴⁹. Apoi, că România dorește a lucra umăr la umăr cu America pentru pace în Europa și sublinia: *"știu că poporul meu ar fi foarte fericit dacă publicul american ar aprecia sunt acum într-o stare de fapt bună"*. Abordând apoi relațiile româno - americane, stabilite în mod satisfăcător pentru ambele țări", adăugând că *"finanțele României zi, el sublinia că datoriile de război ale României față de Lumea Nouă "au fost vor căuta <în> America <un> corespondent special"*¹⁴⁸. În declarația făcută în acea și Wesley să nu mai ia nuvele despre România din Viena și Budapesta. Promis <că> marelui ziar, notând, așa cum a procedat la 8 ianuarie 1926, că *"le-am spus lui Ochs În ultimele zile ale prezenței diplomatului român în America, el a vizitat redacția lume, cu același interes și cu prețuirea dintotdeauna.*

fost și a rămas oglinda fiecărei zile a întregii sale apariții, un ziar citit în întreaga înțelege fără a ști ce scria despre ea acest cotidian celebru. *"The New York Times"* a când lumea s-a schimbat din multe puncte de vedere, ajungând să nu o mai putem în paginile sale, despre România și raporturile ei cu America, ar fi interesante, azi, citit în toată lumea și apreciat în mod deosebit, ne-am gândit că textele apărute atunci cele cu România. Întrucât *"The New York Times"* era, în anii 1925 - 1926, un ziar ani de după Primul Război Mondial, un loc unic în relațiile internaționale, deci și în și azi din cauza unei asemenea incompletitudini, când SUA ocupă, mai mult decât în speciale cu America. Imaginea adevărată a unei personalități atât de complexe suferă

RUMANIAN LOAN WAITS

The New York Times, April 16, 1925, p. 20.

At the time that these credits were opened there was no little criticism of them in the United States. But President Wilson decided that, because of the surplus of American foodstuffs and material and the great need of them in Europe, the wise course was to make large advances. As Mr. Hoover pointed out at the time, if European purchases had been suddenly cut off after the armistice the effect on American markets would have been disastrous. So far as concerns the disposal of surplus war material, it was deemed best to sell it in Europe, granting credits to the purchasing nations, rather than take it back to the United States. For such war supplies the Government received paper acknowledgments of nearly \$6000,000,000. It was charged at the time that the material so sold was worth much more. But it is unlikely that it could have fetched better prices if put on the market.

The important thing about this class of claims is that they arose after the armistice, and so are not, strictly speaking, war loans. It is difficult to see how even those Europeans who hold that the war debts should be canceled or that the war expenses should be pooled can maintain that these sums should be included in any general agreement. Yet the fact that the United States Government sees fit to hasten the settlement of some of these debts will doubtless be described abroad as another indication of Uncle Sam's harshness as a creditor. The Rumanian incident brings out strikingly the wisdom of the decision to deal with each nation separately, taking full account of its financial situation and its ability to pay. This has been the guiding principle of all our debt-funding negotiations.

News that the Washington Administration is seeking a settlement of Rumania's debt to this country calls attention to a fact of which the general public is not fully aware. It is that large sums were advanced by the United States Government to various nations after the armistice in order to aid reconstruction and to help fight starvation. Rumania's share amounted to a little more than \$23,000,000, to which was added nearly \$13,000,000 for the purchase by Rumania of some of our surplus war supplies. Poland received \$178,000,000, which amount has recently been funded. The Yugoslav State obtained more than \$50,000,000. Czechoslovakia had in the neighborhood of \$100,000,000. Including the advances to other nations, the total was a billion dollars or more.

POST-ARMISTICE DEBTS

The New York Times, April 15, 1925, p. 6.

Both the debt note and the decision to retain Mr. Jay at Bucharest are believed to represent increasing dissatisfaction at the State Department with the delay in settling pending questions with that country. These include, besides the debt, the new Rumanian mining law affecting oil explorations, which has clauses regarded here as discriminatory against legitimately acquired American private holdings in the Rumanian field. In some cases application of that law has been modified by the Rumanian Government, but it still has conflicting provisions which make it difficult for the American-financed companies to proceed with the development, of the ground they hold.

Another point in conflict has to do with American private commercial and industrial advances made to the Rumanian Government in connection with relief and reconstruction work after the war. In two or three cases the companies have been compelled to go into the Rumanian courts to seek settlements, although through diplomatic pressure partial payment have been obtained by some.

Still another recent difficulty has arisen in connection with disposition of foreign-owned lands under new Rumanian legislation. In most cases the foreigners have been recompensed in gold, but in the case of an American an attempt was made to pay him in depreciated national Rumanian issues.

settlement of other pending questions because of his special qualifications to deal with Rumanian problems.

settlement of other pending questions because of his special qualifications to deal with Rumanian problems.

Both the debt note and the decision to retain Mr. Jay at Bucharest are believed to represent increasing dissatisfaction at the State Department with the delay in settling pending questions with that country. These include, besides the debt, the new Rumanian mining law affecting oil explorations, which has clauses regarded here as discriminatory against legitimately acquired American private holdings in the Rumanian field. In some cases application of that law has been modified by the Rumanian Government, but it still has conflicting provisions which make it difficult for the American-financed companies to proceed with the development, of the ground they hold.

Another point in conflict has to do with American private commercial and industrial advances made to the Rumanian Government in connection with relief and reconstruction work after the war. In two or three cases the companies have been compelled to go into the Rumanian courts to seek settlements, although through diplomatic pressure partial payment have been obtained by some.

Still another recent difficulty has arisen in connection with disposition of foreign-owned lands under new Rumanian legislation. In most cases the foreigners have been recompensed in gold, but in the case of an American an attempt was made to pay him in depreciated national Rumanian issues.

The New York Times, April 15, 1925, p. 6.

POST-ARMISTICE DEBTS

News that the Washington Administration is seeking a settlement of Rumania's debt to this country calls attention to a fact of which the general public is not fully aware. It is that large sums were advanced by the United States Government to various nations after the armistice in order to aid reconstruction and to help fight starvation. Rumania's share amounted to a little more than \$23,000,000, to which was added nearly \$13,000,000 for the purchase by Rumania of some of our surplus war supplies. Poland received \$178,000,000, which amount has recently been funded. The Yugoslav State obtained more than \$50,000,000. Czechoslovakia had in the neighborhood of \$100,000,000. Including the advances to other nations, the total was a billion dollars or more.

At the time that these credits were opened there was no little criticism of them in the United States. But President Wilson decided that, because of the surplus of American foodstuffs and material and the great need of them in Europe, the wise course was to make large advances. As Mr. Hoover pointed out at the time, if European purchases had been suddenly cut off after the armistice the effect on American markets would have been disastrous. So far as concerns the disposal of surplus war material, it was deemed best to sell it in Europe, granting credits to the purchasing nations, rather than take it back to the United States. For such war supplies the Government received paper acknowledgments of nearly \$6000,000,000. It was charged at the time that the material so sold was worth much more. But it is unlikely that it could have fetched better prices if put on the market.

The important thing about this class of claims is that they arose after the armistice, and so are not, strictly speaking, war loans. It is difficult to see how even those Europeans who hold that the war debts should be canceled or that the war expenses should be pooled can maintain that these sums should be included in any general agreement. Yet the fact that the United States Government sees fit to hasten the settlement of some of these debts will doubtless be described abroad as another indication of Uncle Sam's harshness as a creditor. The Rumanian incident brings out strikingly the wisdom of the decision to deal with each nation separately, taking full account of its financial situation and its ability to pay. This has been the guiding principle of all our debt-funding negotiations.

The New York Times, April 16, 1925, p. 20.

RUMANIAN LOAN WAITS

Although representatives of the Rumanian Government have sounded out the American market regarding a dollar loan, it was stated yesterday by bankers that no loan would probably be attempted for that country until the war debt question had been taken up. Reports from Washington that the United States Government was desirous of getting a line on Rumania's attitude toward such debt attracted interest. Foreign financing was said to depend, so far as the public market was concerned, upon the governmental war debt solutions.

Rumania has no public loans in America. In England it has three outstanding issues, consisting of £23,811,00 of consolidation 4s, 1924 - 1968, £1,535,400 of external 4s, 1922 - 1942 and £9,613,212 of gold 4½s, 1913 - 1954. In addition, the country has outstanding ten public loans in France, the largest consisting of 867,000,000 francs of 4s of 1925 - 1946 (? - n. Gh.I.F.).

The New York Times, April 16, 1925, p. 31.

RUMANIA SETTLES DISPUTE

Announces Agreement With Standard Oil Interests on Mining Law

WASHINGTON, April 17. - The Rumanian Legation announced today that a settlement had been reached with the Standard Oil interests in the dispute growing out of the new Rumanian mining law.

Formal statement is expected by legation officials on the arrival in the United States from Rumania of the oil company official who negotiated the agreement, which is subject to ratification by the Board of Directors. The specific nature of the understanding was not disclosed.

The law covers oil exploration operations in Rumania and has been held by American oil interests operating there and by the State Department to contain clauses of a discriminatory character which hamper work on legitimately acquired oil holdings,

The New York Times, April 18, 1925, p. 13.

CULBERTSON FOR RUMANIA

Coolidge Selects Tariff Board Member to Succeed Minister Jay

WHASINGTON, April 22. - President Coolidge has selected William S. Culbertson of Kansas to succeed Peter A. Jay as Minister to Rumania. Mr. Jay soon will be transferred to Argentina. Mr. Culbertson, who is Vice Chairman of the Tariff Commission, has not made known whether he will accept, nor have the usual formalities preceding a diplomatic appointment been concluded.

State Department officials hold the Rumanian post of high importance and have canvassed the names of numerous men to find one capable of maintaining American rights in the delicate situation obtaining there.

The New York Times, April 23, 1925, p. 14.

NOTE IMPRESSES RUMANIA

Reply on Debt Demand Is Expected From Cabinet Next Week

Copyright, 1925, by *The New York Times Company*

Copyright, 1925, by *The New York Times Company*

Reply on Debt Demand Is Expected From Cabinet Next Week

NOTE IMPRESSES RUMANIA

The New York Times, April 23, 1925, p. 14.

obtaining there.

names of numerous men to find one capable of maintaining American rights in the delicate situation State Department officials hold the Rumanian post of high importance and have canvassed the

accept, nor have the usual formalities preceding a diplomatic appointment been concluded. Culbertson, who is Vice Chairman of the Tariff Commission, has not made known whether he will to succeed Peter A. Jay as Minister to Rumania. Mr. Jay soon will be transferred to Argentina. Mr. WHASHINGTON, April 22. - President Coolidge has selected William S. Culbertson of Kansas

Coolidge Selects Tariff Board Member to Succeed Minister Jay

CULBERTSON FOR RUMANIA

The New York Times, April 18, 1925, p. 13.

which hamper work on legitimately acquired oil holdings,

interests operating there and by the State Department to contain clauses of a discriminatory character The law covers oil exploration operations in Rumania and has been held by American oil

the Board of Directors. The specific nature of the understanding was not disclosed. Rumania of the oil company official who negotiated the agreement, which is subject to ratification by Formal statement is expected by legation officials on the arrival in the United States from

law. WASHINGTON, April 17. - The Rumanian Legation announced today that a settlement had been reached with the Standard Oil interests in the dispute growing out of the new Rumanian mining

Announces Agreement With Standard Oil Interests on Mining Law

RUMANIA SETTLES DISPUTE

The New York Times, April 16, 1925, p. 31.

consisting of 867,000,000 francs of 4s of 1925 - 1946 (? - n. Gh.I.F.); of gold 4½s, 1913 - 1954. In addition, the country has outstanding ten public loans in France, the largest of £23,811,00 of consolidation 4s, 1924 - 1968, £1,535,400 of external 4s, 1922 - 1942 and £9,613,212 Rumania has no public loans in America. In England it has three outstanding issues, consisting

governmental war debt solutions. interest. Foreign financing was said to depend, so far as the public market was concerned, upon the States Government was desirous of getting a line on Rumania's attitude toward such debt attracted that country until the war debt question had been taken up. Reports from Washington that the United regarding a dollar loan, it was stated yesterday by bankers that no loan would probably be attempted for Although representatives of the Rumanian Government have sounded out the American market

Mr. Culbertson was active in leading the fight against members of the Tariff Commission voting on schedules in which they or members of their families were interested. He also sought to discredit foreign trade service.

This promotion came about as the result of pressure by Senator Curtis and the reported agreement that President Harding had consented to find a place for Mr. Culbertson in the diplomatic or

Chairman of the Tariff Commission, had been chosen as Minister to Rumania, were confirmed today by WASHINGTON, April 28. - Announcements that William S. Culbertson of Kansas, Vice Special to *The New York Times*

Succeeds Peter A. Jay, Who Will Go to Argentina as Ambassador

CULBERTSON IS MADE MINISTER TO RUMANIA

The New York Times, April 28, 1925, p. 28.

Murray W. Dodge, a director of Bertron, Griscom & Co., when questioned regarding the above report last night, said that if Mr. Bertron was abroad arranging a loan for the Rumanian Government he did not know anything about it.

It is stated the Government is considering the offer. Mr. Bertron today refused to discuss the report.

BUCHAREST, Rumania, April 27. - The newspapers here assert that Samuel Reading Bertron of the New York banking firm of Bertron, Griscom & Co., who is now in Bucharest, has offered to loan the Rumanian Government \$25,000,000 for reconditioning the State railroads. Bucharest Press Says S. R. Bertron Has Offered \$25,000,000

REPORTS RUMANIAN LOAN

The New York Times, April 25, 1925, p. 4.

Minister Jay, a few days ago, presented to the Rumanian Government a note calling its attention to the fact that it had thus far ignored the loan of \$42,000,000 from the United States for relief work but had negotiated refunding agreements with several other Governments covering similar loans negotiated after the debt to Washington had been incurred.

The Government press is reticent about the note. It first became known here to the general public through a dispatch from the Washington correspondent of *The London Times* of April 15, which was fully reproduced in the Opposition press.

Most of the Ministers being away on account of the Orthodox Easter, the note could not be examined at once by the full Cabinet, but the Cabinet is expected to consider the question early next week and a reply will be sent to the American Minister forthwith.

impressed by the note presented by the United States Minister, Mr. Jay, especially as it comes at the time when the Minister of Finance is examining the proposals made by an American financial group in regard to a loan of \$100,000,000 for railway reconstruction.

BUCHAREST, April 24. - The Rumanian Government, the understanding is, is profoundly Special Cable to *The New York Times*

Special Cable to *The New York Times*

BUCHAREST, April 24. - The Rumanian Government, the understanding is, is profoundly impressed by the note presented by the United States Minister, Mr. Jay, especially as it comes at the time when the Minister of Finance is examining the proposals made by an American financial group in regard to a loan of \$100,000,000 for railway reconstruction.

Most of the Ministers being away on account of the Orthodox Easter, the note could not be examined at once by the full Cabinet, but the Cabinet is expected to consider the question early next week and a reply will be sent to the American Minister forthwith.

The Government press is reticent about the note. It first became known here to the general public through a dispatch from the Washington correspondent of *The London Times* of April 15, which was fully reproduced in the Opposition press.

Minister Jay, a few days ago, presented to the Rumanian Government a note calling its attention to the fact that it had thus far ignored the loan of \$42,000,000 from the United States for relief work but had negotiated refunding agreements with several other Governments covering similar loans negotiated after the debt to Washington had been incurred.

The New York Times, April 25, 1925, p. 4.

REPORTS RUMANIAN LOAN

Bucharest Press Says S. R. Bertron Has Offered \$25,000,000

BUCHAREST, Rumania, April 27. - The newspapers here assert that Samuel Reading Bertron of the New York banking firm of Bertron, Griscom & Co., who is now in Bucharest, has offered to loan the Rumanian Government \$25,000,000 for reconditioning the State railroads.

It is stated the Government is considering the offer. Mr. Bertron today refused to discuss the report.

Murray W. Dodge, a director of Bertron, Griscom & Co., when questioned regarding the above report last night, said that if Mr. Bertron was abroad arranging a loan for the Rumanian Government he did not know anything about it.

The New York Times, April 28, 1925, p. 28.

CULBERTSON IS MADE MINISTER TO RUMANIA

Succeeds Peter A. Jay, Who Will Go to Argentina as Ambassador

Special to *The New York Times*

WASHINGTON, April 28. - Announcements that William S. Culbertson of Kansas, Vice Chairman of the Tariff Commission, had been chosen as Minister to Rumania, were confirmed today by his official appointment. He succeeds Peter A. Jay, who becomes Ambassador to Argentina.

This promotion came about as the result of pressure by Senator Curtis and the reported agreement that President Harding had consented to find a place for Mr. Culbertson in the diplomatic or foreign trade service.

Mr. Culbertson was active in leading the fight against members of the Tariff Commission voting on schedules in which they or members of their families were interested. He also sought to discredit

members of the commission in this fight, and it is asserted furnished the La Follette wing of the party information which was used in the campaign.

By the retirement of Mr. Culbertson the Administration will have control of the Tariff Commission, or at least have members on it which are not inclined to submit recommendations embarrassing Republican policies. Alfred P. Dennis was appointed recently to succeed David J. Lewis.

Another aspect of the Culbertson retirement is that it satisfied a political situation in Kansas. It has been said that Culbertson intended becoming aggressive against Senator Curtis if the desired diplomatic post was not given him.

Mr. Jay, who is retiring as Minister to Romania in order to become Ambassador to Argentina, is understood to be making considerable progress with negotiations now going forward between the United States Government and the Government of Rumania. When these have reached a suitable stage it is expected that Mr. Jay will leave Bucharest, and that the departure of Mr. Culbertson for his new post will be timed accordingly.

The New York Times, April 29, 1925, p. 2.

King Ferdinand of Rumania III

BUCHAREST, June 11 (AP). - King Ferdinand of Rumania is in such poor health that his physicians have ordered him to go immediately to a French resort for about two months. Parliament will adjourn on Saturday until the King returns. Inability to present credentials during the absence of the King is expected to delay until August the arrival in Bucharest of the new American Minister, William S. Culbertson.

The New York Times, June 12, 1925, p. 12.

Rumania to Send Debt Mission

BUCHAREST, Rumania, July 21 (AP). - J. G. Duca, Minister of Foreign Affairs, today notified the American Chargé d'Affaires that the Rumanian Government had decided to send to Washington a commission to examine with the American Government bases for a settlement of Rumania's war debt to the United States.

The New York Times, July 22, 1925, p. 5.

PRODS RUMANIA ON DEBT

New Minister Said to Have Intimated America Wants Action

PARIS, Aug<ust> 11 (AP). - It is understood in well-informed circles here that William S. Culbertson, the new American Minister to Rumania who arrived at Bucharest two weeks ago, has made it known plainly to the Rumanian Government that Washington desires action, not words, in respect to Rumania's war debt to the United States.

It is understood that J. G. Duca, Rumanian Foreign Minister, after about three months' delay, intimated to the American Chargé d'Affaires at Bucharest before Mr. Culbertson's arrival that the Rumanian Government would send a commission of "financial experts" to Washington to discuss a preliminary basis for funding the debt.

The State Department replied in effect, it is learned here, that the United States would not be particularly interested in a preliminary funding discussion with financial experts, but preferred a visit from fully empowered representatives of the Rumanian Government authorized to conclude an agreement.

PARIS, Aug<ust> 11 (AP). - It is understood in well-informed circles here that William S. Culbertson, the new American Minister to Rumania who arrived at Bucharest two weeks ago, has made it known plainly to the Rumanian Government that Washington desires action, not words, in respect to Rumania's war debt to the United States.

It is understood that J. G. Duca, Rumanian Foreign Minister, after about three months' delay, intimated to the American Chargé d'Affaires at Bucharest before Mr. Culbertson's arrival that the Rumanian Government would send a commission of "financial experts" to Washington to discuss a preliminary basis for funding the debt.

The State Department replied in effect, it is learned here, that the United States would not be particularly interested in a preliminary funding discussion with financial experts, but preferred a visit from fully empowered representatives of the Rumanian Government authorized to conclude an agreement.

New Minister Said to Have Intimated America Wants Action

PRODS RUMANIA ON DEBT

The New York Times, July 22, 1925, p. 5.

BUCHAREST, Rumania, July 21 (AP). - J. G. Duca, Minister of Foreign Affairs, today notified the American Chargé d'Affaires that the Rumanian Government had decided to send to Washington a commission to examine with the American Government bases for a settlement of Rumania's war debt to the United States.

Rumania to Send Debt Mission

The New York Times, June 12, 1925, p. 12.

BUCHAREST, June 11 (AP). - King Ferdinand of Rumania is in such poor health that his physicians have ordered him to go immediately to a French resort for about two months. Parliament will adjourn on Saturday until the King returns. Inability to present credentials during the absence of the King is expected to delay until August the arrival in Bucharest of the new American Minister, William S. Culbertson.

King Ferdinand of Rumania III

The New York Times, April 29, 1925, p. 2.

Mr. Jay, who is retiring as Minister to Romania in order to become Ambassador to Argentina, is understood to be making considerable progress with negotiations now going forward between the United States Government and the Government of Rumania. When these have reached a suitable stage it is expected that Mr. Jay will leave Bucharest, and that the departure of Mr. Culbertson for his new post will be timed accordingly.

Another aspect of the Culbertson retirement is that it satisfied a political situation in Kansas. It has been said that Culbertson intended becoming aggressive against Senator Curtis if the desired diplomatic post was not given him.

By the retirement of Mr. Culbertson the Administration will have control of the Tariff Commission, or at least have members on it which are not inclined to submit recommendations embarrassing Republican policies. Alfred P. Dennis was appointed recently to succeed David J. Lewis.

members of the commission in this fight, and it is asserted furnished the La Follette wing of the party information which was used in the campaign.

BUCHAREST, Rumania, Aug<ust> 15 (AP). - Prince Antoine Bibesco, Rumanian Minister to the United States, who has arrived here from Washington, is understood to have strongly urged upon his Government the necessity of funding Rumania's war debt to the United States.

He also has recommended an early settlement of the claims by the Baldwin Locomotive Company against Rumania.

Prince Bibesco has had long conferences with Foreign Minister Duca here and with Finance

Urges Rumania to Fund Debt

President Coolidge has laid down the policy that all the debtor nations must pay their full indebtedness, including principal and interest. But he has said that leniency must be shown to the countries whose financial condition justifies such treatment. In other words he is willing to make the terms according to the ability of the nations to pay.

Secretary Mellon and Senator Smoot want to learn whether the President will agree to lower interest rates and longer maturity for Belgium. If so, they will tell the Belgian commission that the Administration will recommend to Congress more favorable conditions for the funding of the debt.

President Coolidge is represented as not being inclined to reach such a conclusion hastily, because he knows that France and Italy will demand similar terms, and this will mean a loss to American taxpayers. It is known that there will be some opposition in Congress to lowering the interest rate, and therefore the President, it is said, will proceed most carefully and only after he has been convinced that the terms favored by the American commissioners represent the best that the debtor nations can give.

Special to *The New York Times*

PLYMOUTH, V<ermont>, Aug<ust>. 15. - The conference scheduled for Monday between President Coolidge and Secretary of the Treasury Mellon and Senator Smoot, representing the American Debt Commission, is expected to decide the principle upon which this Government will deal with all nations whose war debts to this country have not yet been funded.

In the old homestead where he took the oath of office as President and hoped to spend a few days with his father undisturbed by public questions. President Coolidge will be called upon by these visiting commissioners to make the decision, which the commissioners have no power to do, as to whether better terms and lower interest rates for funding her debts shall be granted to Belgium than were given to Great Britain.

President Coolidge has laid down the policy that all the debtor nations must pay their full indebtedness, including principal and interest. But he has said that leniency must be shown to the countries whose financial condition justifies such treatment. In other words he is willing to make the terms according to the ability of the nations to pay.

Secretary Mellon and Senator Smoot want to learn whether the President will agree to lower interest rates and longer maturity for Belgium. If so, they will tell the Belgian commission that the Administration will recommend to Congress more favorable conditions for the funding of the debt.

President Coolidge is represented as not being inclined to reach such a conclusion hastily, because he knows that France and Italy will demand similar terms, and this will mean a loss to American taxpayers. It is known that there will be some opposition in Congress to lowering the interest rate, and therefore the President, it is said, will proceed most carefully and only after he has been convinced that the terms favored by the American commissioners represent the best that the debtor nations can give.

Some Leaders Predict Congress Will Not Grant Less Than British Interest Rate

OPPOSITION IN WASHINGTON

Mellon and Smoot Will Discuss Question With President at Plymouth Tomorrow

LOW INTEREST IS DEMANDED

It Is Expected to Govern Policy to All Nations Whose Obligations Are Unfunded

COOLIDGE'S DECISION ON BELGIAN DEBT TO BE FAR - REACHING

The New York Times, August 12, 1925, p. 32.

The New York Times, August 12, 1925, p. 32.

COOLIDGE'S DECISION ON BELGIAN DEBT TO BE FAR - REACHING

It Is Expected to Govern Policy to All Nations Whose Obligations Are Unfunded

LOW INTEREST IS DEMANDED

Mellon and Smoot Will Discuss Question With President at Plymouth Tomorrow

OPPOSITION IN WASHINGTON

Some Leaders Predict Congress Will Not Grant Less Than British Interest Rate

Special to *The New York Times*

PLYMOUTH, V<ermont>, Aug<ust>. 15. - The conference scheduled for Monday between President Coolidge and Secretary of the Treasury Mellon and Senator Smoot, representing the American Debt Commission, is expected to decide the principle upon which this Government will deal with all nations whose war debts to this country have not yet been funded.

In the old homestead where he took the oath of office as President and hoped to spend a few days with his father undisturbed by public questions. President Coolidge will be called upon by these visiting commissioners to make the decision, which the commissioners have no power to do, as to whether better terms and lower interest rates for funding her debts shall be granted to Belgium than were given to Great Britain.

President Coolidge has laid down the policy that all the debtor nations must pay their full indebtedness, including principal and interest. But he has said that leniency must be shown to the countries whose financial condition justifies such treatment. In other words he is willing to make the terms according to the ability of the nations to pay.

Secretary Mellon and Senator Smoot want to learn whether the President will agree to lower interest rates and longer maturity for Belgium. If so, they will tell the Belgian commission that the Administration will recommend to Congress more favorable conditions for the funding of the debt.

President Coolidge is represented as not being inclined to reach such a conclusion hastily, because he knows that France and Italy will demand similar terms, and this will mean a loss to American taxpayers. It is known that there will be some opposition in Congress to lowering the interest rate, and therefore the President, it is said, will proceed most carefully and only after he has been convinced that the terms favored by the American commissioners represent the best that the debtor nations can give.

Urges Rumania to Fund Debt

BUCHAREST, Rumania, Aug<ust> 15 (AP). - Prince Antoine Bibesco, Rumanian Minister to the United States, who has arrived here from Washington, is understood to have strongly urged upon his Government the necessity of funding Rumania's war debt to the United States.

He also has recommended an early settlement of the claims by the Baldwin Locomotive Company against Rumania.

Prince Bibesco has had long conferences with Foreign Minister Duca here and with Finance

Minister Bratiano, whom he saw in Paris, and he is said to have informed both officials that Rumania cannot hope to float a loan in the United States until a debt settlement is made.

Rumania's total indebtedness to the United States on May 16 was \$46,508,661.17 with \$2,057,494.22 having been paid on account. Early in July Prince Bibesco was instructed by his Government to return to Bucharest to discuss the debt situation.

The claim of the Baldwin Locomotive Company against the Rumanian Government is for locomotives delivered in 1919-1920, and in March the concern started suit in the Rumanian courts to recover the outstanding balance of approximately \$2,000,000 which was due. In February it was reported from Bucharest that definite agreement to liquidate this debt was expected.

The New York Times, August 16, 1925, pp. 1 – 2.

Rumania Fuel Oil Embargo Off

In response to the urgent request of producers that the embargo on exports of fuel oil be raised, the Rumanian Government has recently permitted the shipment abroad of 50,000 tons, subject to an export tax of 1,000 lei per car load. This permission is extended subject to the assurance that the needs of the internal market will first be satisfied, and that the freedom of export will not be used as a motive for increasing the domestic price on fuel oil. At the same time, the tax on export gas oil was reduced from 4,000 lei to 2,000 lei per car load. It is expected that, the reported over-large stocks now held will be relieved by these moves. Stocks in storage how available for export are estimated at 100,000 tons.

The New York Times, August 16, 1925, p. 7.

GRANTS AMERICAN REQUEST

Rumania Accords Diplomatic Status to Treasury Agents

Special to *The New York Times*

WASHINGTON, Aug<ust> 22.- The Rumanian Government has indicated its willingness to accord diplomatic status to the Treasury agents of the United States who may be stationed in Rumania for the purpose of gathering data among manufactures as to cost of production, and other matters pertinent to purposes of the United States tariff law of 1922, it was learned officially today.

It is understood that the only other country among the many addressed on the subject to reply favorably is Hungary. Virtually all the great manufacturing countries of Europe, including Great Britain, France and Germany, have indicated, either formally or informally, that they are not disposed to grant diplomatic status to Treasury agents.

The State Department is understood to have felt no surprise at this action on the part of the various countries, but was required to approach them on the subject, in pursuance of a resolution adopted by the last Congress.

Most of the Governments which have thus far declined to accede to the request for granting diplomatic status to Treasury agents have nevertheless indicated their willingness to cooperate as far as possible in the work of the agents.

The New York Times, August 23, 1925, p. 19.

Rumania Announces Plans

BUCHAREST, Rumania, Aug<ust> 31 (AP). - The Rumanian Government has officially notified the American Legation that its Debt Commission is proceeding to the United States at an early date, probably the beginning of October, to seek a settlement. The members of the commission will be

BUCHAREST, Rumania, Aug<ust> 31 (AP). - The Rumanian Government has officially notified the American Legation that its Debt Commission is proceeding to the United States at an early date, probably the beginning of October, to seek a settlement. The members of the commission will be

Rumania Announces Plans

The New York Times, August 23, 1925, p. 19.

possible in the work of the agents.
Most of the Governments which have thus far declined to accede to the request for granting diplomatic status to Treasury agents have nevertheless indicated their willingness to cooperate as far as possible in the work of the agents.

The State Department is understood to have felt no surprise at this action on the part of the various countries, but was required to approach them on the subject, in pursuance of a resolution adopted by the last Congress.

It is understood that the only other country among the many addressed on the subject to reply favorably is Hungary. Virtually all the great manufacturing countries of Europe, including Great Britain, France and Germany, have indicated, either formally or informally, that they are not disposed to grant diplomatic status to Treasury agents.

WASHINGTON, Aug<ust> 22.- The Rumanian Government has indicated its willingness to accord diplomatic status to the Treasury agents of the United States who may be stationed in Rumania for the purpose of gathering data among manufactures as to cost of production, and other matters pertinent to purposes of the United States tariff law of 1922, it was learned officially today.

Rumania Accords Diplomatic Status to Treasury Agents

GRANTS AMERICAN REQUEST

The New York Times, August 16, 1925, p. 7.

In response to the urgent request of producers that the embargo on exports of fuel oil be raised, the Rumanian Government has recently permitted the shipment abroad of 50,000 tons, subject to an export tax of 1,000 lei per car load. This permission is extended subject to the assurance that the needs of the internal market will first be satisfied, and that the freedom of export will not be used as a motive for increasing the domestic price on fuel oil. At the same time, the tax on export gas oil was reduced from 4,000 lei to 2,000 lei per car load. It is expected that, the reported over-large stocks now held will be relieved by these moves. Stocks in storage how available for export are estimated at 100,000 tons.

Rumania Fuel Oil Embargo Off

The New York Times, August 16, 1925, pp. 1 – 2.

The claim of the Baldwin Locomotive Company against the Rumanian Government is for locomotives delivered in 1919-1920, and in March the concern started suit in the Rumanian courts to recover the outstanding balance of approximately \$2,000,000 which was due. In February it was reported from Bucharest that definite agreement to liquidate this debt was expected.

Government to return to Bucharest to discuss the debt situation.
Rumania's total indebtedness to the United States on May 16 was \$46,508,661.17 with \$2,057,494.22 having been paid on account. Early in July Prince Bibesco was instructed by his

Minister Bratiano, whom he saw in Paris, and he is said to have informed both officials that Rumania cannot hope to float a loan in the United States until a debt settlement is made.

This decision is the culmination of a long series of negotiations between representatives of the United States and the Rumanian authorities which included several sharp notes from Washington insisting that the Rumanian Government take action. The difficulty experienced by Rumania in

Rumanian debt to the United States.

The Rumanian Government has informed the United States Government that it will send a debt

funding commission to the United States late in October with full powers to negotiate a settlement of the question from its broader aspects.

Secretary Hoover, one of the members of the commission, is making a careful investigation of

the debt problem, particularly from the commercial angle although he will give intimate study also to

the terms were based.

Secretary Hoover, one of the members of the commission, is making a careful investigation of

the debt problem, particularly from the commercial angle although he will give intimate study also to

the terms were based.

Secretary Hoover, one of the members of the commission, is making a careful investigation of

the debt problem, particularly from the commercial angle although he will give intimate study also to

the terms were based.

Secretary Hoover, one of the members of the commission, is making a careful investigation of

the debt problem, particularly from the commercial angle although he will give intimate study also to

the terms were based.

Secretary Hoover, one of the members of the commission, is making a careful investigation of

the debt problem, particularly from the commercial angle although he will give intimate study also to

the terms were based.

Secretary Hoover, one of the members of the commission, is making a careful investigation of

the debt problem, particularly from the commercial angle although he will give intimate study also to

the terms were based.

Secretary Hoover, one of the members of the commission, is making a careful investigation of

the debt problem, particularly from the commercial angle although he will give intimate study also to

the terms were based.

Secretary Hoover, one of the members of the commission, is making a careful investigation of

the debt problem, particularly from the commercial angle although he will give intimate study also to

the terms were based.

Secretary Hoover, one of the members of the commission, is making a careful investigation of

the debt problem, particularly from the commercial angle although he will give intimate study also to

the terms were based.

Secretary Hoover, one of the members of the commission, is making a careful investigation of

the debt problem, particularly from the commercial angle although he will give intimate study also to

the terms were based.

Secretary Hoover, one of the members of the commission, is making a careful investigation of

the debt problem, particularly from the commercial angle although he will give intimate study also to

the terms were based.

Secretary Hoover, one of the members of the commission, is making a careful investigation of

the debt problem, particularly from the commercial angle although he will give intimate study also to

the terms were based.

Secretary Hoover, one of the members of the commission, is making a careful investigation of

the debt problem, particularly from the commercial angle although he will give intimate study also to

the terms were based.

Secretary Hoover, one of the members of the commission, is making a careful investigation of

the debt problem, particularly from the commercial angle although he will give intimate study also to

the terms were based.

Secretary Hoover, one of the members of the commission, is making a careful investigation of

the debt problem, particularly from the commercial angle although he will give intimate study also to

the terms were based.

Secretary Hoover, one of the members of the commission, is making a careful investigation of

the debt problem, particularly from the commercial angle although he will give intimate study also to

the terms were based.

Secretary Hoover, one of the members of the commission, is making a careful investigation of

the debt problem, particularly from the commercial angle although he will give intimate study also to

the terms were based.

named when the Finance Minister, Vintila Bratiano, returns to Bucharest about Sept<ember> 5.

Possibly the Rumanian representatives at the Interparliamentary Union Conference at Washington will be empowered to conclude a debt agreement, as there are financial experts among the delegates. It is understood that M. Bratiano originally intended to head the commission, but was dissuaded by Prince Antoine Bibesco, the Rumanian Minister to the United States.

[The total indebtedness of Rumania is \$46,508,661, of which, on May 15, the principal was \$36,128,494, and accrued interest \$10,380,166. At that time Rumania had paid \$1,794,180 on the principal and \$263,313 on account of interest.]

The New York Times, September 1, 1925, p. 6.

Rumania to Send Titulesco

BUCHAREST, Sept<ember> 1 (AP). - Nicholas Titulesco, Rumanian Minister to London and former Minister of Finance, is understood to have been selected to head the Rumanian debt funding mission which is expected shortly to go to Washington.

The New York Times, September 2, 1925, p. 4.

FRANCE'S DEBT DATA STUDIED BY EXPERTS

Information on Her Ability to Pay Gathered in Washington Ready for Conference

MEETINGS BEGIN SEPT<EMBER> 24

Rumania Sends Word That Her Debt Commission Will Arrive Here In October

Special to *The New York Times*

WASHINGTON, Sept<ember> 10. - The American Debt Funding Commission has been gathering a large amount of data and information bearing on the French debt question and the ability of France to pay and is making a careful study of all this material, it was stated at the Treasury Department today.

It is the desire of Secretary Mellon, Chairman of the commission, to have each member of fully acquainted as possible with the problems to be discussed when the American and French commission begin their conferences here, which are expected to start about Sept<ember> 24.

Economic considerations alone will guide, is was asserted, in reaching conclusions on the debt settlement. While the moral obligation in the Belgian settlement occasioned by the agreement of President Wilson at the time of the signing of the Versailles Treaty was admitted to have received consideration, the capacity of Belgium to pay her debt to the United States was the real factor on which the terms were based.

Secretary Hoover, one of the members of the commission, is making a careful investigation of the debt problem, particularly from the commercial angle although he will give intimate study also to the question from its broader aspects.

The Rumanian Government has informed the United States Government that it will send a debt funding commission to the United States late in October with full powers to negotiate a settlement of the Rumanian debt to the United States.

This decision is the culmination of a long series of negotiations between representatives of the United States and the Rumanian authorities which included several sharp notes from Washington insisting that the Rumanian Government take action. The difficulty experienced by Rumania in

obtaining much needed loans in the United States before a definite decision was reached on the question of refunding the Rumanian debt to the United States is said to have been an important consideration in bringin about the decision.

The first proposal made by the Rumanian Government was that a technical commission be sent to the United States to discuss the capacity of Rumania to pay. This proposal was not satisfactory to the United States Government which insisted that the technical commission was not necessary and that any commission sent must have full power to make a settlement along the lines of the British agreement. It was pointed out that any proposal the Rumanians might make must meet the approval of Congress and that the burden of proof would lie with the Rumanians.

The New York Times, September 11, 1925, p. 6.

WASHINGTON, Sept<ember> 14 (AP). - Reports current recently in Rumania that Prince Bibesco, Rumanian Minister to the United States, who is now at home on leave, would be transferred to the diplomatic mission in Rome, were denied in a cablegram received today at the legation from the Prince himself. The Minister said that he would return to Washington in October, and that there had been no discussion regarding his transfer.

The New York Times, September 15, 1925, p. 6.

RUMANIANS COMING OCT<OBER> 10

Finance Minister Confers on Debt With Treasury Officials

BUCHAREST, Rumania, Sept<ember> 16 (AP). - Vintila Bratiano, Finance Minister, called a conference of Treasury officials today to discuss the forthcoming visit to the United States of the Debt Funding Commission headed by M. Titulesco, Minister to Great Britain.

Later he announced that the commission would leave Bucharest Oct<ober> 10. A list of the members of the delegation will be made public in a few days.

The New York Times, September 17, 1925, p. 6.

RUMANIA LOAN RUMORED

America Bankers in Bucharest to Confer on \$100,000,000 Financing

BUCHAREST, Sept<ember> 17 (AP). - Samuel Reading Bertron, New York banker, accompanied by officers of the American-European Utilities Corporation and representatives of the American railroad equipment manufactures, arrived in Bucharest today.

The local newspapers report that a loan of \$100,000,000 for various public utilities enterprises will be taken under consideration as soon as Mr. Bertron and his associates confer with representatives of the Rumanian Ministry of Finance.

The New York Times, September 18, 1925, p. 36.

RUMANIAN DEBT ENVOYS NAMED

BUCHAREST, Rumania, Sept<ember> 20 (AP). - Rumania's debt commission, which is due to leave for Washington Oct<ober> 10, was appointed today. Nicholas Titulesou (sic!), Minister to Great Britain, heads the commission. The other members are Eftimie Antonesou (sic!), who went to

Britain, heads the commission. The other members are Eftimie Antonesou (sic!), who went to leave for Washington Oct<ober> 10, was appointed today. Nicholas Titulesou (sic!), Minister to Great BUCHAREST, Rumania, Sept<ember> 20 (AP). - Rumania's debt commission, which is due to

RUMANIAN DEBT ENVOYS NAMED

The New York Times, September 18, 1925, p. 36.

of the Rumanian Ministry of Finance. will be taken under consideration as soon as Mr. Bertron and his associates confer with representatives The local newspapers report that a loan of \$100,000,000 for various public utilities enterprises equipment manufactures, arrived in Bucharest today.

BUCHAREST, Sept<ember> 17 (AP). - Samuel Reading Bertron, New York banker, accompanied by officers of the American-European Utilities Corporation and representatives of the American railroad

America Bankers in Bucharest to Confer on \$100,000,000 Financing

RUMANIA LOAN RUMORED

The New York Times, September 17, 1925, p. 6.

members of the delegation will be made public in a few days. Later he announced that the commission would leave Bucharest Oct<ober> 10. A list of the Funding Commission headed by M. Titulesco, Minister to Great Britain.

conference of Treasury officials today to discuss the forthcoming visit to the United States of the Debt BUCHAREST, Rumania, Sept<ember> 16 (AP). - Vintila Bratiano, Finance Minister, called a

Finance Minister Confers on Debt With Treasury Officials

RUMANIANS COMING OCT<OBER> 10

The New York Times, September 15, 1925, p. 6.

been no discussion regarding his transfer. Prince himself. The Minister said that he would return to Washington in October, and that there had the diplomatic mission in Rome, were denied in a cablegram received today at the legation from the Bibesco, Rumanian Minister to the United States, who is now at home on leave, would be transferred to WASHINGTON, Sept<ember> 14 (AP). - Reports current recently in Rumania that Prince

The New York Times, September 11, 1925, p. 6.

that the burden of proof would lie with the Rumanians. was pointed out that any proposal the Rumanians might make must meet the approval of Congress and commission sent must have full power to make a settlement along the lines of the British agreement. It United States Government which insisted that the technical commission was not necessary and that any to the United States to discuss the capacity of Rumania to pay. This proposal was not satisfactory to the The first proposal made by the Rumanian Government was that a technical commission be sent bringin about the decision.

of refunding the Rumanian debt to the United States is said to have been an important consideration in obtaining much needed loans in the United States before a definite decision was reached on the question

Several British directors were deported from Rumania at the time. It has even been said that the burning of the Standard Oil wells at Moreni, the full story of which was cabled at the time, was not a mere accident. This campaign was interrupted for a time, the paper declares, but was revived with great

Washington on a similar mission in November, 1922; Emanuel Ginan (sic!), Director of the Rumanian Reparation Commission; Victor Badulesou (sic!) and Savel Radulesou (sic!), financial expert.

Washington on a similar mission in November, 1922; Emanuel Ginan (sic!), Director of the Rumanian Reparation Commission; Victor Badulesou (sic!) and Savel Radulesou (sic!), financial expert.

The New York Times, September 21, 1925, p. 19.

RUMANIA DROPS LOAN PLAN

Finance Ministry to Await Funding of Debt to United States

BUCHAREST, Sept<ember> 30 (AP). - The press quotes officials of the Ministry of Finance as saying that Vintila Bratiano, head of that department, has broken off all loan negotiations with American bankers pending the funding of the Rumanian war debt to the United States. The newspapers declared further that those in a position to know assert that this action is due to the State Department's having cold-shouldered any loan negotiations at this time.

The Rumanian commission for the funding of Rumania's debt to the United States is expected to leave for Washington early in October. Recently there have been negotiations between the Rumanian Finance Minister and American interests relative to a loan of \$100,000,000 needed for State railroads.

The New York Times, October 1, 1925, p. 40.

CHARGES RUMANIA FOSTERED OIL PLOT

Vienna Newspaper Says Letters Were Forged to Give Standard Oil a Bad Name in Country

Copyright, 1925, by *The New York Times Company*
Special Cable to *The New York Times*

VIENNA, Oct<ober> 6. - A story detailing what is said to be the Rumanian Government's campaign against American oil interests in Rumania by means of reputedly forged documents was told by the Allgemeine Zeitung here tonight. The issue of the Hungarian journal Vilag of Maros Vasarhely in Transylvania, which originally published the forgeries, has been suppressed by the Rumanian police, it is pointed out.

The document referred to is a forged letter supposedly written by Albert Woltman, general manager of the Standard Oil Company's office in Rumania, to the American Ambassador at Berlin. This letter speaks of the "systematic destruction of the Rumanian petroleum interests by sabotage" to be organized by Americans.

It is pointed out that it is well known here that the Rumanian Government has been carrying on a war against the encroachment of Americans in the Rumanian oil business. The Banca Romanesca (sic!), in which Ministers Duca and Bratianu are the chief directors, is the leading instigator (sic!) in the campaign against America and represents Rumanian capital in the home oil industry, it is declared.

When the American Minister left Bucharest somewhat demonstratively some time ago, declaring that America was not interested in the Rumanian oil industry, the Banca Romanesca (sic!), the paper says, started a regular blackmail campaign against the Standard Oil Company, accusing it of anti-Rumanian activities and of endeavoring to monopolize the market.

Several British directors were deported from Rumania at the time. It has even been said that the burning of the Standard Oil wells at Moreni, the full story of which was cabled at the time, was not a mere accident. This campaign was interrupted for a time, the paper declares, but was revived with great

It is pointed out that it is well known here that the Rumanian Government has been carrying on a war against the encroachment of Americans in the Rumanian oil business. The Banca Romanesca (sic!), in which Ministers Duca and Bratianu are the chief directors, is the leading instigator (sic!) in the campaign against America and represents Rumanian capital in the home oil industry, it is declared.

When the American Minister left Bucharest somewhat demonstratively some time ago, declaring that America was not interested in the Rumanian oil industry, the Banca Romanesca (sic!), the paper says, started a regular blackmail campaign against the Standard Oil Company, accusing it of anti-Rumanian activities and of endeavoring to monopolize the market.

Several British directors were deported from Rumania at the time. It has even been said that the burning of the Standard Oil wells at Moreni, the full story of which was cabled at the time, was not a mere accident. This campaign was interrupted for a time, the paper declares, but was revived with great

Washington on a similar mission in November, 1922; Emanuel Ginan (sic!), Director of the Rumanian Reparation Commission; Victor Badulesou (sic!) and Savel Radulesou (sic!), financial expert.

Copyright, 1925, by *The New York Times Company*

Vienna Newspaper Says Letters Were Forged to Give Standard Oil a Bad Name in Country

CHARGES RUMANIA FOSTERED OIL PLOT

The New York Times, October 1, 1925, p. 40.

The Rumanian commission for the funding of Rumania's debt to the United States is expected to leave for Washington early in October. Recently there have been negotiations between the Rumanian Finance Minister and American interests relative to a loan of \$100,000,000 needed for State railroads.

BUCHAREST, Sept<ember> 30 (AP). - The press quotes officials of the Ministry of Finance as saying that Vintila Bratiano, head of that department, has broken off all loan negotiations with American bankers pending the funding of the Rumanian war debt to the United States. The newspapers declared further that those in a position to know assert that this action is due to the State Department's having cold-shouldered any loan negotiations at this time.

Finance Ministry to Await Funding of Debt to United States

RUMANIA DROPS LOAN PLAN

The New York Times, September 21, 1925, p. 19.

Washington on a similar mission in November, 1922; Emanuel Ginan (sic!), Director of the Rumanian Reparation Commission; Victor Badulesou (sic!) and Savel Radulesou (sic!), financial expert.

vigor when it became known that America would insist on repayment of its war debt.

The Rumanian press campaign reached its high-water mark when Minister Duca returned from Geneva. This coincidence is now explained by the Allgemeine Zeitung, which asserts that M. Duca obtained at Geneva the counterfeit Woltman letter forged by the notorious international swindler, Chaim Rozescu Bozin, formerly a spy employed by the Soviet Legation at Berlin.

At the time of M. Duca's return from Geneva the Standard Oil's largest well at Moreni had been burning four weeks. The Rumanian Press made mysterious references to the origin of the fire, at the same time publishing stories about the ever-increasing interest of Americans in Rumanian oil. The papers even said that members of the Rockefeller family had visited Bucharest frequently, laying siege on the Rumanian Ministers. Journals close to the Rumanian Government threatened the publication of compromising documents.

It will be recalled that when the fire started at Moreni an American driller, Bill Cannon, was attacked by a Rumanian mob when fleeing from the burning well. The mob tried to lynch the American, whom they accused of having started the fire. Cannon escaped by covering his retreat with pistol fire. It is evident now that the Rumanian mob had been incited against the Americans by its own Government's campaign charging that the Americans wished to destroy Rumanian oil in order to limit the output and maintain high prices, the paper says.

According to the Allgemeine Zeitung, the United States Government has already taken diplomatic steps in the matter of the forged letter.

The New York Times, October 7, 1925, p. 44.

RUMANIA FUNDS ONE DEBT

Has Forty Years to Pay Off £26,000,000 Owing to Britain

BUCHAREST, Oct<ober> 13 (AP). - The Rumanian newspaper announce that M. Titulesco, Minister in London, has reached a tentative agreement with the British Government for the funding of Rumania's £26,000,000 war debt to Great Britain.

It will be liquidated in forty years, with a 3½ per cent, annual payment covering interest and amortization charges.

The Rumanian delegation now is scheduled to sail for the United States on Oct<ober> 31.

The New York Times, October 14, 1925, p. 12.

Rumania Facilitates Oil Exports

BUCHAREST, Rumania, Oct<ober> 18 (AP). - Because of constantly increasing stocks of residue from the rapidly rising crude oil production, the Government has decided to remove all restriction on the export of fuel oil. Henceforth only an export tax, amounting to approximately 30 cents a ton, will have to be paid.

The New York Times, October 19, 1925, p. 4.

CHARGES MISRULE CRIPPLES RUMANIA

Observer Reports Political and Economic Mismanagement Ruining the Nation

Observer Reports Political and Economic Mismanagement Ruining the Nation

CHARGES MISRULE CRIPPLES RUMANIA

The New York Times, October 19, 1925, p. 4.

BUCHAREST, Rumania, Oct<ober> 18 (AP). - Because of constantly increasing stocks of residue from the rapidly rising crude oil production, the Government has decided to remove all restriction on the export of fuel oil. Henceforth only an export tax, amounting to approximately 30 cents a ton, will have to be paid.

Rumania Facilitates Oil Exports

The New York Times, October 14, 1925, p. 12.

The Rumanian delegation now is scheduled to sail for the United States on Oct<ober> 31. It will be liquidated in forty years, with a 3½ per cent, annual payment covering interest and amortization charges.

BUCHAREST, Oct<ober> 13 (AP). - The Rumanian newspaper announce that M. Titulesco, Minister in London, has reached a tentative agreement with the British Government for the funding of Rumania's £26,000,000 war debt to Great Britain.

Has Forty Years to Pay Off £26,000,000 Owing to Britain

RUMANIA FUNDS ONE DEBT

The New York Times, October 7, 1925, p. 44.

According to the Allgemeine Zeitung, the United States Government has already taken diplomatic steps in the matter of the forged letter.

It will be recalled that when the fire started at Moreni an American driller, Bill Cannon, was attacked by a Rumanian mob when fleeing from the burning well. The mob tried to lynch the American, whom they accused of having started the fire. Cannon escaped by covering his retreat with pistol fire. It is evident now that the Rumanian mob had been incited against the Americans by its own Government's campaign charging that the Americans wished to destroy Rumanian oil in order to limit the output and maintain high prices, the paper says.

According to the Allgemeine Zeitung, the United States Government has already taken diplomatic steps in the matter of the forged letter.

At the time of M. Duca's return from Geneva the Standard Oil's largest well at Moreni had been burning four weeks. The Rumanian Press made mysterious references to the origin of the fire, at the same time publishing stories about the ever-increasing interest of Americans in Rumanian oil. The papers even said that members of the Rockefeller family had visited Bucharest frequently, laying siege on the Rumanian Ministers. Journals close to the Rumanian Government threatened the publication of compromising documents.

It will be recalled that when the fire started at Moreni an American driller, Bill Cannon, was attacked by a Rumanian mob when fleeing from the burning well. The mob tried to lynch the American, whom they accused of having started the fire. Cannon escaped by covering his retreat with pistol fire. It is evident now that the Rumanian mob had been incited against the Americans by its own Government's campaign charging that the Americans wished to destroy Rumanian oil in order to limit the output and maintain high prices, the paper says.

The Rumanian press campaign reached its high-water mark when Minister Duca returned from Geneva. This coincidence is now explained by the Allgemeine Zeitung, which asserts that M. Duca obtained at Geneva the counterfeit Woltman letter forged by the notorious international swindler, Chaim Rozescu Bozin, formerly a spy employed by the Soviet Legation at Berlin.

"There are great nervousness and continuous suspense in Rumania owing to the Besarabian shove the blame on the Jews.

also is artificially nurtured by the Government in order to make the people forget their wrongs and the Liberal régime's economic transactions. The wave of violent anti-Semitism now sweeping Rumania minorities, such as the Magyars, Jews and Transilvanian Germans, chiefly serves as a camouflage for rather to drug the people by policies of extreme chauvinism. The oppression of the non-Rumanian in accordance with the time-honored recipe, the Liberal Government tries to compensate or observer declares.

"While the Liberal Party's economic tyranny drains the country's wealth into the party's bank clearing facilities seriously hamper Rumania's commercial development.

"In this respect the Liberals somewhat overestimate their own strength, as Rumania has plenty of everything it needs except cash. This lack of cash and the undeveloped state of checking account "To this the Liberals answer, 'What of it'. Let foreigners stay where they are.'

"The Democratic Opposition in Rumania charges that the country won't get a loan abroad as long as the Liberal Party's mismanagement continues.

"The reason for the Liberal Party's anti-foreign attitude is that they want the profits all for themselves and believe they are strong enough in every way to do without foreign assistance, which implies foreign control. Their point is that Rumania is absolutely self-contained and self-supporting, and they don't give The reason for the Liberal Party's anti-foreign attitude is that they want the profits all for themselves and believe they are strong enough in every way to do without foreign assistance, which implies foreign control. Their point is that Rumania is absolutely self-contained and self-supporting, and they don't give a rap for foreign opinion.

"This became apparent in the recent campaign of the Government against American oil interests. The reason for the Liberal Party's anti-foreign attitude is that they want the profits all for themselves and believe they are strong enough in every way to do without foreign assistance, which implies foreign control. Their point is that Rumania is absolutely self-contained and self-supporting, and they don't give a rap for foreign opinion.

"But the wheat speculation of the Government party is only one of the more glaring instances of the entire system. Another cardinal item in the Liberal Party's program of spoliation is the systematic bullying of foreign enterprise and capital," the observer says.

"Just watch out," the authority added. "Before long, the Bratianu Government will find occasion to abolish the wheat export duty. In the meantime the economic dummies of the so-called Liberal Party will have bought up the wheat supply in the country at their own prices and will export it merrily.

"The Liberal Party in Rumania is the strongest and closest knit political group of its kind in the world," he said. "It controls 90 per cent. of the Rumanian banks and thereby the entire economic life of the country. It directs legislation according to its own needs.

"The Liberal Party in Rumania is the strongest and closest knit political group of its kind in the world," he said. "It controls 90 per cent. of the Rumanian banks and thereby the entire economic life of the country. It directs legislation according to its own needs.

"The Liberal Party in Rumania is the strongest and closest knit political group of its kind in the world," he said. "It controls 90 per cent. of the Rumanian banks and thereby the entire economic life of the country. It directs legislation according to its own needs.

"The Liberal Party in Rumania is the strongest and closest knit political group of its kind in the world," he said. "It controls 90 per cent. of the Rumanian banks and thereby the entire economic life of the country. It directs legislation according to its own needs.

Eastern Central Europe.

In a talk with The New York Times correspondent he presented an astounding picture of political and economic mismanagement for which, he says, the Rumanian Liberal Party now in power is responsible, and which prevents the Rumanian nation from coming into her own as the leading nation of Rumania.

gang of politicians, according to a neutral observer who is just back from an extended study trip to mid-European markets, loom the systematic depredation of one of the world's richest countries by a bankruptcy running up to \$10,000,000 in the port of Braila alone, and reverberating throughout all VIENNA, Oct<ober> 18. - Behind the recent collapse of the Rumanian wheat market, causing By Wireless to *The New York Times*

Copyright, 1925, by *The New York Times Company*

He Says the Bratianu Regime Favors the Banks, and Cites Wheat Failure and Oil Fiasco

BLAMES THE LIBERAL PARTY

BLAMES THE LIBERAL PARTY

He Says the Bratianu Regime Favors the Banks, and Cites Wheat Failure and Oil Fiasco

Copyright, 1925, by *The New York Times Company*

By Wireless to *The New York Times*

VIENNA, Oct<ober> 18. - Behind the recent collapse of the Rumanian wheat market, causing bankruptcies running up to \$10,000,000 in the port of Braila alone, and reverberating throughout all mid-European markets, loom the systematic depredation of one of the world's richest countries by a gang of politicians, according to a neutral observer who is just back from an extended study trip to Rumania.

In a talk with The New York Times correspondent he presented an astounding picture of political and economic mismanagement for which, he says, the Rumanian Liberal Party now in power is responsible, and which prevents the Rumanian nation from coming into her own as the leading nation of Eastern Central Europe.

"The Liberal Party in Rumania is the strongest and closest knit political group of its kind in the world," he said. "It controls 90 per cent. of the Rumanian banks and thereby the entire economic life of the country. It directs legislation according to its own needs.

"Thus, it has enacted an extremely heavy export duty on the country's chief export, wheat. Last Spring the big Rumanian grain exporter in Braila sold a large part of the crop abroad for Autumn delivery. Owing to the export duty enacted in the meantime they are now unable to deliver it at the contracted prices. This fact, as well as the huge quantities of Russian wheat dumped by the Soviet Government on Western markets, drove three of the largest Rumanian wheat exporters into bankruptcy and left the country smothered under the weight of its own bumper crop, thus made unsalable."

"Just watch out," the authority added. "Before long, the Bratianu Government will find occasion to abolish the wheat export duty. In the meantime the economic dummies of the so-called Liberal Party will have bought up the wheat supply in the country at their own prices and will export it merrily.

"But the wheat speculation of the Government party is only one of the more glaring instances of the entire system. Another cardinal item in the Liberal Party's program of spoliation is the systematic bullying of foreign enterprise and capital," the observer says.

"This became apparent in the recent campaign of the Government against American oil interests. The reason for the Liberal Party's anti-foreign attitude is that they want the profits all for themselves and believe they are strong enough in every way to do without foreign assistance, which implies foreign control. Their point is that Rumania is absolutely self-contained and self-supporting, and they don't give a rap for foreign opinion.

"The Democratic Opposition in Rumania charges that the country won't get a loan abroad as long as the Liberal Party's mismanagement continues.

"To this the Liberals answer, 'What of it'. Let foreigners stay where they are.'

"In this respect the Liberals somewhat overestimate their own strength, as Rumania has plenty of everything it needs except cash. This lack of cash and the undeveloped state of checking account clearing facilities seriously hamper Rumania's commercial development.

"While the Liberal Party's economic tyranny drains the country's wealth into the party's bank coffers, indirectly this same misrule is responsible for political despotism obtaining in the country," the observer declares.

"In accordance with the time-honored recipe, the Liberal Government tries to compensate or rather to drug the people by policies of extreme chauvinism. The oppression of the non-Rumanian minorities, such as the Magyars, Jews and Transilvanian Germans, chiefly serves as a camouflage for the Liberal régime's economic transactions. The wave of violent anti-Semitism now sweeping Rumania also is artificially nurtured by the Government in order to make the people forget their wrongs and shove the blame on the Jews.

"There are great nervousness and continuous suspense in Rumania owing to the Besarabian

problem, which everybody knows will sooner or later have to be settled with Russia by force of arms. Despite this growing quarrel with her mighty neighbor and the extreme tension owing to oppression of the national minorities, it would be a great mistake to think that the Rumanian State rests on a weak foundation.

"First of all, whatever may be charged against the Liberal régime in political and economic respects, it must be admitted that they have done an excellent job in developing the Rumanian Army. This is wonderfully organized, equipped and trained, and is undoubtedly the strongest force in this part of the world. Even in case of a war with Russia the result would be by no means a foregone conclusion despite Russia's overwhelming size.

"Another great source of strenght to the Rumanian State is the extreme weakness, disorganization and political incapacity of the opposing minorities. While the highly cultured Transylvania Germans will gradually come to terms with Rumanian rule, the much more numerous and embittered Magyars do not represent an important factor, as they are badly led and are incapable of united action.

The New York Times, October 19, 1925, p. 9.

SCALES RUMANIA'S DEBT

BUCHAREST, Oct<ober> 26 (AP). - On the basis of the recent agreement in London for the liquidation of Rumania's war debt of £26,000,000 to Great Britain, it is stated on good authority that the debt has been scaled down £10,000,000 to cover Great Britain's share in the allied devastation of Rumanian oil filds previous to German occupation.

The understanding is that the Rumanian Government, in turn, will indemnify private companies for their losses. The Standard Oil Company's claims alone on this account is about \$10,000,000.

It is expected that the Titulescu Mission will be also reach a basis of settlement of Rumania's war debt to France soon.

The New York Times, October 27, 1925, p. 34.

RUMANIANS HERE TO FUND THEIR DEBT

Titulescu, Chief of Mission, Says Its Power for Agreement Is Subject to Parliament

VOICES HOPE OF SUCCESS

Delegation Arrives on Aquitania and Is Escorted at Once to Washington

The Rumanian War Debt Commission arrived here on the Aquitania yesterday morning and left in the afternoon for Washington, where it will negotiate with the American Debt Commission for the funding of the Rumanian war debt to the United States.

Nicholas Titulescu, President of the Rumanian delegation, who is Rumanian Minister at London and was formerly Minister of Finance, expressed Rumania's sincere wish for a fair settlement. He said:

"The Rumanian delegation on touching American soil is impelled to express its profound gratitude for the precious help given to Rumania by the United States of America during the great war, and which we shall never forget.

"Rumania considers that the respect of international engagements is a principle without which

"Rumania considers that the respect of international engagements is a principle without which and which we shall never forget.

"The Rumanian delegation on touching American soil is impelled to express its profound gratitude for the precious help given to Rumania by the United States of America during the great war, and was formerly Minister of Finance, expressed Rumania's sincere wish for a fair settlement. He said:

Nicholas Titulescu, President of the Rumanian delegation, who is Rumanian Minister at London in the afternoon for Washington, where it will negotiate with the American Debt Commission for the

The Rumanian War Debt Commission arrived here on the Aquitania yesterday morning and left

Delegation Arrives on Aquitania and Is Escorted at Once to Washington

VOICES HOPE OF SUCCESS

Titulescu, Chief of Mission, Says Its Power for Agreement Is Subject to Parliament

RUMANIANS HERE TO FUND THEIR DEBT

The New York Times, October 27, 1925, p. 34.

It is expected that the Titulescu Mission will be also reach a basis of settlement of Rumania's war debt to France soon.

The Standard Oil Company's claims alone on this account is about \$10,000,000.

The understanding is that the Rumanian Government, in turn, will indemnify private companies Rumanian oil filds previous to German occupation.

liquidation of Rumania's war debt of £26,000,000 to Great Britain, it is stated on good authority that the debt has been scaled down £10,000,000 to cover Great Britain's share in the allied devastation of

BUCHAREST, Oct<ober> 26 (AP). - On the basis of the recent agreement in London for the

SCALES RUMANIA'S DEBT

The New York Times, October 19, 1925, p. 9.

embittered Magyars do not represent an important factor, as they are badly led and are incapable of united action.

Transylvania Germans will gradually come to terms with Rumanian rule, the much more numerous and disorganization and political incapacity of the opposing minorities. While the highly cultured

"Another great source of strenght to the Rumanian State is the extreme weakness, despite Russia's overwhelming size.

"First of all, whatever may be charged against the Liberal régime in political and economic respects, it must be admitted that they have done an excellent job in developing the Rumanian Army. This is wonderfully organized, equipped and trained, and is undoubtedly the strongest force in this part

of the world. Even in case of a war with Russia the result would be by no means a foregone conclusion

despite Russia's overwhelming size.

"The Rumanian delegation on touching American soil is impelled to express its profound gratitude for the precious help given to Rumania by the United States of America during the great war, and which we shall never forget.

"Rumania considers that the respect of international engagements is a principle without which

BUCHAREST, Nov<ember> 11 (AP). - The Rumanian Debt Commission now in Washington at the completion of the negotiations with the American Debt Funding Commission will visit Paris and Rome to carry on similar negotiations there. The mission is to arrange for funding Rumania's war debt

Rumania to Fund All War Debts

The New York Times, November 10, 1925, p. 40.

civilized life is impossible and has always recognized her debt toward the United States. Desiring today a settlement, equitable for both countries, of the problem of war debts, on the solution of which depends the development of the relations which the United States and Rumania should have in the interest of the great constructive work of peace, the Rumanian delegation is animated by a sincere wish to reach an agreement.

"Once war debts are acknowledged, their settlement raises the question of the capacity and modalities of payment. The Rumanian delegation will state absolutely frankly and loyally all the factors which it considers should be taken into consideration.

"It is difficult for me to imagine, knowing as I do the sentiments with which we are animated, and the spirit of justice of which the United States has given proof on every occasion, that a settlement will not be reached.

"I would add that the Rumanian delegation has full authority to negotiate and to sign, subject, of course, to ratification by Parliament."

The other members of the commission were M. Annotescu (sic!), Vice President, and Messrs. Badulesco (sic!), Radulesco (sic!), Slavescu (sic!), Guian (sic!) and Cioton (sic!). Mr. Titulesco (sic!) was accompanied by his wife.

A revenue cutter met the Aquitania at Quarantine and took the Debt Commission to the Battery, whence the members motored to the Hotel Pennsylvania for luncheon before taking the 3:30 train to Washington.

Prince Bibesco, the Rumanian Minister at Washington; Frank Higgins, representing the State Department, and Henry G. Stuart, Assistant Collector of the Port of New York, representing the Treasury Department, met the delegation.

The American Commission met this morning with the Rumanian delegation to discuss the funding of that country's debt of about \$46,000,000 to the United States. Secretary Mellon, in greeting the Rumanian mission, expressed the belief of the American Commission that an amicable settlement would be reached fair to both nations. Mr Titulesco, President of the Romanian mission, made the following reply:

"On coming in touch with the United States World War Foreign Debt Commission, the first task of the Rumanian delegation is to express our deep gratitude for the help received from the United States in the difficult years we had to pass during the great war.

"The second task of the delegation is to tell you that we have come here in the firm intention of reaching a settlement which will allow Rumania to pay her debt to the United States Government on terms to be agreed upon between us, which will take into account, among other factors of the problem, our present possibilities and their future development, so that both countries will be mutually satisfied.

"I wish to end by assuring the honorable commission that you will find us delegates animated not only by the consciousness of our obligations and the exigencies of justice, but also negotiators of a practical turn of mind, who will endeavor to remain all the time on the solid ground of reality, which, in our opinion, is an essential condition for the successful outcome of our mission."

It was announced that the next meeting with the Rumanian delegation would be held after final action had been taken on the Italian debt.

Rumanian Debt Negotiations Begin

The New York Times, November 7, 1925, p. 4.

The American Commission met this morning with the Rumanian delegation to discuss the funding of that country's debt of about \$46,000,000 to the United States. Secretary Mellon, in greeting the Rumanian mission, expressed the belief of the American Commission that an amicable settlement would be reached fair to both nations. Mr Titulesco, President of the Romanian mission, made the following reply:

"On coming in touch with the United States World War Foreign Debt Commission, the first task of the Rumanian delegation is to express our deep gratitude for the help received from the United States in the difficult years we had to pass during the great war.

"The second task of the delegation is to tell you that we have come here in the firm intention of reaching a settlement which will allow Rumania to pay her debt to the United States Government on terms to be agreed upon between us, which will take into account, among other factors of the problem, our present possibilities and their future development, so that both countries will be mutually satisfied.

"I wish to end by assuring the honorable commission that you will find us delegates animated not only by the consciousness of our obligations and the exigencies of justice, but also negotiators of a practical turn of mind, who will endeavor to remain all the time on the solid ground of reality, which, in our opinion, is an essential condition for the successful outcome of our mission."

It was announced that the next meeting with the Rumanian delegation would be held after final action had been taken on the Italian debt.

civilized life is impossible and has always recognized her debt toward the United States. Desiring today a settlement, equitable for both countries, of the problem of war debts, on the solution of which depends the development of the relations which the United States and Rumania should have in the interest of the great constructive work of peace, the Rumanian delegation is animated by a sincere wish to reach an agreement.

"Once war debts are acknowledged, their settlement raises the question of the capacity and modalities of payment. The Rumanian delegation will state absolutely frankly and loyally all the factors which it considers should be taken into consideration.

"It is difficult for me to imagine, knowing as I do the sentiments with which we are animated, and the spirit of justice of which the United States has given proof on every occasion, that a settlement will not be reached.

"I would add that the Rumanian delegation has full authority to negotiate and to sign, subject, of course, to ratification by Parliament."

The other members of the commission were M. Annotescu (sic!), Vice President, and Messrs. Badulesco (sic!), Radulesco (sic!), Slavescu (sic!), Guian (sic!) and Cioton (sic!). Mr. Titulesco (sic!) was accompanied by his wife.

A revenue cutter met the Aquitania at Quarantine and took the Debt Commission to the Battery, whence the members motored to the Hotel Pennsylvania for luncheon before taking the 3:30 train to Washington.

Prince Bibesco, the Rumanian Minister at Washington; Frank Higgins, representing the State Department, and Henry G. Stuart, Assistant Collector of the Port of New York, representing the Treasury Department, met the delegation.

The New York Times, November 7, 1925, p. 4.

Rumanian Debt Negotiations Begin

The American Commission met this morning with the Rumanian delegation to discuss the funding of that country's debt of about \$46,000,000 to the United States. Secretary Mellon, in greeting the Rumanian mission, expressed the belief of the American Commission that an amicable settlement would be reached fair to both nations. Mr Titulesco, President of the Romanian mission, made the following reply:

"On coming in touch with the United States World War Foreign Debt Commission, the first task of the Rumanian delegation is to express our deep gratitude for the help received from the United States in the difficult years we had to pass during the great war.

"The second task of the delegation is to tell you that we have come here in the firm intention of reaching a settlement which will allow Rumania to pay her debt to the United States Government on terms to be agreed upon between us, which will take into account, among other factors of the problem, our present possibilities and their future development, so that both countries will be mutually satisfied.

"I wish to end by assuring the honorable commission that you will find us delegates animated not only by the consciousness of our obligations and the exigencies of justice, but also negotiators of a practical turn of mind, who will endeavor to remain all the time on the solid ground of reality, which, in our opinion, is an essential condition for the successful outcome of our mission."

It was announced that the next meeting with the Rumanian delegation would be held after final action had been taken on the Italian debt.

The New York Times, November 10, 1925, p. 40.

Rumania to Fund All War Debts

BUCHAREST, Nov<ember> 11 (AP). - The Rumanian Debt Commission now in Washington at the completion of the negotiations with the American Debt Funding Commission will visit Paris and Rome to carry on similar negotiations there. The mission is to arrange for funding Rumania's war debt

of approximately 1,000,000,000 francs to France and 100,000,000 lire to Italy. A provisional agreement has already been signed for funding Rumania's debt of £20,000,000 to Great Britain.

The New York Times, November 12, 1925, p. 40.

REJECTS RUMANIA'S OFFER

American Commission Submits Counter-Proposal for Debt Settle

WASHINGTON, Nov<ember> 21 (AP). - The American Debt Commission has declined to accept the first formal offer for a funding of Rumania's debt to the United States, and submitted to the Rumanian commission a counter-proposal today.

The formula submitted to the Rumanians is substantially the terms of the British-American settlement, with modifications to meet Rumania's particular situation.

The Rumanians have promised a reply Tuesday, and both commissions appear to expect a settlement.

The New York Times, November 22, II, 1925, p. 19.

RUMANIA PLANS TO PAY

Budget Sets Aside \$4,500,000 for Service of Debt Here

BUCHAREST, Nov<ember> 23 (AP). - Rumania's budget for 1926, which will be presented by Finance Minister Vintila Bratiano to the Chamber of Deputies this week, sets aside about 1,000,000,000 lei (about \$4,500,000) for the service of Rumania's debt to the United States and other inter-allied debts.

The total of the budget is about 38,250,000,000 lei (about \$172,000,000), as compared with 31,750,000,000 lei last year.

The New York Times, November 24, 1925, p. 4.

AGREEMENT ON DEBT OF RUMANIA REACHED

To Be Settled on Basis of \$44,591,000 Principal - Payments Spread Over 62 Years

Special to *The New York Times*

WASHINGTON, Dec<ember> 1. - An agreement has been reached for the settlement of the Rumanian debt to the United States.

Under the agreement the debt will be settled on the basis of a principal sum of \$44,591,000, as of June 15, 1925, after interest calculations, the Rumanian Government to repay the principal of the funded debt over a period of sixty-two years with interest at 3 per cent. a year for the first decade and 3½ per cent. a year thereafter.

With the Rumanian debt agreement negotiated, coming as it has quickly on the heels of the Italian debt settlement, most of the important war-time debts have been funded. Agreements have now been entered into with eleven nations as follows: Great Britain, Hungary, Lithuania, Poland, Finland, Latvia, Esthonia, Czechoslovakia, Belgium, Italy and Rumania. The first five have been approved by Congress. The others are subject to Congressional approval, which will be sought by President Coolidge

of approximately 1,000,000,000 francs to France and 100,000,000 lire to Italy. A provisional agreement has already been signed for funding Rumania's debt of £20,000,000 to Great Britain.

The New York Times, November 12, 1925, p. 40.

REJECTS RUMANIA'S OFFER

American Commission Submits Counter-Proposal for Debt Settle

WASHINGTON, Nov<ember> 21 (AP). - The American Debt Commission has declined to accept the first formal offer for a funding of Rumania's debt to the United States, and submitted to the Rumanian commission a counter-proposal today.

The formula submitted to the Rumanians is substantially the terms of the British-American settlement, with modifications to meet Rumania's particular situation.

The Rumanians have promised a reply Tuesday, and both commissions appear to expect a settlement.

The New York Times, November 22, II, 1925, p. 19.

RUMANIA PLANS TO PAY

Budget Sets Aside \$4,500,000 for Service of Debt Here

BUCHAREST, Nov<ember> 23 (AP). - Rumania's budget for 1926, which will be presented by Finance Minister Vintila Bratiano to the Chamber of Deputies this week, sets aside about 1,000,000,000 lei (about \$4,500,000) for the service of Rumania's debt to the United States and other inter-allied debts.

The total of the budget is about 38,250,000,000 lei (about \$172,000,000), as compared with 31,750,000,000 lei last year.

The New York Times, November 24, 1925, p. 4.

AGREEMENT ON DEBT OF RUMANIA REACHED

To Be Settled on Basis of \$44,591,000 Principal - Payments Spread Over 62 Years

Special to *The New York Times*

WASHINGTON, Dec<ember> 1. - An agreement has been reached for the settlement of the Rumanian debt to the United States.

Under the agreement the debt will be settled on the basis of a principal sum of \$44,591,000, as of June 15, 1925, after interest calculations, the Rumanian Government to repay the principal of the funded debt over a period of sixty-two years with interest at 3 per cent. a year for the first decade and 3½ per cent. a year thereafter.

With the Rumanian debt agreement negotiated, coming as it has quickly on the heels of the Italian debt settlement, most of the important war-time debts have been funded. Agreements have now been entered into with eleven nations as follows: Great Britain, Hungary, Lithuania, Poland, Finland, Latvia, Esthonia, Czechoslovakia, Belgium, Italy and Rumania. The first five have been approved by Congress. The others are subject to Congressional approval, which will be sought by President Coolidge

during the coming session.

Agreements are yet to be reached with Armenia, which has no Government of its own, Greece, Yugoslavia, France, Russia, from which nothing is expected for many years, and Liberia and Nicaragua, which owe but small sums. France, owing \$4,210,556,948, is the only large debtor which has failed to come to terms.

The New York Times, December 2, 1925, p. 2.

PRINCE BIBESCO SAILS

With Rumanian Debt Commission - Slate Clean, He Says

A passenger on the Berengaria, which sailed yesterday for Southampton, was Prince Antione Bibesco, the Rumanian Minister to this country. With him was the Roumanian Debt Commission, headed by Eftimie Antonesque (sic!), which has just arranged for funding the Roumanian debt.

"The slate has been wiped clean and the terms are satisfactory to both this country and my own," said the Prince. He expects to return to America later in the Winter.

The New York Times, December 10, 1925, p. 2.

RUMANIA SOON TO FUND ITS DEBT TO BRITAIN

Terms Are Arranged for Early Settlement of £26,000,000 War Obligation

BUCHAREST, Rumania, Dec<ember> 17 (AP). - A settlement of Rumania's war debt to Great Britain is expected to follow quickly the settlement of the Rumanian Debt to the United States.

The newspapers announce that M. Titulesou (sic!), financial expert and head of the mission which recently negotiated a settlement with the United States, has been authorized to sign a definite agreement for funding this £26,000,000 debt conditional upon Great Britain's waiving the right to terms equal to those reached with the United States.

This right is understood to have been granted in a clause of the preliminary agreement of Oct<ober> 25, in which Great Britain specified the right of revision if Rumania was accorded better terms by the United States.

The understanding now is that Great Britain will not insist upon revision provided the Rumanian proposals for indemnifying oil companies for property destruction prior to the German occupation in 1916 prove acceptable.

The New York Times, December 18, 1925, p. 12.

Asked Only "Moral Credit" for Rumania

M. Nicholas Titulescu, Rumanian Minister to the Court of St. James's and Chairman of the Rumanian Debt Funding Commission, was quoted in THE NEW YORK TIMES of Dec<ember> 20 as sayng at a luncheon at the Yale Club that Rumania sought "moral credit" as well as "financial credit" here. M. Titulescu explains that he said "moral credit", only. He also made this clear in an address four days previously at a dinner tendered to the Rumanian delegation, when he asaid he had not come to New York to negotiate a loan, because he consider the subject as much too serious to be touched upon during the six days he had to stay in New York.

The New York Times, December 22, 1925, p. 6.

during the coming session.

Agreements are yet to be reached with Armenia, which has no Government of its own, Greece, Yugoslavia, France, Russia, from which nothing is expected for many years, and Liberia and Nicaragua, which owe but small sums. France, owing \$4,210,556,948, is the only large debtor which has failed to come to terms.

The New York Times, December 2, 1925, p. 2.

PRINCE BIBESCO SAILS

With Rumanian Debt Commission - Slate Clean, He Says

A passenger on the Berengaria, which sailed yesterday for Southampton, was Prince Antione Bibesco, the Rumanian Minister to this country. With him was the Roumanian Debt Commission, headed by Eftimie Antonesque (sic!), which has just arranged for funding the Roumanian debt.

"The slate has been wiped clean and the terms are satisfactory to both this country and my own," said the Prince. He expects to return to America later in the Winter.

The New York Times, December 10, 1925, p. 2.

RUMANIA SOON TO FUND ITS DEBT TO BRITAIN

Terms Are Arranged for Early Settlement of £26,000,000 War Obligation

BUCHAREST, Rumania, Dec<ember> 17 (AP). - A settlement of Rumania's war debt to Great Britain is expected to follow quickly the settlement of the Rumanian Debt to the United States.

The newspapers announce that M. Titulesou (sic!), financial expert and head of the mission which recently negotiated a settlement with the United States, has been authorized to sign a definite agreement for funding this £26,000,000 debt conditional upon Great Britain's waiving the right to terms equal to those reached with the United States.

This right is understood to have been granted in a clause of the preliminary agreement of Oct<ober> 25, in which Great Britain specified the right of revision if Rumania was accorded better terms by the United States.

The understanding now is that Great Britain will not insist upon revision provided the Rumanian proposals for indemnifying oil companies for property destruction prior to the German occupation in 1916 prove acceptable.

The New York Times, December 18, 1925, p. 12.

Asked Only "Moral Credit" for Rumania

M. Nicholas Titulescu, Rumanian Minister to the Court of St. James's and Chairman of the Rumanian Debt Funding Commission, was quoted in THE NEW YORK TIMES of Dec<ember> 20 as sayng at a luncheon at the Yale Club that Rumania sought "moral credit" as well as "financial credit" here. M. Titulescu explains that he said "moral credit", only. He also made this clear in an address four days previously at a dinner tendered to the Rumanian delegation, when he asaid he had not come to New York to negotiate a loan, because he consider the subject as much too serious to be touched upon during the six days he had to stay in New York.

The New York Times, December 22, 1925, p. 6.

*REPORT BIBESCO HAS QUIT AS ENVOY**Vienna Hears Rumanian Minister Will Retire Because of Clash With Titulescu**During Debt Parley Here**Head of Debt Delegation Said to Have Resented Bibesco's Attitude**Copyright, 1926, by The New York Times Company**Special Cable to The New York Times*

VIENNA, January 2. - A quarrel between the Rumanian Minister to Washington, Prince Bibesco, and the Minister to London, M. Titulescu, over precedence during the debt negotiations in America led to Prince Bibesco's retirement, following a long conference with Foreign Minister Duca today, according to Bucharest report. It is expected that a new Minister to Washington will be appointed soon.

M. Titulescu complained that Prince Bibesco was offended because the London Minister was made chief of the Rumanian Debt Commission at Washington, and he himself was offended because the Prince began negotiations before he arrived in America and because in various other ways he compromised his position.

He said that he had to introduce himself personally to Secretary Mellon and that a better debt settlement was not secured, because of the mistrust Prince Bibesco's attitude aroused in America.

He accordingly cabled Duca that he would resign unless Prince Bibesco was recalled, which caused the Government to order the Prince home.

*Copyright, 1926, by The New York Times Company**Special Cable to The New York Times*

LONDON, January 2. - Tomorrow's Sunday Times declares that Prince Bibesco, Rumanian Minister to the United States, who married Miss Elizabeth Asquith, is in Bucharest in connection with the Rumano-American debt funding arrangements. This newspaper says:

"Prince Bibesco, it had been expected, would be Rumania's chief delegate at these negotiations. The appointment, however, was given to the Rumanian Minister to London, M. Titulescu, who, as former Finance Minister, was considered to be especially qualified for the task.

"The settlement reached between M. Titulescu and the American Debt Funding Committee has been criticized by the Rumanian Opposition and even by some Ministerial critics, but Finance Minister Bratiano has defended it before Parliament.

"In view, however, of this criticism, Titulescu, who is still in America, has cabled Bucharest tendering his resignation. M. Duca, the Foreign Minister, has not agreed to accept Titulescu's resignation as Minister to London, where he has been a great success. He is due to return to London on January 15."

Special to The New York Times

WASHINGTON, Janary 2. - It has been known in diplomatic circles here for some time that some misunderstanding has existed between Prince Bibesco, Rumanian Minister to Washington, and M. Titulescu, Rumanian Minister to London and chief of the Debt Commission to this country which funded the Rumanian debt, although details of their difference have not become known.

Special to *The New York Times*
WASHINGTON, Janary 2. - It has been known in diplomatic circles here for some time that some misunderstanding has existed between Prince Bibesco, Rumanian Minister to Washington, and M. Titulescu, Rumanian Minister to London and chief of the Debt Commission to this country which funded the Rumanian debt, although details of their difference have not become known.

Special Cable to *The New York Times*
LONDON, January 2. - Tomorrow's Sunday Times declares that Prince Bibesco, Rumanian Minister to the United States, who married Miss Elizabeth Asquith, is in Bucharest in connection with the Rumano-American debt funding arrangements. This newspaper says:
"Prince Bibesco, it had been expected, would be Rumania's chief delegate at these negotiations. The appointment, however, was given to the Rumanian Minister to London, M. Titulescu, who, as former Finance Minister, was considered to be especially qualified for the task.
"The settlement reached between M. Titulescu and the American Debt Funding Committee has been criticized by the Rumanian Opposition and even by some Ministerial critics, but Finance Minister Bratiano has defended it before Parliament.
"In view, however, of this criticism, Titulescu, who is still in America, has cabled Bucharest tendering his resignation. M. Duca, the Foreign Minister, has not agreed to accept Titulescu's resignation as Minister to London, where he has been a great success. He is due to return to London on January 15."

*Copyright, 1926, by The New York Times Company**Special Cable to The New York Times*

VIENNA, January 2. - A quarrel between the Rumanian Minister to Washington, Prince Bibesco, and the Minister to London, M. Titulescu, over precedence during the debt negotiations in America led to Prince Bibesco's retirement, following a long conference with Foreign Minister Duca today, according to Bucharest report. It is expected that a new Minister to Washington will be appointed soon.
M. Titulescu complained that Prince Bibesco was offended because the London Minister was made chief of the Rumanian Debt Commission at Washington, and he himself was offended because the Prince began negotiations before he arrived in America and because in various other ways he compromised his position.
He said that he had to introduce himself personally to Secretary Mellon and that a better debt settlement was not secured, because of the mistrust Prince Bibesco's attitude aroused in America.
He accordingly cabled Duca that he would resign unless Prince Bibesco was recalled, which caused the Government to order the Prince home.

*Copyright, 1926, by The New York Times Company**Special Cable to The New York Times**Head of Debt Delegation Said to Have Resented Bibesco's Attitude**During Debt Parley Here**Vienna Hears Rumanian Minister Will Retire Because of Clash With Titulescu**REPORT BIBESCO HAS QUIT AS ENVOY*

Prince Bibesco left the United States on the Berengaria last month on what was announced as "a leave of absence." No reports have since been received here to indicate that he will not return to this country, and it is not known here whether the rift which occurred between the two envoys will stand in the way of his return.

M. Titulescu is now making a tour of certain cities in the United States. He is on his way from Cleveland to Chicago, where he is to deliver an address to members of the Rumanian community tomorrow afternoon. He will sail for home from New York on January 9.

Before leaving the United States last month Prince Bibesco called on A. W. Dulles, Chief of the Near Eastern Division of the State Department, and informed him that he was returning to Rumania on private business. No reports have been received here to indicate that Prince Bibesco will not return to his post at Washington.

Prince Bibesco left the United States last month on what was announced as "a leave of absence." No reports have since been received here to indicate that he will not return to this country, and it is not known here whether the rift which occurred between the two envoys will stand in the way of his return.

M. Titulescu is now making a tour of certain cities in the United States. He is on his way from Cleveland to Chicago, where he is to deliver an address to members of the Rumanian community tomorrow afternoon. He will sail for home from New York on January 9.

The New York Times, January 3, 1926, p. 8.

DENIES ANY HITCH ON RUMANIAN DEBT

Legation Says Negotiations Are Not Affected by Bibesco - Titulesco Quarrel

AFFAIR CALLED PERSONAL

Prince in United States Outranks the Chief of the Debt-Funding Mission

Special to *The New York Times*
 WASHINGTON, January 4. - Reports that a misunderstanding between Prince Bibesco, Rumanian Minister to Washington, and M. Titulescu, Rumanian Minister to London and chief of that country's Debt Mission to the United States, had influenced the outcome of the debt negotiations were denied today by F. Nano (sic!), Chargé d'Affaires of the Rumanian Legation here.

"If there has been any misunderstanding between Prince Bibesco and Minister Titulescu," Mr. Nano said, "it could not have influenced in any way the result of the negotiations for funding the debt. This legation cooperated to the fullest extent with the Rumanian Debt Funding Mission to bring about a successful accomplishment of the negotiations".

It was stated at the legation that reports that Prince Bibesco was not asked to be a member of the mission were inaccurate. Prince Bibesco was not asked to be a member of the mission were inaccurate. Prince Bibesco, it was said, was asked by his Government to join the mission. He, however, preferred not to be technically a member but to assist in his capacity as Minister to Washington. Both Prince Bibesco and M. Titulescu called together on Secretary of the Treasury Mellon and were photographed together at that time.

The impression prevails in diplomatic circles here that the differences between the two envoys is of a personal nature. It is admitted among friends of both that they were "not on the best of terms." They are known to have been acquainted with each other for a great number of years and it is believed that their difference is not entirely a new one.

As to their precedence, their status is considered well defined, according to diplomatic etiquette. M. Titulescu ranks the higher in his Government's list, being classified in Grade 1 of the Rumanian service, while Prince Bibesco is a diplomat of Grade 2. On the other hand, Prince Bibesco outranks M. Titulescu in the United States by right of his being accredited here as Minister, while the latter is on a special mission which gives him a subsidiary standing unless he holds a Cabinet portfolio in his own country. M. Titulescu is a former Minister of Finance but is not now in the Cabinet.

Before leaving the United States last month Prince Bibesco called on A. W. Dulles, Chief of the Near Eastern Division of the State Department, and informed him that he was returning to Rumania on private business. No reports have been received here to indicate that Prince Bibesco will not return to his post at Washington.

Prince Bibesco left the United States on the Berengaria last month on what was announced as "a leave of absence." No reports have since been received here to indicate that he will not return to this country, and it is not known here whether the rift which occurred between the two envoys will stand in the way of his return.

M. Titulescu is now making a tour of certain cities in the United States. He is on his way from Cleveland to Chicago, where he is to deliver an address to members of the Rumanian community tomorrow afternoon. He will sail for home from New York on January 9.

The New York Times, January 3, 1926, p. 8.

DENIES ANY HITCH ON RUMANIAN DEBT

Legation Says Negotiations Are Not Affected by Bibesco - Titulesco Quarrel

AFFAIR CALLED PERSONAL

Prince in United States Outranks the Chief of the Debt-Funding Mission

Special to *The New York Times*
 WASHINGTON, January 4. - Reports that a misunderstanding between Prince Bibesco, Rumanian Minister to Washington, and M. Titulescu, Rumanian Minister to London and chief of that country's Debt Mission to the United States, had influenced the outcome of the debt negotiations were denied today by F. Nano (sic!), Chargé d'Affaires of the Rumanian Legation here.

"If there has been any misunderstanding between Prince Bibesco and Minister Titulescu," Mr. Nano said, "it could not have influenced in any way the result of the negotiations for funding the debt. This legation cooperated to the fullest extent with the Rumanian Debt Funding Mission to bring about a successful accomplishment of the negotiations".

It was stated at the legation that reports that Prince Bibesco was not asked to be a member of the mission were inaccurate. Prince Bibesco was not asked to be a member of the mission were inaccurate. Prince Bibesco, it was said, was asked by his Government to join the mission. He, however, preferred not to be technically a member but to assist in his capacity as Minister to Washington. Both Prince Bibesco and M. Titulescu called together on Secretary of the Treasury Mellon and were photographed together at that time.

The impression prevails in diplomatic circles here that the differences between the two envoys is of a personal nature. It is admitted among friends of both that they were "not on the best of terms." They are known to have been acquainted with each other for a great number of years and it is believed that their difference is not entirely a new one.

As to their precedence, their status is considered well defined, according to diplomatic etiquette. M. Titulescu ranks the higher in his Government's list, being classified in Grade 1 of the Rumanian service, while Prince Bibesco is a diplomat of Grade 2. On the other hand, Prince Bibesco outranks M. Titulescu in the United States by right of his being accredited here as Minister, while the latter is on a special mission which gives him a subsidiary standing unless he holds a Cabinet portfolio in his own country. M. Titulescu is a former Minister of Finance but is not now in the Cabinet.

Before leaving the United States last month Prince Bibesco called on A. W. Dulles, Chief of the Near Eastern Division of the State Department, and informed him that he was returning to Rumania on private business. No reports have been received here to indicate that Prince Bibesco will not return to his post at Washington.

The New York Times, January 5, 1926, p. 5.

WAR – DEBT DELUSIONS

Secretary MELLON said early in his lucid and powerful statement to the Ways and Means Committee of the House that "foreign debt settlements do not seem to be clearly understood." For that reason he felt it necessary to call attention to "some rather elemental facts." It is a pity, we cannot but pause to remark, that this was not done long ago by the Administration and by Republican leaders in Congress. As it is, they have allowed popular delusions about the war debt to grow up, which it will take time and a good deal of plain speaking to dispel. Yet Secretary MELLON deserves credit for setting forth the cold truth.

His fundamental thesis is that we cannot demand the impossible from our foreign debtors. To be sure, our Treasury holds their official obligations. Many of these are in the form of demand notes. We could call upon the nations to whom we loaned the money to pay up at once and in full. But on pain of what penalty if they refused? None that we could think of trying to impose. The only way forcibly to collect the debts would be by going to war. Everybody knows that this would be a lunatic proceeding. True, that great pacifist, Senator BORAH, once threw out the idea that if our navy should sail to France and present a request for prompt payment, it could sail for home presently with the money stowed away in the safe of the Admiral in command. But as the Secretary of the Treasury states, by no peaceful means can one nation be compelled to pay what it owes another. For the creditor nation to demand everything immediately would be only to lead to repudiation. If the United States does not take what it can get from its foreign debtors, it will get nothing. We might declare war at a cost of \$5 for every \$1 collected, but that would be ruled out of all counsels except those of Bedlam.

Agreeing to the general principle that we must accept what our European debtors are able to pay, Secretary MELLON points out the propriety and justice of dealing with each one separately. However, in explaining the various settlements already made, we fear that he will only confirm many people in their mistaken notions. He points out, for example, that the Debt Funding Commission has stood out for the recognition of the debts entire. This, he says, was necessary in order to make it certain that "we had our capital returned to us." But it is one thing to recognize a debt and another to obtain terms of interest and time of payment which will amount, in effect, to a cancellation of part of it. Further on in his statement Secretary MELLON frankly admits this. He does not try to conceal the fact that in the case of the British agreement "we canceled 20 per cent. of the debt." The cancellation virtually provided in the Italian debt settlement comes near to 75 per cent. The arrangement is entirely warranted if we accept Secretary MELLON's premises. Italy cannot pay all of her foreign debts. To force her to do it would be, as the Secretary says, to "make a China of Italy." What he means is that it would push the Italians down to an insupportable standard of subsistence. Of course, this argument from the crushing effects of taxation will not be lost on other debtors. We may be sure that it will not be overlooked by the new French Ambassador, now on his way to America to settle the French debt.

Even more telling than Mr. MELLON's explanations of the bounds which must be observed in seeking payments of the war debts is his forcible exposition of our whole situation as an exporting nation, which makes the war debts relatively unimportant. It is a great economic truth which the Secretary of the Treasury utters when he says "the entire foreign debt is not worth as much to the American people in dollars and cents as is a prosperous Europe as a customer." Again the reader cannot avoid feeling that this should years since have been placed before the public of this country by the highest official authority. It might have prevented the cherishing of many false hopes and the being carried away by delusions.

Had the Government itself sooner taken its courage in both hands, the people could earlier have been educated in regard to the necessities of the case. They would have been no less eager to get the foreign debts settled and out of the way, but they would have been more ready to take whatever our debtors were able to pay. And they would not have so lost sight of their own real and larger interest, not so seen things out of their true proportions and balance, as to disregard the fact that there is demonstrably more profit, to say nothing of moral prestige, for America in a reconstructed and

Had the Government itself sooner taken its courage in both hands, the people could earlier have been educated in regard to the necessities of the case. They would have been no less eager to get the foreign debts settled and out of the way, but they would have been more ready to take whatever our debtors were able to pay. And they would not have so lost sight of their own real and larger interest, not so seen things out of their true proportions and balance, as to disregard the fact that there is demonstrably more profit, to say nothing of moral prestige, for America in a reconstructed and

Even more telling than Mr. MELLON's explanations of the bounds which must be observed in seeking payments of the war debts is his forcible exposition of our whole situation as an exporting nation, which makes the war debts relatively unimportant. It is a great economic truth which the Secretary of the Treasury utters when he says "the entire foreign debt is not worth as much to the American people in dollars and cents as is a prosperous Europe as a customer." Again the reader cannot avoid feeling that this should years since have been placed before the public of this country by the highest official authority. It might have prevented the cherishing of many false hopes and the being carried away by delusions.

Agreeing to the general principle that we must accept what our European debtors are able to pay, Secretary MELLON points out the propriety and justice of dealing with each one separately. However, in explaining the various settlements already made, we fear that he will only confirm many people in their mistaken notions. He points out, for example, that the Debt Funding Commission has stood out for the recognition of the debts entire. This, he says, was necessary in order to make it certain that "we had our capital returned to us." But it is one thing to recognize a debt and another to obtain terms of interest and time of payment which will amount, in effect, to a cancellation of part of it. Further on in his statement Secretary MELLON frankly admits this. He does not try to conceal the fact that in the case of the British agreement "we canceled 20 per cent. of the debt." The cancellation virtually provided in the Italian debt settlement comes near to 75 per cent. The arrangement is entirely warranted if we accept Secretary MELLON's premises. Italy cannot pay all of her foreign debts. To force her to do it would be, as the Secretary says, to "make a China of Italy." What he means is that it would push the Italians down to an insupportable standard of subsistence. Of course, this argument from the crushing effects of taxation will not be lost on other debtors. We may be sure that it will not be overlooked by the new French Ambassador, now on his way to America to settle the French debt.

His fundamental thesis is that we cannot demand the impossible from our foreign debtors. To be sure, our Treasury holds their official obligations. Many of these are in the form of demand notes. We could call upon the nations to whom we loaned the money to pay up at once and in full. But on pain of what penalty if they refused? None that we could think of trying to impose. The only way forcibly to collect the debts would be by going to war. Everybody knows that this would be a lunatic proceeding. True, that great pacifist, Senator BORAH, once threw out the idea that if our navy should sail to France and present a request for prompt payment, it could sail for home presently with the money stowed away in the safe of the Admiral in command. But as the Secretary of the Treasury states, by no peaceful means can one nation be compelled to pay what it owes another. For the creditor nation to demand everything immediately would be only to lead to repudiation. If the United States does not take what it can get from its foreign debtors, it will get nothing. We might declare war at a cost of \$5 for every \$1 collected, but that would be ruled out of all counsels except those of Bedlam.

Secretary MELLON said early in his lucid and powerful statement to the Ways and Means Committee of the House that "foreign debt settlements do not seem to be clearly understood." For that reason he felt it necessary to call attention to "some rather elemental facts." It is a pity, we cannot but pause to remark, that this was not done long ago by the Administration and by Republican leaders in Congress. As it is, they have allowed popular delusions about the war debt to grow up, which it will take time and a good deal of plain speaking to dispel. Yet Secretary MELLON deserves credit for setting forth the cold truth.

WAR – DEBT DELUSIONS

The New York Times, January 5, 1926, p. 5.

Titulescu, on Eve of Sailing, Hails Agreement on Debt at Washington

---

SAYS RUMANIA OWES NO ONE BUT AMERICA

The New York Times, January 8, 1926, p. 5.

Nicholas Titulesco, head of the Rumanian Debt Funding Commission and Minister to England, declined yesterday to comment on the recall of Prince Antoine Bibesco from his post as Rumanian Minister to the United States. Through his secretary, M. Titulesco denied that he was seeking or was likely to receive appointment as successor to Prince Bibesco at Washington. He would not say what his action would be were he offered the post.

Rumanian Minister Silent About Recall of Ambassador

NOT SEEKING BIBESCO POST

The New York Times, January 7, 1926, p. 4.

M. Nano, charge d'affaires of the Rumanian legation, stated tonight that any misunderstanding between Prince Bibesco and M. Titulesco could not have influenced in any way the result of the negotiation for funding the debt. Statements were made some time ago that Prince Bibesco had returned to Rumania on personal business. Nevertheless, there was an impression that he was called there by the Rumanian Foreign Minister in connection with report of a difficulty between the Prince and M. Titulesco. Prince Bibesco and his wife, who is the daughter of Herbert H. Asquith, former British Prime Minister, have played an important part in the social life of Washington.

WASHINGTON, January 6. - The announcement from Bucharest that Minister Bibesco is to be recalled does not come as a surprise, as there has been speculation to that effect for the past ten days. The recall is considered as having some bearing on the reported disagreement between Prince Bibesco and M. Titulesco, Rumanian Minister to Great Britain, over the personnel of the Rumanian debt mission to the United States. M. Nano, charge d'affaires of the Rumanian legation, stated tonight that any misunderstanding between Prince Bibesco and M. Titulesco could not have influenced in any way the result of the negotiation for funding the debt.

Special to *The New York Times*

BUCHAREST, Rumania, January 6 (AP). - The Foreign Office announced tonight that Prince Antoine Bibesco is to be recalled as Minister to the United States and assigned to a diplomatic post elsewhere. Prince Bibesco, who is at present in Rumania, will go to Washington shortly to present his letters of recall.

Foreign Office Announces That Envoy to Washington Will Be Assigned Elsewhere

RUMANIA TO RECALL MINISTER BIBESCO

The New York Times, January 6, 1926, p. 24.

flourishing Europe than there could be in collecting every penny of the war debts.

---

flourishing Europe than there could be in collecting every penny of the war debts.

The New York Times, January 6, 1926, p. 24.

RUMANIA TO RECALL MINISTER BIBESCO

Foreign Office Announces That Envoy to Washington Will Be Assigned Elsewhere

BUCHAREST, Rumania, January 6 (AP). - The Foreign Office announced tonight that Prince Antoine Bibesco is to be recalled as Minister to the United States and assigned to a diplomatic post elsewhere.

Prince Bibesco, who is at present in Rumania, will go to Washington shortly to present his letters of recall.

Special to *The New York Times*

WASHINGTON, January 6. - The announcement from Bucharest that Minister Bibesco is to be recalled does not come as a surprise, as there has been speculation to that effect for the past ten days. The recall is considered as having some bearing on the reported disagreement between Prince Bibesco and M. Titulesco, Rumanian Minister to Great Britain, over the personnel of the Rumanian debt mission to the United States.

M. Nano, charge d'affaires of the Rumanian legation, stated tonight that any misunderstanding between Prince Bibesco and M. Titulesco could not have influenced in any way the result of the negotiation for funding the debt.

Statements were made some time ago that Prince Bibesco had returned to Rumania on personal business. Nevertheless, there was an impression that he was called there by the Rumanian Foreign Minister in connection with report of a difficulty between the Prince and M. Titulesco.

Prince Bibesco and his wife, who is the daughter of Herbert H. Asquith, former British Prime Minister, have played an important part in the social life of Washington.

The New York Times, January 7, 1926, p. 4.

NOT SEEKING BIBESCO POST

Rumanian Minister Silent About Recall of Ambassador

Nicholas Titulesco, head of the Rumanian Debt Funding Commission and Minister to England, declined yesterday to comment on the recall of Prince Antoine Bibesco from his post as Rumanian Minister to the United States.

Through his secretary, M. Titulesco denied that he was seeking or was likely to receive appointment as successor to Prince Bibesco at Washington. He would not say what his action would be were he offered the post.

The New York Times, January 8, 1926, p. 5.

SAYS RUMANIA OWES NO ONE BUT AMERICA

Titulescu, on Eve of Sailing, Hails Agreement on Debt at Washington

---

*Defends Prince Carol**Soviet Still Keeps \$200,000,000 Sent to Russia for Safekeeping in War, He Declares*

Nicholas Titulescu, Chairman of the Rumanian Debt Funding Commission and Minister from Rumania to London, issued a statement last night before sailing for home, saying that the Rumanian war debt to the United States had been settled satisfactorily to both countries, that Rumania had now cleaned her financial slate throughout the world as the result of debt consolidations, and that his country was prepared to work for peace.

"Rumania's finances are now in good shape," he said. "She does not owe any money in the world except the money to the United States. Rumania's budgets have been balanced since 1921 and her revenues are steadily increasing.

"I know that my people would be very happy if the American public would appreciate that Rumania wants to work shoulder to shoulder with America for peace in Europe and in building up an exchange of business between Rumania and the United States."

Talks of Carol's Abdication

He said the abdication of Prince Carol must be considered as a private matter.

"All the news connecting the abdication of Prince Carol with politics is absolutely false," he declared. "Prince Carol has deep Rumanian feelings and it would be the greatest injustice to consider that at any time he could do anything against the interests of his native country. All members of the Rumanian royal family are much beloved by the whole nation. No dynastic problem exists in Rumania."

He minimized differences between himself and Prince Antoine Bibesco, Rumanian Minister to the United States.

"Before coming to the United States with the Debt Funding Commission," said Mr. Titulescu, "I tried to prevail upon Prince Bibesco to take the Chairmanship of the commission. I should have been happy to have served under him as Chairman."

The Rumanian debt commissioner will sail today on the Berengaria. Before boarding ship last night, he called newspaper men to his suite at the Hotel Ambassador and told them he wished to express appreciation of the hospitality he had received in the United States.

"The whole history of Rumania during the last fifty years shows that Rumania has been a powerful factor for peace and for production in Southeastern Europe," he said. "There is no proof that Rumania has ever been the cause of any trouble to the peace of Europe. That is all the more remarkable when one considers that before the great World War there were 7,000,000 Rumanians living under foreign domination.

Oil Wells Destroyed in War

"In 1913 we produced about 1,800,000 tons of oil. In 1925 the production was increased 500,000 tons. It is true that the production was very small between 1920 and 1923, but that was because, on account of the war, we ourselves had to destroy all of our oil wells and refining plants. We did that at the request of the Allies. Naturally this oil situation was one of the causes which made our economic recovery slow. But we have completely stabilized our currency at a rate forty times lower than the gold rate which represented our pre-war money.

"Another cause for our slow economic recovery between 1919 and 1923 was the fact that at the request of the Allies we sent to Moscow all of our gold, all of our crown jewels and our works of art which we took out of our churches and museums. That all amounted to about \$200,000,000. It was all confiscated by the Soviet Government and has not yet been returned, although, at the Genoa conference in 1922 it was agreed that the Soviet Government would restore to Rumania the securities deposited in

"Another cause for our slow economic recovery between 1919 and 1923 was the fact that at the request of the Allies we sent to Moscow all of our gold, all of our crown jewels and our works of art which we took out of our churches and museums. That all amounted to about \$200,000,000. It was all confiscated by the Soviet Government and has not yet been returned, although, at the Genoa conference in 1922 it was agreed that the Soviet Government would restore to Rumania the securities deposited in

"In 1913 we produced about 1,800,000 tons of oil. In 1925 the production was increased 500,000 tons. It is true that the production was very small between 1920 and 1923, but that was because, on account of the war, we ourselves had to destroy all of our oil wells and refining plants. We did that at the request of the Allies. Naturally this oil situation was one of the causes which made our economic recovery slow. But we have completely stabilized our currency at a rate forty times lower than the gold rate which represented our pre-war money.

Oil Wells Destroyed in War

foreign domination.

when one considers that before the great World War there were 7,000,000 Rumanians living under Rumania has ever been the cause of any trouble to the peace of Europe. That is all the more remarkable powerful factor for peace and for production in Southeastern Europe," he said. "There is no proof that the whole history of Rumania during the last fifty years shows that Rumania has been a appreciation of the hospitality he had received in the United States.

The Rumanian debt commissioner will sail today on the Berengaria. Before boarding ship last night, he called newspaper men to his suite at the Hotel Ambassador and told them he wished to express happy to have served under him as Chairman."

"Before coming to the United States with the Debt Funding Commission," said Mr. Titulescu, "I tried to prevail upon Prince Bibesco to take the Chairmanship of the commission. I should have been happy to have served under him as Chairman."

He minimized differences between himself and Prince Antoine Bibesco, Rumanian Minister to the United States. "All the news connecting the abdication of Prince Carol with politics is absolutely false," he declared. "Prince Carol has deep Rumanian feelings and it would be the greatest injustice to consider that at any time he could do anything against the interests of his native country. All members of the Rumanian royal family are much beloved by the whole nation. No dynastic problem exists in Rumania."

He said the abdication of Prince Carol must be considered as a private matter.

Talks of Carol's Abdication

exchange of business between Rumania and the United States."

"I know that my people would be very happy if the American public would appreciate that Rumania wants to work shoulder to shoulder with America for peace in Europe and in building up an revenues are steadily increasing.

"Rumania's finances are now in good shape," he said. "She does not owe any money in the world except the money to the United States. Rumania's budgets have been balanced since 1921 and her prepared to work for peace.

Nicholas Titulescu, Chairman of the Rumanian Debt Funding Commission and Minister from Rumania to London, issued a statement last night before sailing for home, saying that the Rumanian war debt to the United States had been settled satisfactorily to both countries, that Rumania had now cleaned her financial slate throughout the world as the result of debt consolidations, and that his country was

*Soviet Still Keeps \$200,000,000 Sent to Russia for Safekeeping in War, He Declares**Defends Prince Carol*

Bibesco to Present Recall Here

The New York Times, January 10, 1926, I, p. 25.

Moscow by Rumania. "Since the Armistice, Rumania has given complete tolerance and has expressed her sincere good-will toward her minorities. The Jew and the Catholic, the Unitarian and the Luteran and the members of the Reformed Church are all treated alike. There is absolutely no inequality either in the schools or in the colleges or in the manner of worship." Dr. Friedrich Fischerauer, Austrian Consul General here, was also a passenger, and was bidden farewell by a large number of friends, including ex-Police Commissioner Enright. "Few women can be successful over more than two of the three kingdoms," she asserted. "I have a husband, a child and a career, but I do not think I have made a complete success of all three." Dr. Friedrich Fischerauer, Austrian Consul General here, was also a passenger, and was bidden farewell by a large number of friends, including ex-Police Commissioner Enright. "I have a husband, a child and a career, but I do not think I have made a complete success of all three." Dr. Friedrich Fischerauer, Austrian Consul General here, was also a passenger, and was bidden farewell by a large number of friends, including ex-Police Commissioner Enright.

Among the 450 passengers who sailed at 1 o'clock yesterday for Cherbourg and Southampton on the Cunarder Berengaria was Nicholas Titulescu, Chairman of the Rumanian Debt Commission, and his two colleagues, Victor Radulescu and Savel Radulescu (sic!). Mr. Titulescu was so fatigued by the work he had performed in Washington in connection with financial matters that he boarded the Berengaria Friday night and slept until noon yesterday, an hour before sailing time.

Virginian to Film Coronation of Sir Harri Singh - English Novelist Tells of New Book

450 Aboard Berengaria

*Rumanian Debt Envoy Denies.
He and Bibesco Had Clash Over Precedence*

TITULESCU SAILS PRAISING MELLON

The New York Times, January 9, 1926, p. 19.

Moscow by Rumania. "Since the Armistice, Rumania has given complete tolerance and has expressed her sincere good-will toward her minorities. The Jew and the Catholic, the Unitarian and the Luteran and the members of the Reformed Church are all treated alike. There is absolutely no inequality either in the schools or in the colleges or in the manner of worship." Dr. Friedrich Fischerauer, Austrian Consul General here, was also a passenger, and was bidden farewell by a large number of friends, including ex-Police Commissioner Enright. "I have a husband, a child and a career, but I do not think I have made a complete success of all three." Dr. Friedrich Fischerauer, Austrian Consul General here, was also a passenger, and was bidden farewell by a large number of friends, including ex-Police Commissioner Enright.

Moscow by Rumania.

"Since the Armistice, Rumania has given complete tolerance and has expressed her sincere good-will toward her minorities. The Jew and the Catholic, the Unitarian and the Luteran and the members of the Reformed Church are all treated alike. There is absolutely no inequality either in the schools or in the colleges or in the manner of worship."

Mr. and Mrs. Radu Bellian (sic!) of Boston, who are at the Ambassador, gave a luncheon there yesterday for the Minister, who with Mrs. Titulesco is proceeding today to Paris and thence to London.

The New York Times, January 9, 1926, p. 19.

TITULESCU SAILS PRAISING MELLON

Rumanian Debt Envoy Denies.

He and Bibesco Had Clash Over Precedence

450 Aboard Berengaria

Virginian to Film Coronation of Sir Harri Singh - English Novelist Tells of New Book

Among the 450 passengers who sailed at 1 o'clock yesterday for Cherbourg and Southampton on the Cunarder Berengaria was Nicholas Titulescu, Chairman of the Rumanian Debt Commission, and his two colleagues, Victor Radulescu and Savel Radulescu (sic!). Mr. Titulescu was so fatigued by the work he had performed in Washington in connection with financial matters that he boarded the Berengaria Friday night and slept until noon yesterday, an hour before sailing time.

When asked if he had been connected in any way with the recall of Prince Antoine Bibesco as Minister for Rumania to the United States, he replied "I do not know from any official source that Prince Bibesco is to retire. Certainly there is nothing in the report that there was an issue between us on the grounds of precedence. Although I was appointed Chairman of the commission to America, I offered to serve under Prince Bibesco if he would take the leadership, and this he refused to do."

Mr. Titulescu added that he and his party had remained in Washington considerably over the time they had planned, because of their delight in American life. He also said that the Rumanian Government had been so pleased with the terms of the debt settlement that the Minister of Finance had already written his thanks to Secretary Mellon.

Another passenger who sailed on the liner was H. E. Cowling of Suffolk, Va., on his way to Srinagar, Kashmir, India, to film the coronation of Sir Harri Singh as Maharajah of Jammu and Kashmir. Mr. Cowling lived for nearly two years at Srinagar, the capital of the native State, and became a personal friend of Sir Harri Singh, who sent for him to come to India and take the pictures.

Storm Jameson, an English novelist, who has been several month in this country, sailed on the liner with her husband, Guy Chapman, and said she had completed a new book, to be published soon, entitled "The Three Kingdoms." She said the narrative concerned the three kingdoms over which women reigned - husband, child and career.

"Few women can be successful over more than two of the three kingdoms," she asserted. "I have a husband, a child and a career, but I do not think I have made a complete success of all three."

Dr. Friedrich Fischerauer, Austrian Consul General here, was also a passenger, and was bidden farewell by a large number of friends, including ex-Police Commissioner Enright.

The New York Times, January 10, 1926, I, p. 25.

Bibesco to Present Recall Here

Copyright 1926, by *The New York Times Company*

By Wireless to *The New York Times*

BUCHAREST, January> 17. - Prince Antoine Bibesco has left Rumania for Washington to present his letters of recall to President Coolidge. The conflict between Prince Bibesco and M. Titulescu, Rumanian Minister in London, is responsible for the former's recall. The conflict arose over refunding the Rumanian debt to the United States.

The New York Times, January 18, 1926, p. 14.

NEW LONDON VERSION OF BIBESCO'S RECALL

Reports It Due to Princess's Criticisms of America - Discredited Here

Copyright, 1926, by *The New Times Company*

By Wireless to *The New York Times*

LONDON, January> 18. - At the Rumanian Legation here today it was denied that M. Titulescu, the Minister to England, had made charges that resulted in the recall of Prince Bibesco as the Rumanian Minister to the United States.

According to a report here, the objection to Prince Bibesco came from an American source partly as a result of Princess Bibesco's criticism of Americans. Before her marriage in 1919, the Princes was Elizabeth Asquith, daughter of the Earl of Oxford and Asquith, the former Prime Minister.

Special to *The New York Times*

WASHINGTON, January> 18 - In a usually well-informed quarter tonight it was stated that no credence was to be attached to the London report that objection to Prince Bibesco, who will soon return to present his letter of recall as Rumanian Minister of Washington, came from an American source partly as a result of Princess Bibesco's criticism of the United States.

It was denied that the American Government had asked for the recall of the Bibescos. Prince Bibesco is expected to arrive at New York February> 3.

Special to *The New York Times*

LOS ANGELES, California>, January> 18. - Reports circulated in London that Prince Bibesco, Rumanian Minister at Washington, had been recalled by his Government partly because of criticism of America by his wife were declared today to be absolutely without foundation by the Princess, who is at present a guest at the home of Douglas Fairbanks and Mary Pickford in Beverly Hills.

Denial of the reports was made by Princess Bibesco through her brother, Anthony Asquith, who has been in Los Angeles for several months, and is understood to be associated with the Douglas Fairbanks Motion Picture Corporation.

Princess Bibesco is reported to have fully recovered from the effects of a fall from her horse on the Fairbanks estate last Sunday.

The New York Times, January 19, 1926, p. 5.

Kellogg Denies Asking Bibesco's Recall

WASHINGTON, January>, 22 (AP). - Secretary Kellogg denied today reports published abroad that Prince Bibesco, former Rumanian Minister in Washington, was recalled at the request of the State Department. The recall was initiated by the Rumanian Government, he said, after the return home

WASHINGTON, January>, 22 (AP). - Secretary Kellogg denied today reports published abroad that Prince Bibesco, former Rumanian Minister in Washington, was recalled at the request of the State Department. The recall was initiated by the Rumanian Government, he said, after the return home

Kellogg Denies Asking Bibesco's Recall

The New York Times, January 19, 1926, p. 5.

The Fairbanks estate last Sunday.

Princess Bibesco is reported to have fully recovered from the effects of a fall from her horse on the Fairbanks Motion Picture Corporation.

Denial of the reports was made by Princess Bibesco through her brother, Anthony Asquith, who has been in Los Angeles for several months, and is understood to be associated with the Douglas Fairbanks Motion Picture Corporation.

Princess, who is at present a guest at the home of Douglas Fairbanks and Mary Pickford in Beverly Hills.

criticism of America by his wife were declared today to be absolutely without foundation by the Princess, Rumanian Minister at Washington, had been recalled by his Government partly because of

Special to *The New York Times*

LOS ANGELES, California>, January> 18. - Reports circulated in London that Prince Bibesco, Rumanian Minister at Washington, had been recalled by his Government partly because of

credence was to be attached to the London report that objection to Prince Bibesco, who will soon return to present his letter of recall as Rumanian Minister of Washington, came from an American source

partly as a result of Princess Bibesco's criticism of the United States.

It was denied that the American Government had asked for the recall of the Bibescos. Prince Bibesco is expected to arrive at New York February> 3.

Special to *The New York Times*

WASHINGTON, January> 18 - In a usually well-informed quarter tonight it was stated that no credence was to be attached to the London report that objection to Prince Bibesco, who will soon return to present his letter of recall as Rumanian Minister of Washington, came from an American source

partly as a result of Princess Bibesco's criticism of Americans. Before her marriage in 1919, the Princes was Elizabeth Asquith, daughter of the Earl of Oxford and Asquith, the former Prime Minister.

According to a report here, the objection to Prince Bibesco came from an American source partly as a result of Princess Bibesco's criticism of the United States.

Titulescu, the Minister to England, had made charges that resulted in the recall of Prince Bibesco as the Rumanian Minister to the United States.

LONDON, January> 18. - At the Rumanian Legation here today it was denied that M.

By Wireless to *The New York Times*

Copyright, 1926, by *The New Times Company*

Reports It Due to Princess's Criticisms of America - Discredited Here

NEW LONDON VERSION OF BIBESCO'S RECALL

The New York Times, January 18, 1926, p. 14.

refundng the Rumanian debt to the United States.

Titulescu, Rumanian Minister in London, is responsible for the former's recall. The conflict arose over present his letters of recall to President Coolidge. The conflict between Prince Bibesco and M.

BUCHAREST, January> 17. - Prince Antoine Bibesco has left Rumania for Washington to

By Wireless to *The New York Times*

Copyright 1926, by *The New York Times Company*

Prince Antoine Bibesco, retiring Rumanian Minister to Washington, who has been recalled to Bucharest to a post in the Foreign Office, sailed yesterday on the French liner France. "I don't know precisely what my new duties are going to be," said Prince Bibesco. "Upon

Hasn't Heard Any Complimentary Remarks About House's Book, Says Envoy Under Wilson

WALLACE GOES ABROAD TOO

His Stay Here Pleasant, Prince Says - Will Take Post in Foreign Office

BIBESCO, RECALLED BY RUMANIA, SAILS

Copyright, 1926, by *The New York Times Company*
By Wireless to *The New York Times*
BUCHAREST, January 27. - Radu T. Djuvara, Counselor to the Legation, and formerly Secretary of the Legation in London, has been designated by the Rumanian Foreign Office as Chargé d'Affaires in Washington, to succeed Prince Bibesco.
The New York Times, January 28, 1926, p. 2.

Prince Bibesco's Successor Named

The New York Times, January 25, 1926, p. 2.

M. Titulescu was the head.
Prince Bibesco did nothing to facilitate the work of the Rumanian debt mission at Washington, of which hard feeling between the families, which came to a head when the London Minister complained that Elizabeth Asquith, and that ever since the London Legation was given to M. Titulescu there has been The Express says it is no secret that Prince Bibesco expected the London post when he married Rumanian Minister at London, which are alleged to have led to Bibesco's recall.

There are many conjectures as to the differences between the Bibescos and M. Titulescu, the makes no effort to curb."
The Daily Express says: "It is true that the Princess inherited her mother's biting wit, which she not her husband, whom Rumania has relieved of the Washington Post.

which generally speaks of the daughter of Lord Oxford (formerly H. H. Asquith), as if it were she, and recently recalled as Rumanian Ambassador to Washington, is widely discussed by the British press, LONDON, January 24 (AP). - The return of Princess Bibesco, wife of Prince Bibesco, *London Papers Continue to Involve Prince's Wife in Rumania's Action*

DISCUSS BIBESCO'S RECALL

The New York Times, January 23, 1926, p. 7.

of the Rumanian Debt Commission. The Secretary's statement has been sent to American Minister Culbertson in Rumania.

of the Rumanian Debt Commission. The Secretary's statement has been sent to American Minister Culbertson in Rumania.

The New York Times, January 23, 1926, p. 7.

DISCUSS BIBESCO'S RECALL

London Papers Continue to Involve Prince's Wife in Rumania's Action

LONDON, January 24 (AP). - The return of Princess Bibesco, wife of Prince Bibesco, recently recalled as Rumanian Ambassador to Washington, is widely discussed by the British press, which generally speaks of the daughter of Lord Oxford (formerly H. H. Asquith), as if it were she, and not her husband, whom Rumania has relieved of the Washington Post.

The Daily Express says: "It is true that the Princess inherited her mother's biting wit, which she makes no effort to curb."

There are many conjectures as to the differences between the Bibescos and M. Titulescu, the Rumanian Minister at London, which are alleged to have led to Bibesco's recall.

The Express says it is no secret that Prince Bibesco expected the London post when he married Elizabeth Asquith, and that ever since the London Legation was given to M. Titulescu there has been hard feeling between the families, which came to a head when the London Minister complained that Prince Bibesco did nothing to facilitate the work of the Rumanian debt mission at Washington, of which M. Titulescu was the head.

The New York Times, January 25, 1926, p. 2.

Prince Bibesco's Successor Named

Copyright, 1926, by *The New York Times Company*

By Wireless to *The New York Times*

BUCHAREST, January 27. - Radu T. Djuvara, Counselor to the Legation, and formerly Secretary of the Legation in London, has been designated by the Rumanian Foreign Office as Chargé d'Affaires in Washington, to succeed Prince Bibesco.

The New York Times, January 28, 1926, p. 2.

BIBESCO, RECALLED BY RUMANIA, SAILS

His Stay Here Pleasant, Prince Says - Will Take Post in Foreign Office

WALLACE GOES ABROAD TOO

Hasn't Heard Any Complimentary Remarks About House's Book, Says Envoy Under Wilson

Prince Antoine Bibesco, retiring Rumanian Minister to Washington, who has been recalled to Bucharest to a post in the Foreign Office, sailed yesterday on the French liner France.

"I don't know precisely what my new duties are going to be," said Prince Bibesco. "Upon

leaving the United States I wish to say that the five years I have spent here have been among the most pleasant of my life, and I am grateful to all my friends who have contributed to the pleasantness of my visit."

The Prince added that his wife, who is the daughter of Herbert and Margot Asquith, was not sailing with him because she was compelled to stay in Washington with their daughter who is ill. The Princess Bibesco will sail as soon as the health of the child permits.

The Prince was greeted when he boarded the France by a large group of friends, headed by Tilleston Wells, an attorney, who presented him with a bronze medal showing the bas reliefs of the Prince and Princess Bibesco. Hugh C. Wallace, former Ambassador to France, also sailed on the France. Mr. Wallace was appointed Ambassador to France by President Wilson in 1919. When asked for his comment on the Colonel House papers on Wilson he said:

"You haven't heard any one speak in complimentary fashion of them, have you?"

Mr. Wallace said he expected to be abroad about two months. He was reluctant to make a forecast of the European situation as affected by the Locarno agreements, and explained his reluctance by saying:

Mr. Wallace said he expected to be abroad about two months. He was reluctant to make a forecast of the European situation as affected by the Locarno agreements, and explained his reluctance by saying:

"The situation over there fluctuates as rapidly as the stock market, and a wise man at 10 o'clock may be the most ignorant person at 3 o'clock in the afternoon."

Benjamin Lazarus, President of the Benrus Watch Company, whose offer to present the Statue of Liberty with a huge wrist watch was declined by Assistant Secretary of War Hanford MacNider, said before he sailed that a sculptor working on a colossal statue for another city had given him specifications for a wrist watch for the new statue. Abroad Mr. Lazarus will get estimates for the watch which he said would weight two tons, and which would be controlled by a mechanism outside the statue.

Albert Payson Terhune, writer of dog stories, also sailed, saying he was on his way to Scotland to get a dog and data for a new novel.

Grace Moore of the Music Box Revue went abroad to study for the opera. Friends who were at the ship asserted that they had observed a conspicuous diamond and platinum wedding ring on her finger.

The New York Times, March 7, 1926, I, p. 26.

The New York Times, March 7, 1926, I, p. 26.

finger.
the ship asserted that they had observed a conspicuous diamond and platinum wedding ring on her
Grace Moore of the Music Box Revue went abroad to study for the opera. Friends who were at
to get a dog and data for a new novel.

Albert Payson Terhune, writer of dog stories, also sailed, saying he was on his way to Scotland
statue.

which he said would weight two tons, and which would be controlled by a mechanism outside the
specifications for a wrist watch for the new statue. Abroad Mr. Lazarus will get estimates for the watch
before he sailed that a sculptor working on a colossal statue for another city had given him
of Liberty with a huge wrist watch was declined by Assistant Secretary of War Hanford MacNider, said
Benjamin Lazarus, President of the Benrus Watch Company, whose offer to present the Statue
may be the most ignorant person at 3 o'clock in the afternoon."

"The situation over there fluctuates as rapidly as the stock market, and a wise man at 10 o'clock
by saying:

Mr. Wallace said he expected to be abroad about two months. He was reluctant to make a
forecast of the European situation as affected by the Locarno agreements, and explained his reluctance
by saying:

Mr. Wallace said he expected to be abroad about two months. He was reluctant to make a
forecast of the European situation as affected by the Locarno agreements, and explained his reluctance
"You haven't heard any one speak in complimentary fashion of them, have you?"

comment on the Colonel House papers on Wilson he said:
Mr. Wallace was appointed Ambassador to France by President Wilson in 1919. When asked for his
Prince and Princess Bibesco. Hugh C. Wallace, former Ambassador to France, also sailed on the France.
Tilleston Wells, an attorney, who presented him with a bronze medal showing the bas reliefs of the
The Prince was greeted when he boarded the France by a large group of friends, headed by
Princess Bibesco will sail as soon as the health of the child permits.

The Prince added that his wife, who is the daughter of Herbert and Margot Asquith, was not
sailing with him because she was compelled to stay in Washington with their daughter who is ill. The
Princess Bibesco will sail as soon as the health of the child permits.

leaving the United States I wish to say that the five years I have spent here have been among the most
pleasant of my life, and I am grateful to all my friends who have contributed to the pleasantness of my
visit."